
PLA DIRECTOR MUNICIPAL DE PARTICIPACIÓ CIUTADANA 2010-2015

Aprovat al Consell Plenari d'1 d'octubre de 2010

Ajuntament de Barcelona

PRESENTACIÓ

Com alcalde de Barcelona vaig tenir l'honor de presidir el Consell Plenari de l'Ajuntament que va aprovar el Pla Director Municipal de Participació Ciutadana per al període 2010-2015, en la sessió d'1 d'octubre d'aquest any. El Pla va ser aprovat amb un ampli consens palesat en el fet que va comptar amb el suport de la majoria dels grups polítics municipals.

La idoneïtat de disposar d'un Pla de participació que afectés tota l'organització municipal es va posar de manifest l'anterior mandat i, per aquest motiu, la primera mesura sobre participació ciutadana del Programa d'Actuació Municipal 2008-2011 va ser el compromís d'elaborar-lo per tal de definir i programar les polítiques de participació a la ciutat. El Pla parteix i se sustenta en l'experiència que l'Ajuntament de Barcelona ha reunit al llarg de més de 30 d'anys de pràctica participativa en els diversos sectors i districtes municipals.

La nostra concepció de Barcelona, el nostre model de ciutat, no es pot entendre sense tenir present la incorporació de la participació ciutadana en els afers de la ciutat. L'opció estratègica del model de ciutat que desitgem és la que contempla la construcció col·lectiva de la ciutat i que persegueix el foment del capital social, la millora de la cohesió social i de la qualitat de vida de la ciutadania, aportant solucions compartides als reptes de present i futur de la ciutat. Així, el Pla té com objectiu últim enriquir el sistema participatiu democràtic per tal de millorar l'eficiència de les accions del govern municipal.

Vull destacar que el Pla s'ha elaborat amb la participació de les associacions de la ciutat, col·laborant directament i també a través dels seus representants en òrgans de participació municipal, i dels treballadors municipals, tant dels deu districtes municipals com de tots els sectors. Igualment, vull destacar les aportacions del Consell de Ciutat, a través de la Comissió de treball creada a aquest efecte, que ha enriquit el contingut del Pla i el propi procés d'elaboració.

El conjunt de mesures contingudes en aquest Pla són el reflex de la voluntat compartida entre ciutadania i govern de fer avançar Barcelona cap a l'espai de convivència que desitgem, on la comprensió dels problemes i la seva solució són possibles a partir de la implicació dels veïns i veïnes i del compromís de servei de l'administració.

A partir d'ara cal treballar en implementar el Pla amb el màxim rigor i, així, augmentar la qualitat de la participació en els afers municipals i també la quantitat de persones implicades, amb la seguretat que les reflexions i les aportacions que en resultin seran de gran ajut per millorar la presa de decisions i, per tant, el govern, el bon govern, de la ciutat.

Jordi Hereu
Alcalde de Barcelona

ÍNDEX

- 1. LA PARTICIPACIÓ CIUTADANA A L'AJUNTAMENT DE BARCELONA / PÀG. 3**
 - 1.1. La construcció del model de participació de Barcelona / PÀG. 3**
 - 1.2. Concepte i valors de la participació ciutadana a l'Ajuntament de Barcelona / PÀG. 6**
- 2. JUSTIFICACIÓ / PÀG. 10**
- 3. PROCÉS D'ELABORACIÓ DEL PLA DIRECTOR MUNICIPAL DE PARTICIPACIÓ CIUTADANA / PÀG. 15**
- 4. MARC NORMATIU I PROGRAMÀTIC / PÀG. 20**
- 5. DIAGNOSI DE L'ESTAT DE LA PARTICIPACIÓ CIUTADANA A BARCELONA / PÀG. 28**
- 6. FINALITATS I LÍNIES DE TREBALL DEL PLA DIRECTOR MUNICIPAL DE PARTICIPACIÓ CIUTADANA (PDMPC) / PÀG. 32**
 - 6.1. Finalitats del PDMPC / PÀG. 32**
 - 6.2. Criteris metodològics comuns / PÀG. 33**
 - 6.3. Les línies de treball del Pla director municipal de participació ciutadana (PDMPC) / PÀG. 35**
 - LÍNIA 1. Millorar la qualitat democràtica, sensibilitzant el conjunt de la ciutadania sobre les polítiques participatives promogudes per l'Ajuntament de Barcelona / PÀG. 35**
 - LÍNIA 2. Impulsar la democràcia representativa i la democràcia directa / PÀG. 41**
 - LÍNIA 3. Racionalitzar i estructurar els òrgans de participació de la ciutat. Estructures i instruments de coordinació / PÀG. 43**
 - LÍNIA 4. Millorar la gestió de la política de participació. Organització municipal, qualitat dels espais i processos participatius / PÀG. 70**
 - LÍNIA 5. Reforçar la presència de la xarxa associativa en els espais de participació / PÀG. 77**
 - LÍNIA 6. Incloure la diversitat de la ciutat en els seus espais participatius / PÀG. 81**
- 7. L'ARTICULACIÓ DELS DIFERENTS ÒRGANS I INSTÀNCIES DE PARTICIPACIÓ / PÀG. 87**
 - 7.1. La Direcció de Participació i Associacionisme / PÀG. 88**
 - 7.2. Les direccions de participació sectorial / PÀG. 89**
 - 7.3. Les direccions territorials de districte / PÀG. 91**
- 8. EL DESENVOLUPAMENT I L'AVALUACIÓ DEL PLA / PÀG. 93**
 - ANNEX 1. Normes reguladores de la participació ciutadana de Barcelona**
 - ANNEX 2. Relació de participants en l'elaboració del Pla director municipal de participació ciutadana**
 - ANNEX 3. Mesura de govern sobre el rol, l'organització i les línies de futur del Consell de Ciutat de Barcelona**
 - ANNEX 4. Diagnosi de l'estat de la participació ciutadana a Barcelona**
Vegeu la referència d'adreça electrònica: www.bcn.cat/participacio
 - ANNEX 5. Dictamen sobre el disseny del Pla director municipal de participació ciutadana. Aportacions al debat. Seguiment del procés d'elaboració. Informe del Consell de Ciutat sobre el PDMPC**

1

LA PARTICIPACIÓ CIUTADANA A L'AJUNTAMENT DE BARCELONA

1.1.

LA CONSTRUCCIÓ DEL MODEL DE PARTICIPACIÓ DE BARCELONA

Des de la constitució del primer consistori democràtic resultant de les eleccions del 1979, l'Ajuntament de Barcelona ha expressat en tots els plans i programes d'actuació una voluntat clara de promoure la participació ciutadana en els afers municipals. Aquesta voluntat, manifestada en la creació d'una sèrie d'instruments al servei de la participació ciutadana, va comportar un canvi de gran importància en la cultura organitzativa municipal.

Sortits de les files dels partits de l'oposició al règim franquista, una bona part dels qui van formar el primer consistori de la democràcia estaven acostumats a les diverses formes de reivindicació i es van trobar per primer cop a l'altra banda de les reivindicacions, al front del govern de la ciutat.

Les primeres trobades, no reglamentades, entre representants del moviment associatiu i representants municipals, la majoria de caràcter marcadament reivindicatiu, van donar pas, primer, a la constitució de comissions de treball per tractar problemes concrets i després, progressivament, al que seria el model de participació de l'Ajuntament de Barcelona. D'aquesta manera, la voluntat d'obrir vies de participació i la voluntat del moviment ciutadà de participar i fer el seguiment dels afers de la ciutat va donar lloc a la construcció dels espais de participació que integren el model de participació de la nostra ciutat, en un primer moment d'àmbit de ciutat i, a partir de la descentralització –concepte lligat en democràcia a participació–, també de districte.

El Pla general i el Programa d'actuació municipal (PAM), aprovats pel Consell Plenari de l'Ajuntament el novembre del 1983, definien el procés de descentralització com la base per apropar l'Administració als ciutadans, i, per aconseguir-ho, marcaven cinc objectius, l'últim dels quals era «desenvolupar la participació, la comunicació i la cooperació de les entitats i de tots els ciutadans». I l'any següent, el 1984, el programa elaborat per assolir els objectius plantejats afirmava: **«Igualment, és absolutament necessari plantejar-se el desenvolupament de la PARTICIPACIÓ:**

- La força de la vida associativa i la tradició política i cultural dels moviments de base urbana ho reclamen.
- La consolidació i el desenvolupament de la democràcia municipal ho fan indispensable. Especialment per les forces d'esquerra, que difícilment podran dur a terme els seus programes si no poden comptar amb un actiu i organitzat moviment associatiu, tot i que sigui crític i reivindicatiu (que molt sovint ho serà i convindrà que ho sigui).»

La incorporació de la participació com un dels objectius de la política municipal va constituir un canvi cultural molt important, que va tenir el suport d'una majoria de tècnics i polítics municipals. El concepte de descentralització municipal va anar lligat al concepte de participació, per la qual cosa es va fer necessari disposar de mecanismes que facilitessin la intervenció ciutadana en l'elaboració de projectes, en els processos de presa de decisions i, també, en la gestió dels serveis. La proximitat que va significar la descentralització va afavorir noves formes participatives de col·laboració i control de l'activitat municipal. Aquestes formes de participació

es van incorporar com un eix vertebrador a les Normes reguladores del funcionament dels districtes. Dins de la política de descentralització i participació que es va dur a terme, l'any 1982 es van inaugurar els sis primers centres cívics, concebuts com a equipaments socioculturals d'ús polivalent i punt de trobada ciutadana i associativa, els quals, l'any 1983, van tenir **els primers consells reglats, els anomenats consells rectors del centre cívic**, als quals es van anar incorporant les associacions del territori. La vida als centres cívics, que va tenir un gran impuls, es va enriquir a partir de la coordinació dels serveis adreçats a les persones des dels deu districtes municipals i la participació dels ciutadans en les activitats i les decisions que les fan possibles.

L'any **1988**, l'Ajuntament va fer un pas més en desenvolupar òrgans de governança participativa i es va crear el **primer consell sectorial de la ciutat, el Consell Municipal de Benestar Social**, amb la voluntat que la ciutadania pogués contribuir al desenvolupament del benestar social a la ciutat. Aquest consell va ser pioner a Barcelona i, també, a l'Estat espanyol. I també va ser pioner el Govern municipal en la creació del Consell Municipal del Poble Gitano l'any 1988, el Consell Assessor de la Gent Gran l'any 1990 i el Consell Municipal de Gais, Lesbianes i Homes i Dones Transsexuals l'any 2004. **Moltes de les propostes emanades de les entitats que formen part d'aquests consells s'han dut a terme.**

A mesura que des del 1979 s'anava avançant en la construcció de les diferents formes de participació, es va fer palesa la necessitat de formalitzar la participació ciutadana per mitjà d'un reglament que recollís les pràctiques participatives que s'estaven duent a terme tant en els districtes com en el conjunt de la ciutat. Així, el desembre del **1986 es van publicar les primeres Normes reguladores de la participació ciutadana (NRPC)**, que van regir i orientar la participació municipal fins a l'any 2002. Aquestes primeres normes regulaven la participació en el conjunt de la ciutat –sobre la base dels consells com una nova manera d'abordar el diàleg i la col·laboració però sense esgotar amb aquests consells les oportunitats de participar– mitjançant el Consell Consultiu d'Entitats de Ciutat, els consells sectorials d'àrea, l'audiència pública de ciutat, el referèndum i la consulta ciutadana, el dret de petició i el procediment per proposar suggeriments i peticions, consistent a posar a la disposició del públic un llibre de suggeriments, iniciatives, peticions i queixes a l'Ajuntament i a cadascun dels deu districtes. I als districtes, amb els consells consultius d'entitats de districte, les comissions de treball, l'audiència pública de districte, el referèndum i la consulta ciutadana, el dret d'iniciativa i el dret de petició.

Un mecanisme establert pel reglament, la Iniciativa Ciutadana, va propiciar la convocatòria de la campanya «Faci d'alcalde» (gener del 1987), que comportava un concurs d'iniciatives amb dotació econòmica per poder endegar les iniciatives que resultessin premiades. Se'n van presentar 314, de les quals 74 van rebre ajut.

La informació a la ciutadania –primera premissa per a la participació– va tenir una fita molt important amb la creació d'una base de dades integrades que va agrupar la informació necessària per oferir, el 1985, el servei telefònic 010. Altres fites importants en aquest sentit van ser l'edició el 1981 d'una publicació informativa de caràcter bimensual, el *Full Municipal*, que el 1986 es va reconvertir en la revista *Barcelona 10*, d'aparició mensual, i que posteriorment es complementà amb un suplement per a cada districte; el pas del web municipal de ser un web corporatiu a ser un canal d'informació de la ciutat el 1997, i l'accés directe i en diferit a les sessions del Plenari del Consell Municipal a través de BTV i del web municipal.

Els canals per a la participació s'han reforçat molt amb l'ús cada cop més intensiu de les tecnologies a través d'Internet i les possibilitats que s'han obert amb les bústies electròniques, l'atenció ciutadana electrònica, els blocs i els fòrums.

L'any **2002, un nou reglament de participació ciutadana municipal va efectuar una revisió i una actualització de les Normes del 1986**, incorporant el que la Carta Municipal aportava respecte a participació, com també altres compromisos adquirits per l'Administració municipal, com ara els de la Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat. Fruit de les noves normes, l'any **2004 es constituí el Consell de Ciutat** i la Sindicatura de Greuges, i l'any 2009, la Comissió d'Empara del Consell de Ciutat. Un element important de les noves normes és que inclouen la participació fins a un màxim del 30% dels membres dels diferents consells de persones a títol individual, sia d'acord amb la seva expertesa o trajectòria ciutadana o bé pel fet d'estar inscrites voluntàriament en el Registre Ciutadà.

El lideratge polític també ha anat augmentant al llarg dels anys, i s'ha passat de tenir una regidoria que entre moltes altres funcions coordinava la participació ciutadana i els centres cívics als districtes, a tenir una direcció específica i a disposar també d'una direcció amb les funcions de participació incorporades a cada districte i a cada sector de l'activitat municipal. També cal fer esment de la presidència efectiva del Consell de Ciutat a càrrec de l'alcalde. Tot això ha comportat que la història del model de participació a Barcelona s'hagi convertit en **transversal**, amb la voluntat de ser present en tots els àmbits de l'activitat municipal, de la manera més escaient per fer més efectiva la **participació ciutadana**.

Al llarg de tots aquests anys, el principal mecanisme participatiu ha estat el consell o la comissió de caràcter consultiu, que incorpora les entitats implicades en un determinat àmbit temàtic o sector de població. Aquests consells han guanyat experiència, han millorat la seva capacitat deliberativa i en alguns casos han començat a tenir funcions decisòries (delegades pel Govern municipal), com ara la selecció de determinats càrrecs municipals (directors de museus) o l'assignació de determinades partides pressupostàries (pressupost per a la cooperació internacional o per a l'atenció de persones amb discapacitat). Els últims anys, però, els processos participatius, en especial els que tenen per objecte assumptes lligats a urbanisme i plans d'actuació municipal, han pres protagonisme. En aquest sentit, cal destacar la prioritat que s'ha donat a l'ampli procés participatiu per a l'elaboració del Programa d'actuació municipal 2008-2011, que va afectar tots els sectors i tots els districtes municipals i que ha significat una gran riquesa d'aportacions i una experiència enriquidora, en totes les seves fases, per a tota l'organització.

La realitat, un cop més, ha desbordat les normes. Una mesura de govern de l'any 2009, amb els acords corresponents del Consell Plenari Municipal, ha estès als 73 barris de Barcelona els consells de barri, una pràctica consolidada de fa anys en tres districtes (Eixample, Gràcia i Sant Andreu). Aquests consells de barri en primer lloc faciliten la proximitat a la realitat de cada territori, oferint un espai informatiu, consultiu i deliberatiu als barris, i també reorienten els consells ciutadans de districte, que fins ara tenien una estructura bàsicament sectorial i a partir d'ara la complementen amb una estructura territorial, igualment significativa.

Les dimensions i la complexitat de l'Ajuntament i de la ciutat de Barcelona han conduït a una experiència en la qual els processos participatius importants tenen una durada mínima de sis a vuit mesos, i quan tenen un caràcter transversal, amb participació de sectors i districtes, poden ser encara més llargs. Això comporta una gran riquesa d'aportacions, però també poca agilitat en l'elaboració de propostes operatives, que requereixen molt de temps per obtenir el coneixement i el consens adients. Per tot això s'ha optat sempre per fer un ampli procés participatiu en l'elaboració del Programa d'actuació municipal quadriennal (2000-2003, 2004-2007, 2008-2011).

La realitat organitzativa de l'Ajuntament de Barcelona ha conduït també a mantenir i potenciar un Departament de Participació i Associacionisme central i, alhora, a impulsar la creació de departaments amb competències de participació ciutadana a cada gerència sectorial i territorial del conjunt de l'Ajuntament. Això comporta una important necessitat de coordinació i articulació de departaments, que també motiva l'elaboració d'aquest Pla director municipal de participació ciutadana (PDMPC).

En el moment actual, a la ciutat de Barcelona hi ha un ampli consens entre tots els grups polítics municipals i les persones i les associacions representades als diferents consells municipals en el fet que cal un plantejament més ambiciós, que reconegui la participació ciutadana com un element central de la democràcia i que inclogui la promoció de pràctiques de cogestió cívica o associativa i de democràcia directa, com ara la consulta i la iniciativa ciutadana, tal com es recull en les Normes reguladores de participació ciutadana (NRPC) i en la Carta Municipal de Barcelona.

També es valora la bidireccionalitat de la participació ciutadana, sia promoguda per l'Administració o per la ciutadania organitzada (o no organitzada). Aquesta és una reflexió verbalitzada al Consell de Ciutat, reconegut com a màxim òrgan de **governança** a Barcelona, i resulta també un element causal important d'aquest primer PDMPC.

1.2.

CONCEPTE I VALORS DE LA PARTICIPACIÓ CIUTADANA A L'AJUNTAMENT DE BARCELONA

CONCEPTE

Com s'ha exposat en l'apartat anterior, l'Ajuntament de Barcelona, des del restabliment de la democràcia amb les eleccions democràtiques del 1979, ha tingut **sempre** present entre els seus objectius el foment de la participació ciutadana i ha vetllat perquè formés part dels seus programes de govern i de les funcions que havia de dur a terme el cartipàs municipal.

L'Ajuntament sempre ha incorporat aquest concepte vinculat a una voluntat de transparència, de diàleg, de proximitat i de coresponsabilitat amb els diferents agents (polítics, tècnics, entitats i ciutadania) presents i protagonistes de la ciutat. Com assenyalen les Normes reguladores de la participació ciutadana en el pròleg: «[...] L'objectiu darrer és que tothom qui vulgui participar en la governança de la nostra ciutat pugui fer-ho i que la coresponsabilitat prengui força dins d'aquest nou escenari que es comença a dibuixar».

El dret de la ciutadania a intervenir en els assumptes públics, a més de ser un element bàsic de la democràcia, està reconegut a la Declaració Universal de Drets Humans, a la Constitució espanyola, a l'Estatut d'autonomia de Catalunya, a les recomanacions del Consell d'Europa i a la Carta Municipal de Barcelona, entre moltes altres disposicions jurídiques.

Iniciat el segle XXI, **aquest concepte de participació ciutadana s'associa amb el dret de la ciutadania a participar activament en la creació i la definició de polítiques públiques, complementant la legitimitat del sistema representatiu, que atorga al Govern la capacitat de prendre les decisions que cregui més oportunes, en un marc de legalitat i transparència, però millorant-lo amb un sistema participatiu, per contribuir a una governança que genera un model de gestió més eficient i de més qualitat.**

Governança i coresponsabilitat són dos conceptes clau que fan referència a la millora de les formes de governar, d'implicar-se, de comunicar-se i de relacionar-se interactivament entre el Govern municipal i la ciutadania, per tal de bastir una democràcia participativa i inclusiva.

La voluntat de l'Ajuntament de Barcelona és motivar la participació de la ciutadania, com una manera inherent per entendre la funció pública, per impregnar tots els racons de l'Administració local com una acció transversal, i per ser present en les diferents etapes de la plasmació de polítiques públiques des de la planificació, passant per la implementació, fins a l'avaluació de les accions realitzades i els objectius aconseguits. Es tracta, per tant, d'un procés dinàmic i obert que defineix la manera d'entendre la relació entre la ciutadania i l'Administració municipal.

El concepte de participació ciutadana en aquest Pla director respon a tres preguntes clares:

- **En què es pot participar?** La resposta queda acotada a allò que està establert per les Normes reguladores de la participació ciutadana, la Carta Municipal i l'Estatut d'Autonomia de Catalunya. Entenem doncs la participació en sentit complet; per tant, la que s'impulsa des de l'Administració municipal, des de totes les entitats públiques en les quals l'Ajuntament de Barcelona té més del 50% de la representació i la que parteix de la iniciativa ciutadana.

- **Qui hi pot participar?** La resposta és clarament «tota la ciutadania de Barcelona», amb un tracte específic a la ciutadania associada i la incorporació de tots els segments de població habitualment menys actius i presents en les instàncies municipals. Es vol assegurar el concepte ple de ciutadania, on els veïns i veïnes de la ciutat esdevinguin de manera voluntària part activa de les polítiques que els afecten.

• **Com s'organitza la participació?** És un model matricial, on cada àmbit i cada territori de l'activitat municipal es responsabilitza d'afavorir la participació ciutadana en el seu camp de responsabilitat, gestionant els seus recursos, relacionant-se amb els seus agents propis i articulant-se en una xarxa conjunta de tota l'acció participativa municipal.

VALORS

L'Ajuntament de Barcelona, mitjançant les Normes reguladores de la participació ciutadana abans esmentades, desenvolupa els aspectes relatius a la participació recollits en la Carta Municipal i també inclou aquells compromisos adquirits per l'Ajuntament en adherir-se a la Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat, on a més de garantir la participació es compromet a promoure-la activament. En aquest sentit, l'exposició de motius de les normes diu: «L'Ajuntament de Barcelona opta de manera decidida per la democràcia participativa, com a complement i aprofundiment de la democràcia representativa. Per fer-la efectiva el reglament recull els òrgans, els processos i els mecanismes de participació i d'aquesta manera es reflecteix la pluralitat de realitats i sensibilitats que configuren la ciutat. Inclou també el reconeixement dels drets de ciutadania vinculats a la participació, aposta pel foment de l'associacionisme i vincula les tecnologies de la informació i la comunicació a les pràctiques participatives».

La participació ciutadana que es planteja en aquest Pla director aspira a donar valor a la ciutat en els termes següents:

- Les aportacions de la diversitat integrada en un territori comú i en un projecte de ciutat. L'únic futur possible passa per respectar la **diversitat**, facilitar la **inclusió** i garantir la **cohesió**.
- L'enriquiment del teixit social generat per la participació i aportat pels diferents agents implicats (ciutadania, entitats, tècnics/ques, polítics/ques). El **capital social** és molt important a Barcelona, però mai no n'hi ha prou, en volem més i podem aconseguir-ho.
- La **millora** de les decisions polítiques. Els guanys en transparència, idoneïtat, consens i coneixement milloren clarament la **qualitat de les polítiques** públiques.
- L'enfocament cap a una **Administració relacional**. S'avança decisivament cap a la **proximitat** entre l'Administració i la ciutadania i cap al reconeixement mutu entre polítics, tècnics, entitats i ciutadania.

Els diferents mecanismes, espais i processos de participació ciutadana han de vetllar especialment per assegurar a la ciutadania la funció informativa, la funció consultiva, la funció propositiva i la funció de seguiment i avaluació de les diferents polítiques públiques per garantir els màxims nivells d'eficiència i qualitat possibles. Així mateix, en els espais participatius més consolidats es planteja avançar en funcions decisòries i d'implementació d'accions, que perfectament es poden delegar des dels espais representatius als participatius, per enriquir la governança i millorar la qualitat de les polítiques públiques.

Un primer valor d'aquest Pla director municipal de participació ciutadana (PDMPC) és el seu propi procés d'elaboració, que ha estat alhora la conseqüència de la pràctica participativa de més de 30 anys a Barcelona entre els diferents agents de la participació, que entronca clarament amb la reflexió feta el 2008 sobre el rol i el pla de treball del Consell de Ciutat i que confiem que obrirà el camí per a la seva implementació els sis propers anys, amb la coresponsabilitat de tothom.

El principal valor afegit de la participació ciutadana l'entendem com un enriquiment del sistema representatiu democràtic, amb un sistema participatiu democràtic complementari, que potencia la implicació de la ciutadania i de les seves entitats en les polítiques públiques locals, que millora l'eficiència de les accions que duu a terme l'Administració local i que augmenta la qualitat de la planificació i l'avaluació d'aquestes actuacions locals.

MODEL

El model de participació ciutadana que adopta l'Ajuntament de Barcelona parteix del concepte, els valors i els criteris que s'han presentat anteriorment, està regulat en la Carta Municipal i en les Normes reguladores de la participació ciutadana que va aprovar el Consell Plenari de l'Ajuntament l'any 2002, que amb petites esmenes d'ampliació continuen plenament vigents, i per sobre de tot està consensuat entre els agents locals de la participació (ciutadania, entitats, tècnics/ques, polítics/ques), que són els que el fan possible.

Aquest model inclou la definició d'uns **drets de ciutadania** vinculats a la participació (dret a la informació i coneixement dels indicadors de la gestió municipal, dret a la participació, dret de petició, dret a la iniciativa ciutadana), el **foment de l'associacionisme** (suport a les associacions, Fitxer General d'Entitats Ciutadanes, Codi ètic de les associacions, Declaració d'Entitats d'Interès Ciutadà, gestió cívica i suport tècnic a la participació), **òrgans de participació** (Consell de Ciutat, consells sectorials, consells ciutadans de districte, consells de barri), **processos de participació** (continguts, fases, memòries i informes) i **mecanismes de participació** (audiències, consulta ciutadana, metodologies, tecnologies de la informació i la comunicació, mediació, empara).

DRETS RECONEGUTS PER LES NORMES REGULADORES DE LA PARTICIPACIÓ CIUTADANA

DRETS DE LA CIUTADANIA	DRET A LA INFORMACIÓ	Dret a ser informada de les activitats municipals	D'accés als arxius públics	A utilitzar tots els mitjans d'informació general que l'Ajuntament estableix	
	DRET A LA PARTICIPACIÓ	Dret d'intervenir en els afers municipals a través dels canals establerts	Òrgans de participació: consells	Processos de participació	Mecanismes de participació: audiències, consultes
	DRET DE PETICIÓ	Dret de formular sol·licituds en temes de competència municipal			
	DRET A CONEIXEMENT INDICADORS GESTIÓ MUNICIPAL	Dret a ser informada dels resultats de la gestió municipal			
	DRET A LA INICIATIVA CIUTADANA	Per proposar l'aprovació d'una disposició municipal			

Es tracta, per tant, d'un model ampli, complex i variat, en el qual cada àmbit sectorial i cada territori disposa d'un important nivell d'autonomia per al seu desenvolupament.

Aquest model permet múltiples realitats que coexisteixen en l'organització municipal d'acord amb la seva història, els seus resultats i la seva idoneïtat per afavorir la participació ciutadana en el seu àmbit concret. També ha permès evolucions i canvis en el temps de les diferents realitats per optimitzar-ne els resultats. Aquest model d'ampli abast ha inspirat també el contingut del Codi de bon govern local i l'Agenda local de la participació que tots els grups polítics presents a la Federació Espanyola de Municipis i Províncies (FEMP), com a màxima expressió del municipalisme espanyol, han consensuat mitjançant acord unànim de la seva Comissió Executiva.

En aquest context, el Pla director municipal de participació ciutadana és l'instrument de planificació amb què es dota el Govern de Barcelona per tal d'orientar la participació ciutadana els propers sis anys. Té, doncs, voluntat de convertir-se en el full de ruta de la participació a Barcelona a mitjà termini i ha de vetllar per l'impuls d'una nova governança, més coresponsable, participativa i relacional.

La construcció col·lectiva de la ciutat persegueix el foment del capital social, la millora de la cohesió i de la qualitat de vida de la seva ciutadania i les solucions compartides davant els reptes de Barcelona. Implica un compromís del Govern per garantir i millorar els canals de comunicació i de relació, i per aprofundir en les pràctiques democràtiques, des de la democràcia representativa fins a la democràcia directa.

En definitiva, la perspectiva del PDMPC és fomentar el creixement de la participació ciutadana, com a aprofundiment de la democràcia representativa i com a afegit de qualitat en la gestió de les polítiques públiques. S'aposta per un creixement quantitatiu de la participació –de persones i d'entitats– i qualitatiu –d'implicació i de responsabilitat compartida.

Per tal que aquests objectius siguin comuns a tota l'estructura municipal, cal que en la seva definició i la seva posterior execució s'involucrin totes les regidories, districtes, àmbits i serveis. Aquesta transversalitat i integralitat del Pla afecta, per tant, totes les àrees, tot el territori i tota l'organització.

El PDMPC pretén, a partir d'una diagnosi en un moment concret i amb el màxim consens possible de tots els agents implicats, elaborar una proposta d'actuacions transversal per a tota la corporació municipal que asseguri la implantació del model participatiu en el període 2010-2015, a tots els sectors i territoris en què s'estructura l'Ajuntament, per millorar la seva qualitat i corregir els aspectes menys funcionals i sostenibles de la realitat actual d'aquest model.

2 | JUSTIFICACIÓ

EL COMPROMÍS POLÍTIC DEL PAM 2008-2011

La voluntat de l'Ajuntament de Barcelona de **consolidar la democràcia participativa com a eix estratègic de la ciutat** està recollida en el Programa d'actuació municipal (PAM) aprovat per al període 2008-2011, en el qual, a més, s'estableix que la democràcia participativa s'ha de sustentar en la **participació activa de la ciutadania i de les associacions** per mitjà d'espais d'informació, debat i consens sobre polítiques públiques, desenvolupats a partir de l'**impuls d'òrgans, processos i mecanismes de participació ciutadana**. Cal valorar que la mateixa elaboració del PAM 2008-2011 ha tingut un ampli procés de participació ciutadana.

És en el marc d'aquest compromís polític que la redacció del PAM 2008-2011 incorpora una mesura adreçada a **impulsar l'elaboració d'un Pla director municipal de participació ciutadana**, entès com a **eina de definició i programació de les polítiques de participació a Barcelona els propers anys**, i estableix alhora que el Pla cal dissenyar-lo amb la implicació dels agents polítics i socials de la ciutat.

EL PLA DIRECTOR MUNICIPAL DE PARTICIPACIÓ CIUTADANA (PDMPC): UNA OPORTUNITAT DE MILLORA

A partir de la diagnosi realitzada en el procés d'elaboració del PDMPC, s'ha pogut constatar un ampli ventall de situacions que, resumit ara d'una manera molt esquemàtica, fa referència als aspectes següents:

- L'existència d'un **elevat nombre i heterogeneïtat d'òrgans, processos i mecanismes de participació** a la ciutat que en dificulta la coherència, l'ordenament i la simplificació, com també la mateixa participació d'entitats i ciutadans.
- El fet que una **gran part de la ciutadania**, i en menor mesura del seu teixit associatiu, **desconeix les possibilitats de participar, influir i implicar-se en la governança de la ciutat**, més enllà dels drets reconeguts d'informació, suggeriment o queixa davant les institucions municipals.
- La **necessitat d'optimitzar** amb tots els recursos disponibles **la totalitat de les fases previstes en els processos participatius** –la informació, el debat o les deliberacions, el retorn de la informació i l'avaluació d'aquests processos.
- La necessitat **d'augmentar i garantir la presència de la xarxa associativa** de la ciutat en els diversos espais de participació.
- La necessitat de **promoure i potenciar la presència d'aquells grups socials que no acostumen a participar** o que desconeixen les possibilitats de participació, com ara la gent més jove –especialment les persones de 16-24 anys– o les persones nouvingudes.

El Pla director municipal de participació ciutadana neix perquè **cal un instrument de planificació que orienti les polítiques de participació ciutadana en l'horitzó de l'any 2015 i serveixi per impulsar processos de millora** que transformin les situacions anteriors detectades en la diagnosi.

La perspectiva del PDMPC és **fomentar el creixement de la participació ciutadana** impulsada i promoguda des de l'Ajuntament de Barcelona, **en àmbits i espais municipals: un creixement quantitatiu de la participació** –de persones i d'entitats– **i qualitatiu** d'implicació, d'aprofundiment i de responsabilitat compartida. Aquella participació que la ciutadania impulsa o promou des de les associacions, des dels moviments socials o a partir de ciutadans i ciutadanes a títol individual, en qualsevol àmbit o territori de la ciutat, és reconeguda i valorada per l'Ajuntament com a part fonamental de la vida democràtica de la ciutat.

El PDMC és una **oportunitat de millora per impulsar una governança més coresponsable, participativa i relacional** que potenciï la construcció col·lectiva de la ciutat i persegueixi el foment del seu capital social, la millora de la cohesió i de la qualitat de vida de la seva ciutadania i les solucions compartides davant els nous reptes que ha d'afrontar Barcelona. Implica un compromís del Govern municipal per garantir i millorar els canals de comunicació i de relació, i per **aprofundir en les pràctiques democràtiques**.

El PDMPC, en conseqüència, esdevé **un motiu per millorar la qualitat de la gestió de les polítiques públiques locals**, ja que aposta per la transversalitat i la integralitat i estableix uns objectius comuns a tota l'estructura municipal que afecten tant les àrees –o sectors– com els districtes. La responsabilitat en la seva execució correspon a tota l'organització de l'Ajuntament, mitjançant un **treball coordinat i transversal**, per tal que la política participativa guanyi en **eficàcia, eficiència i proximitat**.

El PDMPC reconeix i recull l'experiència participativa de la ciutat acumulada fins al moment de la seva elaboració, la valoritza i la sistematitza, a la vegada que incorpora nous objectius, criteris i activitats per als propers sis anys que en possibilitin un salt endavant, tant en termes qualitatius com quantitatius.

Coherentment, **aquest PDMPC ha estat elaborat mitjançant un procés participatiu**, en què, en una primera fase de diagnòstic i en una segona de propostes, tots els actors socials, tant tècnics com associatius i ciutadans, vinculats als actuals espais de participació municipals, han pogut fer les seves aportacions.

LA NOVA ESTRUCTURA TERRITORIAL: LA BARCELONA DELS BARRIS

L'any 1984, l'Ajuntament de Barcelona va iniciar el procés de descentralització de la ciutat en districtes. Des de llavors, els deu districtes municipals han gestionat gran part de la inversió, ja que són els territoris els que millor coneixen les necessitats de la ciutat pròxima. Alhora, la descentralització ha aconseguit fomentar la participació dels veïns i veïnes en la vida cultural, social i política de la ciutat.

Si bé es pot afirmar, doncs, que la descentralització administrativa i participativa de «la Barcelona dels districtes», implementada els darrers 25 anys, ja ha significat un avenç important en el desenvolupament de les polítiques de proximitat, fou el 22 de desembre de 2006 quan el Consell Municipal va esdevenir l'escenari d'un nou pas cap endavant, en presentar-se la mesura de govern **«La Barcelona dels barris»**, on es concep **«el barri com l'espai de convivència urbana, de proximitat i participació»**.

Amb aquesta voluntat política es va aprovar la «delimitació i denominació dels **73 barris que integren els districtes de la ciutat de Barcelona**». També es va ordenar l'inici dels tràmits d'«actualització del seccionament censal i padronal de la ciutat», per tal que recullin la divisió territorial en barris, com també l'inici dels procediments administratius corresponents per a la «modificació dels reglaments d'organització i funcionament dels districtes», no tan sols per al «reconeixement dels barris», sinó també per «aprofundir en el seu contingut, en avaluar i redissenyar el model participatiu per tal d'adaptar-lo a cadascuna de les realitats».

De conformitat amb la mesura de govern esmentada, l'equip de govern ha impulsat durant l'actual mandat les actuacions següents:

- Les **modificacions legals necessàries per consolidar la figura de conseller/a de districte i crear la figura de conseller/a de barri**, mitjançant la modificació del títol ii de les Normes reguladores de funcionament dels districtes, en sessió plenària del Consell Municipal de 30 de maig de 2008.
- La preceptiva validació de l'Institut Nacional d'Estadística de l'actualització del **seccionament censal i padronal de la ciutat, basant-se en la divisió territorial dels barris**.
- La **mesura de govern «Els barris de Barcelona»**, presentada en la sessió plenària del Consell Municipal celebrada el dia 28 de novembre de 2008. Aquesta mesura de govern es concreta en tres noves línies d'actuació que han de guiar la totalitat de les actuacions municipals en matèria de cohesió territorial i que s'aniran desplegant els propers anys:
 - **Definició dels elements bàsics d'un barri**. Es conceptualitza el **barri com a àmbit de planificació i unitat bàsica de convivència**. S'estableix que cal garantir uns mínims en termes de recursos, serveis i organització de l'espai públic en cadascun dels 73 barris de Barcelona. S'han d'elaborar plans estratègics de barri i un catàleg com a instrument tècnic per sistematitzar i homogeneïtzar les necessitats i els requeriments de cada barri, per tal de definir-los i orientar-los amb vista al futur. Aquesta planificació s'ha de complementar amb la informació de base que proporcioni un Observatori dels Barris.
 - **Adequació del model participatiu de districte a la nova realitat i estructura dels barris, proposant com a nova proposta participativa el Consell de Barri**. Es tracta d'una segona línia, l'eix polític, que estableix els **consells de barri** com els òrgans de referència per implementar una **participació de proximitat**, uns espais que esdevenen imprescindibles per donar carta de naturalesa als barris i ser el lloc de trobada entre representants polítics i moviment veïnal i per oferir també la possibilitat que la ciutadania participi a títol individual en les sessions –un mínim de dues anuals.
 - La tercera línia o «eix organitzatiu», que complementa l'eix polític i consisteix en el plantejament d'un **nou model de gestió territorial**, que ha de permetre reforçar i reformar les estructures dels districtes.
- El Decret de **canvi de la pauta organitzativa dels districtes**, de 19 de març de 2009, que és un dels primers resultats de l'aplicació del nou model de gestió territorial sorgit com a conseqüència de la mesura de govern «La Barcelona dels barris» del 2006 i de la nova mesura de govern «Els barris de Barcelona» del 2008. Aquesta iniciativa per impulsar un nou model de gestió territorial vol assolir tres objectius:
 - Potenciar la **territorialització de les polítiques centrals**.
 - **Reforçar l'estructura dels districtes**, que han de continuar essent les unitats administratives i de govern descentralitzat de l'Ajuntament de Barcelona.
 - Crear la **figura del tècnic/a de barri**, que té com a tasca prioritària estar adscrit a un barri a fi de tenir-ne una visió integral i articular-lo amb tots els serveis municipals.
- **Modificacions de les Normes reguladores de la participació ciutadana i de les Normes reguladores del funcionament dels districtes per regular els consells de barri**, aprovades pel Consell Plenari en sessió del dia 2 d'octubre de 2009. A les modificacions esmentades s'especifiquen les característiques, la composició i el funcionament del nou òrgan de participació, definit de la manera següent: «El Consell de Barri és l'òrgan de participació territorial en totes les qüestions referents al barri. Té per finalitat ser un canal de participació ciutadana en el desenvolupament de polítiques públiques de proximitat i convivència i, d'aquesta manera, aprofundir en la cohesió social i la qualitat de vida urbana de la nostra ciutat. Cada Consell de Barri tindrà l'àmbit territorial i la denominació establerta per l'Acord del Plenari del Consell Municipal de 22 de desembre de 2006». Tot i això, la normativa també preveu la possibilitat que es puguin reunir conjuntament dos consells de barri o més, de manera ocasional o continuada.

LA MESURA DE GOVERN SOBRE EL ROL, L'ORGANITZACIÓ I LES LÍNIES DE FUTUR DEL CONSELL DE CIUTAT DE BARCELONA

El PAM 2008-2011 estableix en una de les seves mesures la **consolidació del Consell de Ciutat com a màxim òrgan de referència participativa de la ciutat i, en especial, per a la participació en la definició de grans polítiques municipals.**

L'any 2008, el Consell de Ciutat de Barcelona elaborà el document estratègic *Consell de Ciutat de Barcelona: rol, organització i línies de futur*, aprovat pel Plenari del Consell el 17 de juliol del mateix any, que va obrir una nova etapa del rol, les funcions i els procediments organitzatius i de treball com a òrgan màxim de consulta i participació de la ciutat. El Govern de la ciutat va respondre a la proposta estratègica del Consell amb la **Mesura de govern sobre el rol, l'organització i les línies de futur del Consell de Ciutat de Barcelona**,¹ presentada a la Comissió Municipal de Presidència, Territori i Funció Pública de l'Ajuntament de Barcelona el 22 d'octubre de 2008.

Aquest PDMPC adopta i incorpora la transformació del Consell de Ciutat que ja s'està duent a terme mitjançant l'aplicació de la mesura de govern esmentada, l'objectiu de la qual és «consolidar el Consell de Ciutat com l'espai de participació i consulta al màxim nivell de la ciutat, que emeti informes preceptius sobre els temes estratègics de més importància per al present i el futur de Barcelona i que articuli i coordini tots els consells que hi ha a escala municipal». No obstant això, la mateixa mesura estableix que el Govern municipal ha d'adoptar més reconeixement de la institucionalitat del Consell de Ciutat i un tractament més qualificat, tant en conjunt com en la individualitat de cada conseller i cada consellera, per assumir, d'aquesta manera, una «incidència més elevada del Consell de Ciutat en la governança de la ciutat».

LA RIQUESA DE LA XARXA ASSOCIATIVA. EL II CONGRÉS DE LES ASSOCIACIONS DE BARCELONA

Augmentar i garantir la presència de la xarxa associativa de la ciutat és una condició indispensable per a la qualitat de la política participativa de l'Ajuntament, que recalca el reconeixement de les entitats com a interlocutores prioritàries de la seva política de participació. Aquesta presència hauria de reflectir la diversitat associativa pel que fa als àmbits territorials i sectorials d'actuació de les mateixes entitats, que actuen com a canal d'interlocució en els diversos espais de participació.

Els darrers anys, l'increment de la riquesa associativa de Barcelona s'ha reflectit en l'**augment del nombre d'associacions inscrites en el Fitxer General d'Entitats Ciutadanes de l'Ajuntament**, que actualment arriba ja a les 4.700 entitats, com també en el progressiu **desenvolupament de les xarxes d'entitats de segon i tercer grau**, cada cop més nombroses i amb un paper més destacat en les dinàmiques participatives de la nostra ciutat.

A escala qualitativa, el diagnòstic d'aquest Pla director posa de manifest les raons que mouen les entitats a participar. Les principals són «estar informades i treballar en xarxa», seguides de la «voluntat de fer aportacions en els projectes», «exercir influència», «col·laborar en la presa de decisions» i «participar en els afers públics». Ara bé, l'assoliment d'un alt nivell d'implicació i de compromís per part de les associacions comporta un gran esforç humà i econòmic que cal reconèixer i optimitzar si volem ampliar la base i l'eficàcia de la participació associativa. La necessitat de treballar en xarxa, afortunadament, s'ha reflectit darrerament en un procés creixent de foment de les federacions i les coordinadores, la qual cosa també ha significat una manera d'incentivar i potenciar el sector. Així mateix, la creació de xarxes interassociatives esdevé una nova oportunitat per avançar en la qualitat participativa, ja que afavoreixen l'intercanvi d'experiències i la realització de projectes conjunts que, alhora, promouen la millora de les mateixes associacions.

1. Aquest document figura com a annex 3 del PDMPC.

El **Codi ètic de les associacions de Barcelona** és una de les altres oportunitats que cal aprofitar per avançar en la qualitat de la participació. Es tracta d'un instrument d'autoregulació i assessorament que recull diferents premisses necessàries perquè totes les entitats de la ciutat que treballen sota uns mateixos valors cívics hi estiguin reflectides: són aquelles en les quals els mecanismes democràtics d'organització, funcionament i representació garanteixen la qualitat i la transparència de la seva interlocució. El Codi ètic de les associacions fou aprovat el juny del 2001 per les més de 500 entitats que van participar activament en el **I Congrés de les Associacions de Barcelona**. L'aprovació del Codi ètic de les associacions, d'una banda, i les conclusions de les onze comissions de treball del I Congrés de les Associacions, de l'altra, van dibuixar nous reptes de futur en el sector associatiu, entre els quals hi ha l'aposta per impulsar el **treball en xarxa**, l'elaboració d'un **pla estratègic de les associacions de Barcelona** (Pla director municipal de suport a les associacions) i la **celebració del II Congrés de les Associacions de Barcelona**, previst per al període 2010-2011.

Finalment, la implantació durant aquest mandat d'un **nou model de cogestió a Torre Jussana – Centre de Serveis a les Associacions**, consolidat com a equipament municipal de referència per a les associacions de Barcelona en matèria d'informació, assessorament, formació i altres recursos associatius, demostra la vitalitat de les entitats de la nostra ciutat, alhora que significa una experiència de participació en la gestió pública que cal tenir molt en compte per a futures actuacions.

3

PROCÉS D'ELABORACIÓ DEL PLA

PLANTEJAMENT INICIAL

El primer pas per a la preparació de les fases que cal cobrir en l'elaboració del Pla va ser definir els termes amb els quals s'abordaria. Calia, de bon començament, tenir clars els punts de vista amb els quals es volia redactar el Pla perquè havien de ser la base per dissenyar tot el procés d'elaboració. D'aquesta manera, es van identificar aquests requisits com els principals que calia tenir en compte en el disseny i l'elaboració del Pla:

- Ser un pla participat per les entitats i pel personal municipal presents en els espais de participació, ja que calia un nivell de reflexió que només aquells que tenien un bagatge en participació tant des del vessant tècnic com des del vessant més polític o associatiu podien donar. A més, atès que els deu districtes municipals estaven en una conjuntura de canvi organitzatiu i de creació de nous espais participatius, calia que tinguessin una forta presència en tot el procés d'elaboració.
- Tenir cabuda dins del marc les Normes reguladores de la participació ciutadana.
- Considerar tot l'Ajuntament i el conjunt d'espais i processos de participació municipal. Calia un pla transversal per a tots els departaments, sectors i territoris.
- Definir la relació entre l'Administració municipal i la ciutadania.
- Establir uns criteris comuns de concepte i actuació per a la participació ciutadana en els afers municipals.
- Donar resposta a les deficiències o mancances detectades per la diagnosi i salvaguardar aquells aspectes considerats positius per la diagnosi.
- Mostrar una estructura ordenada i coherent dels espais de participació.
- Establir els objectius, els criteris i les mesures per desenvolupar des de l'àmbit municipal.
- Tenir una validesa superior a la d'un mandat. Hauria de ser vàlid per a la resta de l'actual mandat i per a tot el proper mandat; per tant, hauria de tenir una vigència per al període 2010-2015.

FASES DE L'ELABORACIÓ DEL PLA

Es van determinar cinc fases per aconseguir per a l'elaboració del Pla: diagnosi de la situació de la participació municipal; disseny i preparació del procés propositiu; procés participatiu i propositiu; redacció, i presentació del Pla.

FASE 1.

DIAGNOSI DE L'ESTAT DE LA PARTICIPACIÓ MUNICIPAL

Setembre del 2008 – abril del 2009

L'objectiu d'aquesta fase era obtenir una radiografia de l'estat de la participació ciutadana en els afers municipals per tal de detectar els aspectes que caldria conservar i els que caldria millorar, canviar, suprimir o instaurar. Els estudis que integren la diagnosi són *Diagnòstic dels òrgans i els mecanismes formals de participació de l'Ajuntament de Barcelona, Les associacions de Barcelona i la participació en els afers municipals*, una enquesta sobre participació adreçada a la ciutadania a títol individual dins de l'Òmnibus Municipal i el buidatge de les aportacions al procés participatiu del Programa d'actuació municipal 2008-20011 (PAM) en matèria de participació.¹

El contingut d'aquesta fase es troba desenvolupat en el capítol següent.

FASE 2.

DISSENY I PREPARACIÓ DEL PROCÉS PROPOSITIU

Març-juliol del 2009

En aquesta fase es tractava de planificar de manera ordenada la intervenció dels diferents agents en el procés. Per tal que això fos possible calia donar a conèixer els resultats de la diagnosi i disposar d'un document base a partir del qual s'anessin produint les diverses aportacions. Aquest document és el que figura en l'annex 4 amb el títol *Síntesi de la diagnosi i línies de treball per a l'elaboració del Pla director municipal de participació ciutadana 2010-2015*. El document pretén resumir els principals trets de la diagnosi, fer-los aprehensibles per a un públic no especialitzat en la matèria i posar en relleu aquells en els quals cal incidir més. A més, també extreu de la diagnosi cinc línies de treball per a la fase propositiva.

El procés participatiu es va dissenyar en dos vessants: el municipal, a partir de sessions de treball amb tècnics dels diversos districtes i àmbits municipals, i el ciutadà, amb una primera proposta que preveia l'existència d'una comissió de treball del Pla tant al si del Consell Municipal d'Associacions de Barcelona (CMAB) com al del Consell de Ciutat. Finalment, es va decidir unificar ambdues comissions en la del Consell de Ciutat, atès que aquesta comissió ja incorporava diversos representants del CMAB, entre ells el vicepresident associatiu.

Aquest esquema de participació i, també, les línies de treball per a la fase propositiva es van posar a la consideració de les persones que havien participat en la fase de diagnosi, tant de l'àmbit municipal com de l'àmbit associatiu.

FASE 3.

FASE PROPOSITIVA

Juny-novembre del 2009

La Comissió del Pla Director Municipal de Participació Ciutadana del Consell de Ciutat va analitzar i debatre cadascuna de les cinc línies de treball sorgides de la diagnosi al llarg de sis sessions. Les conclusions de la Comissió es van reflectir en el document titulat *Dictamen sobre el disseny del Pla director municipal de participació ciutadana. Aportacions al debat. Seguiment del procés d'elaboració*.²

La participació dels tècnics municipals es va planificar en una sèrie de sessions de treball a partir de les línies mestres sortides de la diagnosi. L'objectiu d'aquestes reunions era proposar aquells canvis i millores que es creien necessaris en cada sector o territori, com també reflexionar sobre l'estructura dels espais de participació.

1. Aquests estudis es poden trobar al web de participació municipal: www.bcn.cat/participacio.

2. Aquest document figura com a annex 5 del PDMPC.

Es van organitzar 25 sessions, una per a cada districte municipal –Ciutat Vella, Eixample, Sants-Montjuïc, Les Corts, Sarrià-Sant Gervasi, Gràcia, Horta-Guinardó, Nou Barris, Sant Andreu i Sant Martí– i quinze per als diversos sectors en les quals va participar personal dels àmbits d'Acció Social i Ciutadania, Comerç i Consum, Cooperació, Cultura, Dona, Educació, Esports, Immigració, Joventut, Medi Ambient, Mercats, Mobilitat, Nous Usos del Temps, Persones amb Discapacitat, Prevenció i Urbanisme.

Respecte a la composició que havien de tenir els grups de treball de districtes i sectors, des de la Direcció de Participació i Associacionisme es va suggerir que a les reunions de districte el millor seria que hi poguessin ser presents els responsables territorials i de serveis a les persones, el conseller tècnic, el secretari/s de consells (comissions, taules...) de participació, el tècnic/s de barri, el director de centre cívic i alguna persona vinculada al pla comunitari, en cas de disposar-ne. Pel que fa a sectors, el suggeriment va ser que hi fossin presents el referent de participació, la persona que havia estat la referent per a l'etapa de diagnosi, el secretari/s dels consells (comissions, taules, plans...), la persona/es que haguessin estat implicades en processos participatius i un càrrec de confiança. Aquesta era la composició ideal que cada districte i àmbit va haver d'adaptar a les seves possibilitats. Els gerents de districte i sector van ser informats puntualment i en totes les fases del Pla, tant de la col·laboració que se'ls demanava com dels resultats que s'anaven obtenint.

La metodologia de les sessions de treball va seguir la pauta d'un apartat inicial de presentació i una segona part de debat basant-se en un guió que prèviament s'havia fet arribar.

FASE 4.

REDACCIÓ DEL PLA

Desembre del 2009 – febrer del 2010

Per a la redacció es van tenir presents, fonamentalment, les aportacions fetes en les sessions de retorn de la diagnosi, el Dictamen del Consell de Ciutat, les aportacions del Consell Municipal d'Associacions, les de les 25 sessions de treball amb personal municipal i les fetes pels membres de la Comissió Tècnica de Seguiment del PDMPC.

L'esborrany del Pla es presentà a la consideració dels membres de la Comissió de Seguiment del Pla, dels gerents municipals i dels directors territorials per tal de tenir en compte les seves aportacions, que s'han incorporat a la redacció del Pla.

FASE 5.

PRESENTACIÓ I APROVACIÓ DEL PLA

Febrer-juny del 2010

L'esborrany del Pla, junt amb la valoració de la Comissió Tècnica de Seguiment del PDMPC, es va presentar a la Comissió del PDMPC del Consell de Ciutat, com també a la consideració dels cinc grups polítics amb representació municipal, alhora que també es presentà a les associacions i el personal municipal participants en alguna de les fases d'elaboració del Pla.

La Comissió de Treball del Consell de Ciutat ha estat el fòrum de debat polític comú de tots els grups polítics municipals amb tota la representació del moviment associatiu i del màxim òrgan de governança de Barcelona, per considerar les diferents opinions i per contrastar la necessitat de tenir en compte els sis eixos estratègics defensats pel Consell, encara que el seu volum sigui molt dispar.

L'esborrany, amb les aportacions incorporades, es va elevar al Plenari del Consell de Ciutat, el qual ha emès el seu dictamen. Finalment, el Pla va ser aprovat pel Consell Plenari de l'Ajuntament l'1 d'octubre de 2010.

PARTICIPANTS, COL·LABORADORS I ESTRUCTURES DE SEGUIMENT DEL PDMPC

Aquest ha estat un pla participat per associacions i personal municipal. La participació del Consell Municipal d'Associacions de Barcelona (CMAB), com també de la Comissió del PDMPC del Consell de Ciutat en tot el procés ha estat molt important. El nombre d'associacions directament implicades ha estat d'unes 300. El personal municipal que ha pres part en el procés d'elaboració del Pla ha estat d'unes 200 persones.

També s'ha de fer constar la col·laboració de la Direcció de Serveis d'Estudis i Avaluacions per a la diagnosi.

Ha estat molt important el bloc que ha obert el Consell d'Associacions de Barcelona per rebre aportacions de les entitats dels barris de Barcelona.

Així mateix, s'ha rebut suport econòmic de la Diputació de Barcelona (Oficina de Participació Ciutadana) i de la Generalitat de Catalunya (Secretaria de Relacions Institucionals i Participació). Aquestes institucions van ser convidades a les sessions de retorn de la diagnosi i es preveu fer el mateix amb les de presentació del Pla.

ESTRUCTURES DE SEGUIMENT DEL PLA

L'impuls, el disseny i la dinamització de l'elaboració del PDMPC ha estat a càrrec de la Direcció de Participació i Associacionisme.

El seguiment de l'elaboració del Pla, tant pel que fa al disseny de tot el procés participatiu que havia de donar com a resultat un pla participat, com pel que fa al seu contingut, ha estat a càrrec de dues comissions: la Comissió Tècnica de Seguiment del Pla Director Municipal de Participació Ciutadana i la Comissió del Pla Director Municipal de Participació Ciutadana del Consell de Ciutat.

La **Comissió Tècnica de Seguiment** ha estat presidida pel Comissionat de l'Alcaldia per a la Participació Ciutadana i n'han format part:

- Representants del Consell d'Associacions de Barcelona
- Representants de la Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona
- Representants del sector associatiu del Consell Municipal d'Associacions de Barcelona
- La Secretaria del Consell de Ciutat
- La responsable dels serveis de participació del sector d'Acció Social i Ciutadania
- El director de Participació i Comunicació del Sector d'Urbanisme
- Dues tècniques de participació de dos dels deu districtes municipals
- Els responsables i dos tècnics de la Direcció de Participació i Associacionisme

La **Comissió del PDMPC del Consell de Ciutat**, presidida per la vicepresidenta primera del Consell de Ciutat, ha estat formada per representants dels agents següents:

- PIMEC-Comerç, vicepresident segon del Consell de Ciutat
- Consell Municipal d'Associacions de Barcelona
- Consell Municipal de Benestar Social
- Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona
- Consell d'Associacions de Barcelona
- Federació d'Organitzacions no Governamentals per al Desenvolupament
- Taula del Tercer Sector Social
- Consell Rector de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat
- Moviment Laic i Progressista
- SOS Racisme
- Casal d'Infants per a l'Acció Social dels Barris

- Federació d'Entitats de Clot-Camp de l'Arpa
- Cinc representants dels consells sectorials de ciutat i ciutadans de districte
- Sis representants de la ciutadania a títol individual
- Comissionat de l'Alcaldia per a la Participació Ciutadana
- Els cinc grups polítics presents al consistori

Aquestes dues comissions han analitzat tota la documentació presentada, l'han debatuda àmpliament i han seguit un ampli procés de redacció i validació d'esmenes al Pla. Així mateix, han acompanyat i validat tot el procés d'elaboració del Pla fins a la seva presentació al Plenari Municipal.

COMISSIÓ DE TREBALL DEL CONSELL DE CIUTAT

Com a màxim òrgan de participació de la ciutat, el Consell de Ciutat, mitjançant la comissió de treball creada a aquest efecte i d'acord amb les seves funcions de validació i espai de debat qualificat, ha fet un seguiment de la metodologia i el procediment d'elaboració del Pla director municipal de participació ciutadana de Barcelona, a la vegada que ha efectuat un procés de debat intern per tal de fer arribar les seves propostes per ser incloses en el contingut.

El debat per a la formulació de propostes per al nou PDMPC es va fer a la Comissió de Treball corresponent els dies 11 de juny, 20 de juliol, 16 de setembre i 7 i 22 d'octubre del 2009. Fruit d'aquestes sessions, es van efectuar un seguit d'esmenes i aportacions al document de treball presentat per l'equip de la Direcció de Participació i Associacionisme de l'Ajuntament de Barcelona.³ Aquestes propostes afecten el marc – que inclou els principis i els valors, l'abast i les finalitats –, els principals eixos estratègics del Pla director que ens ocupa i la mateixa estructura del document de treball. En aquest sentit, es va proposar una nova ordenació de les línies de treball, en coherència amb les finalitats que es creu que ha de tenir el Pla.

Posteriorment, un cop fet el primer esborrany del PDMPC, la Comissió de Treball s'ha tornat a reunir cinc vegades més, per recollir les esmenes aportades pels seus membres i per les persones designades pel Consell Municipal d'Associacions de Barcelona, a l'efecte de contribuir a millorar el contingut i l'operativitat del PDMPC. Cal fer un esment especial del treball transformador de l'estructura del Pla, que ha introduït la necessitat de treballar per la millora de la qualitat democràtica en general, com també per enfortir la democràcia representativa i la democràcia directa, que recull la legislació vigent.

És important també subratllar que, fruit de la reflexió de la Comissió de Treball del Consell de Ciutat, s'ha modificat el contingut de les línies de treball del PDMPC, per ampliar el conjunt de mesures concretes i acotades de millora de la democràcia participativa, amb noves mesures més ambicioses i genèriques de millora de la qualitat democràtica.

Finalment, en aquest procés s'han incorporat les mesures treballades pels grups polítics municipals, que han buscat reforçar els aspectes menys treballats del PDMPC, com també generar el màxim consens polític possible sobre les mesures de sostenibilitat, equilibri i racionalització de l'ampli espectre de consells i espais de participació de l'Ajuntament de Barcelona.

3. Es tracta de la proposta de línies de treball per al debat dels continguts del PDMPC continguda a *Síntesi de la diagnosi i línies de treball. Pla director municipal de participació ciutadana 2010-2015* (annex 4).

4

MARC NORMATIU I PROGRAMÀTIC DEL PDMPC

MARC NORMATIU

El Pla director municipal de participació ciutadana de Barcelona 2010-2015 es planteja en un marc normatiu clarament definit i consolidat pel que fa a la legislació local, que ja es troba en una segona generació de normes reguladores, atès que després de la primera etapa normativa desenvolupada a la dècada dels anys vuitanta –un cop restablerta la democràcia local– ha estat millorada per una segona etapa normativa ja els primers anys del segle XXI, en què s’han actualitzat les diferents regulacions, fruit dels vint anys d’experiència real.

4.1.

CARTA MUNICIPAL

La Carta Municipal és la llei bàsica de la ciutat de Barcelona, va ser aprovada per unanimitat del Parlament de Catalunya el desembre del 1998 i en el preàmbul ja fa l’afirmació següent:

Una carta que respon als anhels de la ciutadania que, amb la seva participació i la seva implicació col·lectiva, ha fet de Barcelona el que és. La carta aprofundeix en els mecanismes de participació ciutadana, reforça la pràctica democràtica i estimula la cooperació entre l’Ajuntament i el moviment associatiu i els agents socials, com a factor de progrés i de cohesió.

Així mateix, dedica el títol IV a la participació ciutadana amb els articles següents:

CAPÍTOL I

Principis generals

Article 30

1. L’Ajuntament de Barcelona garanteix la participació ciutadana, especialment en les matèries que afecten més directament la qualitat de vida dels ciutadans.
2. La participació ciutadana es regeix pel que s’estableix en aquest títol i informa el conjunt de la Carta Municipal.
3. Les normes de participació contingudes en aquesta carta es desenvolupen per mitjà de disposicions reglamentàries aprovades per l’Ajuntament de Barcelona.

CAPÍTOL II

Instituts de participació ciutadana

Article 31

1. L’audiència pública és la forma de participació per mitjà de la qual els administrats proposen a l’Administració municipal l’adopció de determinats acords o reben informació en llurs actuacions. Es fa de manera oral, en unitat d’acte i amb l’assistència dels ciutadans que ho desitgin.
2. L’àmbit de l’audiència pública pot ser de ciutat o de districte.

Article 32

1. Mitjançant la iniciativa ciutadana, els ciutadans sol·liciten a l'Ajuntament que dugui a terme una determinada activitat d'interès públic i de competència municipal, i per fer-la aporten mitjans econòmics, béns, drets o treball personal.
2. L'Ajuntament pot establir per reglament els procediments de col·laboració amb els ciutadans en supòsits d'actuacions conjuntes, promoció privada de projectes municipals o obligacions pactades amb els propietaris o usuaris d'edificis o establiments en els quals incideixin obres o serveis municipals, o en situacions anàlogues.

Article 33

Es reconeix la iniciativa per a l'aprovació de disposicions de caràcter general per als ciutadans, d'acord amb el que estableix l'article 28.

Article 34

Les entitats, les organitzacions i les associacions ciutadanes sense ànim de lucre poden exercir competències municipals o participar en nom de l'Ajuntament, en la gestió de serveis o equipaments la titularitat dels quals correspon a altres administracions públiques. La gestió cívica de competències municipals es pot utilitzar per a les activitats i els serveis susceptibles de gestió indirecta, té sempre caràcter voluntari i no lucratiu i s'adjudica mitjançant concurs públic quan hi hagi diverses entitats o organitzacions amb característiques idèntiques o semblants.

Article 35

L'Ajuntament i cadascun dels seus districtes poden demanar l'opinió dels ciutadans en matèria de la seva competència per mitjà de la consulta ciutadana, la qual, dins del marc de la legislació pertinent, ha de respectar:

- a) El dret de tots els empadronats a ser consultats.
- b) El dret dels consultats a conèixer les solucions alternatives amb el màxim possible d'informació escrita i gràfica.

Article 36

1. Es crea el Consell de Ciutat, integrat pels representants de les entitats econòmiques, socials, culturals, professionals i de veïns més representatives, com a òrgan de debat del programa d'actuació, dels pressupostos municipals, dels grans projectes de ciutat i dels indicadors dels resultats de la gestió municipal. Aquest Consell de Ciutat es reuneix, com a mínim, un cop l'any.
2. S'han de determinar per reglament la composició del Consell de Ciutat i la constitució dels consells sectorials i de districte.
3. El Consell de Ciutat pot formular propostes d'acord amb el Consell Municipal, que s'han d'incloure en l'ordre del dia de les sessions que correspongui.

Article 37

1. A fi de facilitar la participació ciutadana, s'ha de regular el Fitxer General d'Entitats Ciutadanes com a instrument bàsic per a les relacions de l'Administració municipal amb les entitats.
2. L'Ajuntament pot establir els criteris, els procediments i els efectes de la Declaració d'Entitats d'Interès Ciutadà.
3. L'Ajuntament de Barcelona pot proposar a l'Administració o administracions competents que determinades entitats siguin declarades d'utilitat pública o d'interès social.
4. Les entitats a què fa referència aquest article poden formular al·legacions o propostes sobre els assumptes inclosos en l'ordre del dia del Consell Plenari. L'alcalde o alcaldessa pot acordar, si així ho creu convenient i la importància de l'assumpte ho aconsella, que siguin llegides, escoltades totalment o de manera resumida les al·legacions o les propostes de les entitats, abans de passar a la votació de l'assumpte corresponent.
5. Les entitats ciutadanes poden exercir la iniciativa ciutadana per proposar a l'Ajuntament l'aprovació de disposicions de caràcter general, d'acord amb els requisits de procediment i de representació que estableixi el reglament orgànic.

4.2.

NORMES REGULADORES DE LA PARTICIPACIÓ CIUTADANA

Aquestes normes, aprovades al Consell Plenari de 22 de novembre de 2002, substitueixen les de l'any 1986, i en l'exposició de motius assenyalen:

La participació ciutadana, com a dret fonamental de la ciutadania i principi inspirador de l'Administració municipal, és una opció estratègica i estructural de l'Ajuntament de Barcelona i ha d'acompanyar les seves actuacions, especialment aquelles que estan relacionades directament amb la qualitat de vida de la ciutadania i en tot allò que afecti la seva quotidianitat [...]. L'Ajuntament de Barcelona opta així d'una manera decidida per la democràcia participativa, com a complement i aprofundiment de la democràcia representativa.

Igualment, com a drets de ciutadania, en els articles 3-7 del títol i s'apunten els següents:

- Dret a la informació
- Coneixement dels indicadors de la gestió municipal
- Dret a la participació
- Dret de petició
- Dret a la iniciativa ciutadana

Més concretament, en l'article 5, del dret a la participació, s'assenyala que:

Tothom té dret a intervenir -directament o mitjançant les associacions ciutadanes- en la gestió dels assumptes públics, a través dels òrgans, les instàncies o els mecanismes de participació [...]. Correspon a l'Ajuntament garantir i impulsar aquest dret a tots els habitants de la ciutat. A aquest efecte, cal impulsar la utilització de metodologies participatives, promoure les tecnologies més adients i, molt especialment, garantir l'existència de canals de participació suficients, oberts i flexibles –a fi d'assegurar que tothom que vulgui participar pugui fer-ho– i l'accés dels ciutadans i les ciutadanes a la interlocució amb el govern de la ciutat.

El títol II es consagra al foment de l'associacionisme, amb articles específics dedicats, entre d'altres, al suport a les associacions, al Fitxer General d'Entitats Ciutadanes, a la gestió cívica d'equipaments i als serveis municipals.

El títol III parla dels òrgans de participació, i dedica un capítol al Consell de Ciutat i un altre als consells sectorials. Així, l'article 14, sobre el Consell de Ciutat, diu textualment:

El Consell de Ciutat és el màxim òrgan consultiu i de participació de l'Ajuntament de Barcelona en el qual els representants de la ciutadania i els representants de l'Ajuntament debaten els afers principals de la ciutat.

Pel que fa als consells sectorials, l'article 19, «Composició i selecció», diu textualment:

Cada Consell Sectorial ha d'elaborar el seu propi reglament de funcionament intern, que ha de ser aprovat pel Plenari del Consell Municipal –en el cas dels consells d'àmbit de ciutat– i pel Plenari del Consell de Districte –en el cas dels consells d'àmbit de districte.

El títol IV, que es refereix als processos de participació, inclou l'abast i la tipologia d'aquests processos, les fases que han de considerar, les memòries participatives de les iniciatives més importants i els informes participatius de les accions sectorials. Els títols V i VI es refereixen als mecanismes de participació i les instàncies de mediació i empara, que van des de les audiències públiques fins a la consulta ciutadana, amb un article dedicat a les tecnologies de la informació i la comunicació (article 30)

4.3.

NORMES REGULADORES DEL FUNCIONAMENT DELS DISTRICTES

Aprovades en Consell Plenari el 28 de setembre de 2001, l'article 1 assenyala que:

Els districtes són òrgans territorials per a la desconcentració de la gestió i la descentralització de la participació ciutadana i per a l'aplicació d'una política municipal orientada a la correcció dels desequilibris i la representació dels interessos dels diversos barris i zones del municipi.

L'article 4 assenyala les seves competències en matèria de participació ciutadana, i més concretament el títol IV es consagra a la participació ciutadana en els districtes, als articles 39-50. Dins d'aquest títol, el capítol 1r defineix les finalitats, la composició i el funcionament dels consells ciutadans de districte; el capítol 2n es refereix a l'Audiència Pública de l'Estat del Districte, i, finalment, el capítol 3r es dedica a les comissions de treball i els consells sectorials i d'equipaments.

Posteriorment, s'amplien aquestes normes reguladores amb la inclusió de la nova organització de la ciutat a escala de barris, i s'estableix que cal «adequar el model participatiu de districte a la nova realitat i estructura dels barris, incorporant com a nova proposta participativa el Consell de Barri», i que «el Consell de Barri és l'òrgan de participació territorial en totes les qüestions referents al barri. Té per finalitat ser un canal de participació ciutadana en el desenvolupament de polítiques públiques de proximitat i convivència i, d'aquesta manera, aprofundir en la cohesió social i la qualitat de vida urbana de la nostra ciutat».

MARC PROGRAMÀTIC DE REFERÈNCIA

El Pla director municipal de participació ciutadana de Barcelona 2010-2015 es planteja en un marc programàtic de referència també clarament consolidat, no tan sols a l'interior de l'Ajuntament de Barcelona, dins del Programa d'actuació municipal 2008-2011, sinó també en les altres administracions públiques del nostre entorn, incloent-hi la Generalitat de Catalunya, les federacions de municipis de Catalunya i d'Espanya i, també, d'una manera quasi paral·lela a l'Ajuntament de Barcelona, els altres ajuntaments i diputacions catalans i espanyols. Tots els plans, programes, codis i agendes que es presenten a continuació són elements bàsics en els quals s'articula l'acció de l'Ajuntament de Barcelona i, per tant, el PDMPC que ara es planteja.

4.4.

PLA INTERDEPARTAMENTAL DE PARTICIPACIÓ CIUTADANA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

Aquest PDMPC fa seva la noció de participació ciutadana proposada per la Generalitat de Catalunya en el seu Pla interdepartamental de participació ciutadana (pàgines 6 i 7):

[...] Entenem per participació ciutadana tot procés ordenat d'argumentació entre participants representatius de la diversitat de punts de vista i de les vivències de la ciutadania, on es defensen alternatives diverses en el marc dels processos de presa de decisions públiques. És treballar, debatre per trobar el consens possible, per mitjà de l'argumentació i del raonament, i quan això no sigui possible, recollir el disseny, ja que ens aporta una percepció més real de les posicions dels diferents actors

socials relacionats amb aquells temes. El diàleg cerca assolir un discurs col·lectiu o, almenys, delimitar amb exactitud quines són les causes dels conflictes, i acaba amb un document útil per prendre decisions polítiques.

Es tracta de tenir present l'opinió de la ciutadania en les decisions públiques, raó per la qual un component imprescindible d'aquests processos és el compromís que els responsables polítics han de tenir en compte aquestes preferències en el moment de prendre les decisions i, per tant, han de donar explicacions de les decisions que han pres.

4.5.

AGENDA LOCAL DE LA PARTICIPACIÓ DE LA FEDERACIÓ ESPANYOLA DE MUNICIPIS I PROVÍNCIES

La Federació Espanyola de Municipis i Províncies (FEMP), conjuntament amb la Federació de Municipis de Catalunya, va treballar al llarg del 2006 en la definició de l'Agenda local de la participació ciutadana, amb l'objectiu de tenir un document unificat per a totes les corporacions locals que definís els plantejaments comuns respecte a la participació ciutadana per evitar que aquest fos un element de confrontació entre els diferents grups polítics. Finalment va ser debatuda a les Jornades de Participació de Barcelona del mes de novembre del 2006 i aprovada per la Comissió Executiva de la FEMP el 19 de desembre de 2006. Aquesta agenda defineix en la seva primera pàgina:

La participación ciudadana es una pieza fundamental del sistema democrático. Sin participación no puede haber democracia. La evolución del ejercicio de ese derecho nos enseña que la participación necesaria en nuestras sociedades complejas no puede limitarse únicamente a las elecciones periódicas para elegir a los representantes de las instituciones. Hay que ampliar y profundizar ese derecho para incorporar a la ciudadanía, desde el inicio mismo del diseño y la elaboración de las políticas públicas.

La participación ciudadana deviene así no solo el ejercicio de un derecho fundamental, sino el elemento clave para conectar la acción de gobierno con las necesidades de las personas y facilitar la eficacia de las políticas. Las personas tienen derecho a participar en su bienestar, fin último de la acción política. Los ciudadanos y ciudadanas tienen derecho a ser pueblo soberano y activo y no solo público espectador y pasivo y una manera de conseguirlo es implicándose en la elaboración y desarrollo de las actuaciones públicas que les afectan. En esta línea conectamos con las propuestas impulsadas por la Unión Europea y el Consejo de Europa.

Se requieren, pues, gobiernos con capacidad de liderazgo y de ilusionar a la ciudadanía. Se necesitan ciudadanas y ciudadanos capacitados y entrenados para intervenir en los asuntos públicos. Hace falta una acción de gobierno orientada a la construcción de relaciones de confianza que faciliten la convivencia, basadas en el diálogo y el respeto a la diferencia que permitan la aportación de visiones y sugerencias de la ciudadanía y favorezcan su implicación en la construcción de los futuros posibles.

Entre les 45 mesures que incorpora l'Agenda local de la participació, s'inclou la següent, que inspira clarament l'elaboració d'aquest primer Pla director municipal:

6. Elaborar un plan municipal de participación donde se recojan las estrategias del Gobierno municipal en este ámbito y el qué, cómo y quién participa, evitando la improvisación, a partir de un diagnóstico compartido de la participación en el municipio y buscando la implicación de todos los actores en su diseño, desarrollo y evaluación.

4.6.

CODI DE BON GOVERN LOCAL DE LA FEDERACIÓ ESPANYOLA DE MUNICIPIIS I PROVÍNCIES

La FEMP, a partir de les recomanacions del Congrés de Poders Locals i Regionals del Consell d'Europa del 1999, va impulsar un procés participatiu entre els seus ajuntaments federats, que va concloure amb l'aprovació del Codi de bon govern local per part de la seva Comissió Executiva.

Aquest Codi ja recull en els seus principis, entre d'altres, la voluntat que «los representantes locales fomentaremos la transparencia y la democracia participativa».

El Codi desenvolupa mesures per millorar la gestió i la qualitat de la democràcia local, per regular les incompatibilitats i les declaracions d'activitats i béns de les persones electes, per ordenar les retribucions econòmiques dels electes i per organitzar i fomentar la democràcia participativa, com ara:

La democracia representativa y la democracia participativa no son alternativas contrapuestas, sino que se complementan y se refuerzan la una a la otra. Por otra parte, un movimiento asociativo sólido y una sociedad participativa y bien estructurada resultan imprescindibles para la profundización de la democracia local.

Se fomentará una Administración relacional, dialogante, que implique y consulte a la ciudadanía y a los diferentes agentes económicos, sociales y culturales, facilitando los medios y cauces necesarios.

Se crearán instrumentos concretos como el Consejo de Municipio, grupos de trabajo en torno a proyectos determinados, talleres de reflexión ciudadana, cauces para la preparación de los Presupuestos Participativos, el Consejo Económico y Social y los consejos asesores sectoriales. Asimismo se recogerá en la normativa de organización la llamada iniciativa popular.

El Gobierno local educará para la participación ciudadana, diseñando planes de formación adecuados para fomentar el asociacionismo y el voluntariado cívico.

Se articularán fórmulas de participación respecto a diferentes colectivos, prestando atención diferenciada a la participación de los niños y niñas con el impulso de consejos de la infancia, y la misma u otras fórmulas para jóvenes, personas mayores y personas inmigrantes.

Aseguraremos el derecho a la información entre la ciudadanía y los representantes locales, aprovechando al máximo las tecnologías de la información, a cuya utilización se contribuirá decididamente.

Desarrollaremos fórmulas diversas de evaluación ciudadana de la gestión local. Para favorecer dicha evaluación, daremos cuenta de forma regular del grado de cumplimiento de los objetivos de la gestión y del nivel de ejecución presupuestaria.

Aquestes mesures del Codi de bon govern inspiren, per tant, bona part de les mesures d'aquest PDMPC.

4.7.

OBSERVATORI INTERNACIONAL DE LA DEMOCRÀCIA PARTICIPATIVA

Barcelona ha estat un element clau en el naixement i la consolidació de l'Observatori Internacional de la Democràcia Participativa (OIDP), una xarxa de ciutats interessades per les bones pràctiques en participació ciutadana i per estendre models de democràcia local participativa, complementaris de la democràcia representativa.

Els objectius de l'OIDP són:

Construir un espai comú on es puguin compartir experiències que condueixin a l'augment de les quotes d'igualtat, a l'enfortiment de la ciutadania, a una legitimació i una confiança més grans en els poders públics i a una eficàcia més alta en la gestió pública.

Impulsar la cooperació entre governs locals per fer front a la globalització per mitjà de la creació de noves institucions i la construcció de nous espais de diàleg, intercanvi i solidaritat.

Aprofundir en el concepte de democràcia participativa mitjançant la reflexió, l'anàlisi i la promoció de projectes coordinats de recerca i suport tècnic entre els membres col·laboradors i els socis actius de l'OIDP.

Avançar en l'aplicació pràctica de les experiències de democràcia participativa, tot constatant la participació com a eina privilegiada d'enfortiment de la democràcia i d'impuls de l'exercici de la ciutadania en el debat, el disseny i la implementació de les polítiques públiques.

Promoure la creació de mecanismes i sistemes d'avaluació d'experiències participatives a escala local, que permetin mesurar el grau de desenvolupament i el nivell de qualitat de les experiències, tot emetent opinió sobre les intervencions i cercant més protagonisme de la ciutadania en el Govern.

L'Ajuntament de Barcelona, com a membre nat de l'OIDP i en l'exercici de la Secretaria Tècnica de la xarxa, comparteix els seus objectius i contribueix a la creació de coneixement compartit incorporant el mateix PDMPC al banc de bones pràctiques de l'OIDP.

4.8.

PROGRAMA D'ACTUACIÓ MUNICIPAL 2008-2011

La participació s'apunta com una de les noves prioritats en un nou model de ciutat (pàgina 66):

La necessitat de donar resposta als nous reptes exigeix, també, que es repensi el model de gestió del Govern, en el qual prevalguin nous factors i valors com ara els de més transparència, participació i proximitat a la ciutadania en la gestió [...].

A les seves línies estratègiques (pàgina 69) es diu:

La interlocució permanent amb el teixit associatiu i la complicitat dels agents socials ens ajudarà a abordar els nous reptes de la convivència. Comunicació i participació com a valors democràtics, però també com a estratègies que ens garanteixin un millor posicionament per fer front als reptes.

A la pàgina 76, s'apunta que:

Establirem canals de comunicació interactius i participatius amb un aprofitament intensiu de les noves tecnologies i d'Internet.

Finalment, i quan s'assenyalen els objectius per àrees, es dedica un article sencer a la participació ciutadana, dins de l'Àrea de Benestar Social i Cohesió Territorial (pàgines 103-105). La missió de la participació ciutadana és:

Consolidar la democràcia participativa com a eix estratègic de la ciutat, que se sustenta a través de la participació activa de la ciutadania i de les associacions a través d'espais d'informació, debat i consens sobre polítiques públiques a partir de l'impuls d'òrgans, processos i mecanismes de participació ciutadana.

L'objectiu 1.7.1, «Incorporar la participació ciutadana com un eix estratègic de la ciutat», estableix diverses mesures, entre les quals cal fer esment de l'elaboració d'un PDMPC (1.7.1.1) o el desenvolupament de l'Observatori Local de la Participació Ciutadana (1.7.1.3).

L'objectiu 1.7.2 assenyalava en la seva redacció l'objectiu d'incrementar la participació de proximitat, tant pel que fa als consells de barri (1.7.2.1) com als consells ciutadans de districte (1.7.2.3), entre altres mesures.

El punt 1.7.3 es consagra a «facilitar la incorporació i la participació individual de la ciutadania en la construcció de la ciutat», i el punt 1.7.4, al «foment i suport de les associacions de la ciutat com a agents vertebradors de la cohesió social».

Aquestes afirmacions condueixen clarament a la justificació de per què cal ara el PDMPC.

5

DIAGNOSI DE L'ESTAT DE LA PARTICIPACIÓ CIUTADANA A BARCELONA

La base per a l'elaboració del Pla director municipal de participació ciutadana havia de ser el coneixement de l'estat i el funcionament dels òrgans, els mecanismes i els canals de participació municipal. Per això es feia necessari conèixer el funcionament dels diferents espais i canals per part dels qui hi participaven, dinamitzaven i coordinaven, i també quina era la visió i el coneixement que la ciutadania tenia dels canals i els espais de participació municipal. Aquest coneixement seria el que ens indicaria els temes sobre els quals caldria reflexionar i debatre i, finalment, sobre els quals caldria actuar amb mesures concretes. Així doncs, es tractava d'analitzar la situació per mantenir el que funcionés adequadament, revisar el que no estigués donant un bon resultat i incorporar el que es considerés adequat per a la millora de la participació en general i dels espais en particular.

ELS DOCUMENTS QUE COMPONEN LA DIAGNOSI

La diagnosi es compon de cinc documents: quatre fonts i un document de síntesi de la diagnosi. Les quatre fonts i la síntesi de la diagnosi es poden trobar al web de participació municipal: www.bcn.cat/participacio.

- La primera font és l'estudi *Diagnòstic dels òrgans i els mecanismes formals de participació de l'Ajuntament de Barcelona*. Va ser dut a terme per la Fundació Catalunya Segle XXI a través de 37 entrevistes en profunditat amb referents de participació de cadascun dels deu districtes i de set dels nou sectors de l'organització municipal i de 89 qüestionaris contestats per secretaris de consells municipals, tant territorials com sectorials. Les entrevistes es van fer basant-se en tres guions consensuats entre la Direcció de Participació i Associacionisme i la Fundació Catalunya Segle XXI: un per a les entrevistes de districte, un per a les entrevistes de sector i un per als secretaris de consells. Els guions buscaven respostes quant al funcionament dels òrgans, la coordinació entre consells i la coordinació entre àmbits en qüestió de participació. Els qüestionaris cercaven el coneixement de l'activitat del Consell; l'accés, la renovació i la motivació dels seus membres; el grau de participació; la vinculació entre els diferents consells de territori i de sector, i la mateixa necessitat de la seva existència.
- La segona font, *Les associacions de Barcelona i la participació en els afers municipals*, és un estudi fet per l'Observatori del Tercer Sector sobre la base d'uns qüestionaris elaborats conjuntament amb la Direcció amb l'enfocament i les incorporacions que va suggerir la Comissió Tècnica de Seguiment del Pla, la qual va validar el qüestionari. L'estudi es va fer sobre una mostra de 274 qüestionaris omplerts per les associacions. Els criteris per fer la mostra van ser els següents: que el qüestionari estigués ple en la seva totalitat, que hi hagués una àmplia representació de les associacions que participen en els consells sectorials i territorials, i que hi estiguessin representats tots els àmbits d'actuació de les associacions, tots els districtes municipals i diferents tipus d'associacions d'acord amb la seva dimensió. A més, l'estudi es va completar amb dinou entrevistes en profunditat a diferents actors, tenint cura que hi hagués una representació de les associacions emergents, dels diversos sectors de població i dels diferents àmbits d'actuació.
- La tercera font, una enquesta sobre participació adreçada a la ciutadania a títol individual dins de l'Òmnibus Municipal, es va plantejar i dur a terme sota l'orientació i la supervisió de la Direcció de Serveis d'Estudis i Avaluacions de l'Ajuntament. Van ser 1.000 entrevistes telefòniques a persones més grans de setze anys que

tinguessin telèfon a casa, d'una mostra aleatòria estratificada segons el districte, el sexe, l'edat i la nacionalitat. Les quotes es van aplicar seguint el padró municipal.

- Finalment, es va buidar i sistematitzar la informació proporcionada per les aportacions al procés participatiu del Programa d'actuació municipal 2008-2011 (PAM) en matèria de participació, tant les que van fer els ciutadans a títol individual com les que van fer els consells de participació municipal i les federacions d'associacions.

SÍNTESI DE LA DIAGNOSI

Per poder transmetre la informació essencial continguda en la diagnosi i poder treballar-la en grup es feia necessari disposar d'un document de síntesi de les quatre fonts amb l'objectiu que servís de document base per a les reunions de retorn, que fos fàcilment aprehensible per un públic no especialitzat en la matèria i que posés visiblement en relleu els aspectes que haurien de compondre les línies de treball del Pla.

La síntesi de les quatre fonts es va acompanyar, dins del mateix document, de la presentació de les línies de treball que a parer de la Direcció de Participació i Associacionisme eren les que estaven marcades per la diagnosi i, per tant, les que caldria treballar en la fase de proposta. Aquestes línies acabarien essent l'esquelet al voltant del qual es conformaria el Pla.

Aquest document, elaborat per la Fundació Desenvolupament Comunitari, es titula *Síntesi de la diagnosi i les línies de treball per a l'elaboració del Pla director municipal de participació ciutadana 2010-2015*.¹

PRINCIPALS CONCLUSIONS DE LA DIAGNOSI

- Hi ha un coneixement deficient de la ciutadania respecte dels òrgans, els mecanismes i els canals de participació.
- La ciutadania reclama ser escoltada, informada i consultada sobre els aspectes de la política municipal que li són més propers.
- Hi ha molta dificultat a ampliar el ventall de la participació, tant pel que fa a les associacions com a la ciutadania en general.
- La participació municipal és percebuda positivament, tant des del vessant associatiu com des del vessant municipal.
- Els principals avantatges que se li atribueixen són el foment de sentiments comunitaris, la millora de la transparència i la informació que aporta.
- S'observa la falta de criteris comuns sobre què s'entén per participació, quina és la seva finalitat, la funció de cada espai de participació i el paper que tenen els diversos actors que hi participen.
- Quant a la participació en els òrgans, es valora: que permeten una comunicació més clara i fluïda entre l'Administració i la ciutadania, que comporten un espai de trobada, diàleg i col·laboració entre associacions, la comunicació que s'estableix entre els actors i la formació que representa per als qui hi participen.
- Els òrgans més ben valorats són, d'una banda, els que tracten els grans temes de la política municipal i, de l'altra, els que tracten temes de gestió i proximitat. I dins dels primers, el que es valora més és el treball en comissions.

1. Es pot consultar al web municipal de participació: www.bcn.cat/participacio.

- Es palesa una complexitat del Mapa de la participació municipal.
- L'excés d'òrgans fa que alguns siguin ineficaços.
- L'elevat nombre d'òrgans de participació satura les entitats, que han de multiplicar la seva presència en diversos espais.
- La regulació, la dimensió i l'estructura dels òrgans els dóna poca agilitat i dinamisme.
- Calen espais que s'adaptin amb facilitat a les necessitats i a la flexibilitat que demanen tant els temes d'actualitat com les peculiaritats dels diversos territoris.
- Manca coordinació, tant horitzontal com vertical, tant a districtes com a sectors com en el conjunt de la ciutat.
- Manca una visió integral de la participació, dels treballs, dels processos i dels projectes engegats i dels resultats obtinguts.
- La part informativa té un pes excessiu en les sessions.
- En molts casos es troba a faltar el retorn del que es tracta en les sessions i el seguiment dels acords presos.
- L'exigència en el retorn es troba també en la comunicació amb els ciutadans a títol individual.
- En molts casos es troba a faltar el traspàs de la informació al si de les associacions que es genera per la participació dels representants associatius en els espais de participació municipals.
- S'assenyalen diverses mancances quant als materials de treball i les eines de seguiment: producció, registre, consulta i temporalitat en el lliurament. Aquestes mancances s'identifiquen, majoritàriament, amb els espais que no tenen una secretaria pròpia.
- S'assenyala l'excessiva burocràcia administrativa, que dificulta i allarga el retorn de resposta al ciutadà, la qual cosa li produeix desmotivació.
- Manca formació en participació tant als participants com als tècnics que exerceixen funcions de secretaria.
- Es fa notar l'absència de mecanismes d'avaluació en els espais de participació.
- La participació requereix un esforç i una càrrega important de temps als ciutadans que participen, sobretot per la multiplicat d'espais en els quals són presents per raó de l'entramat del model.

SESSIONS DE TREBALL DE RETORN DE LA DIAGNOSI

L'11 de març de 2009 es va organitzar una sessió de retorn de l'estudi *Diagnòstic dels òrgans i els mecanismes formals de participació de l'Ajuntament de Barcelona*, elaborat sobre entrevistes i qüestionaris a personal municipal, per a la qual es va convocar totes les persones que hi van col·laborar.

Posteriorment, es va enviar als 43 assistents i a la resta de convocats un resum de les intervencions del torn obert de paraules que va cloure l'acte. Aquestes intervencions es van recollir i s'han tingut presents per a la redacció del Pla.

El 30 de juny i l'1 de juliol de 2009 van tenir lloc les sessions de presentació de la diagnosi i les línies de treball del Pla, ambdues presidides pel Comissionat de l'Alcaldia per a la Participació Ciutadana. La primera, en la

qual van participar 42 persones, va ser amb el personal municipal implicat en l'elaboració del Pla. A la segona, amb representants de les associacions que van respondre al qüestionari sobre associacions i participació en els afers municipals, hi van assistir 54 persones. El document de síntesi de la diagnosi i les línies de treball del Pla es va enviar a tots els convocats abans de la reunió.

Tant a la sessió del 30 de juny com a la de l'1 de juliol es va convidar representants dels departaments de participació de la Generalitat de Catalunya i de la Diputació de Barcelona, com també els membres de la Comissió Tècnica de Seguiment del Pla.

En totes dues reunions es va fer el retorn de la diagnosi fent èmfasi especialment en la presentació de l'estudi *Les associacions de Barcelona i la participació en els afers municipals*. Es van exposar els principals resultats dels estudis i les cinc línies de treball que van orientar la fase d'elaboració següent:

- Sensibilitzar el conjunt de la ciutadania sobre les polítiques participatives impulsades des del Govern.
- Racionalitzar i estructurar els òrgans de participació de la ciutat.
- Millorar la qualitat dels espais i els processos participatius.
- Reforçar la presència de la xarxa associativa en els espais de participació.
- Incloure la diversitat de la ciutat en les seves instàncies participatives i els ítems inclosos dins de cadascuna d'aquestes cinc línies de treball.

El resum del contingut de les intervencions en el torn obert de paraules de cadascuna de les dues sessions es va enviar als qui hi van assistir i es va tenir present tant a l'hora d'elaborar el guió de les sessions de treball com en la redacció del Pla.

La implicació activa de persones en la fase de diagnosi va ser d'una seixantena de tècnics municipals i de representants de federacions d'associacions, més les 300 associacions implicades en el segon dels estudis.

6

FINALITATS I LÍNIES DE TREBALL DEL PLA DIRECTOR MUNICIPAL DE PARTICIPACIÓ CIUTADANA (PDMPC)

6.1.

FINALITATS DEL PDMPC

El PDMPC, tal com es concep en la mesura 1.7.1.1 del Programa d'actuació municipal 2008-2011 és l'«eina de definició i programació de les polítiques de participació a la ciutat els propers anys, amb la implicació dels agents polítics i socials de la ciutat, tot preparant la possible elaboració d'un pla estratègic».

Amb aquest compromís i d'acord amb els reptes que ens planteja la diagnosi efectuada durant la primera fase del Pla, les finalitats del PDMPC són:

- Promoure la governança i la coresponsabilitat a partir de l'**impuls a la democràcia representativa. Millorar la participació de la ciutadania en l'exercici del vot, com també en els mecanismes de comunicació i seguiment per part dels representants.**
- **Millorar la qualitat democràtica a la ciutat de Barcelona tot fomentant la participació de la ciutadania barcelonina en la gestió dels afers públics de la ciutat.** Fomentar aquesta participació especialment en la definició, el desenvolupament i l'avaluació de les polítiques municipals mitjançant l'impuls d'espais d'informació, debat i consens que permetin millorar la convivència i construir conjuntament respostes als reptes de la ciutat.
- **Consensuar** entre tots els agents implicats (equip municipal, grups polítics, entitats i ciutadans) **el concepte de participació ciutadana** que orientarà l'actuació global de l'Administració i el Govern municipal i que es defineix en aquest Pla.
- Definir un **model de participació estable, sostenible i accessible segons criteris d'interès ciutadà i uns criteris metodològics** de participació d'acord amb les capacitats i les voluntats de l'estructura municipal, les entitats i la ciutadania, definint de comú acord els projectes estratègics més interessants.
- Avançar en el foment de la **democràcia directa**. Aprofundir i facilitar l'exercici dels mecanismes de democràcia directa que recullen tant la Carta Municipal com les Normes reguladores de la participació ciutadana.
- **Regir, racionalitzar i millorar els òrgans, els processos i els mecanismes de participació** impulsats per l'Ajuntament de Barcelona per tal de fer-los més inclusius, eficaços, coordinats i eficients.
- **Recollir i impulsar el rol, l'organització i les línies de futur del Consell de Ciutat de Barcelona**, a l'efecte de donar suport al desenvolupament del seu pla de treball vigent.
- **Definir l'estructura organitzativa** interna idònia per tirar endavant les mesures contingudes en el PDMPC i garantir-ne la coherència i la coordinació.

- **Avançar en l'elaboració d'un sistema d'avaluació** del funcionament dels òrgans, els processos i els mecanismes de participació que incorpori indicadors i metodologies d'avaluació, tal com recomana la *Guia pràctica per a l'avaluació dels processos participatius* i altres materials i estudis recollits per l'Observatori Internacional de la Democràcia Participativa (OIDP).

6.2.

CRITERIS METODOLÒGICS COMUNS

La participació ciutadana és una opció de govern que s'ha d'integrar com a principi d'acció de l'Administració municipal en tots els seus nivells i sectors, compartint un mateix concepte i unes mateixes finalitats. La priorització de les polítiques participatives es pot definir de manera bidireccional, sia per propostes del consistori o de la mobilització ciutadana. En qualsevol cas, l'interès ciutadà ha de ser clar.

D'aquí ve la necessitat d'establir un conjunt de criteris metodològics comuns per a l'impuls i la dinamització dels diferents òrgans, processos i mecanismes de participació.

Aquests principis, que han de ser presents en tot el sistema de participació municipal, esdevenen la garantia per al seu funcionament correcte i per a l'exercici efectiu del dret a la participació tal com es recull en les Normes reguladores de la participació ciutadana, sense perjudici del que estableixen les mateixes normes i el que cada instància de participació estableixi com a principis d'acció per regular el seu funcionament:

- **Diàleg:** els espais de participació són essencialment punts de trobada i d'intercanvi entre l'Ajuntament i la ciutadania en els quals s'ha de produir una interacció real, informant, escoltant, rebent aportacions i responent de manera argumentada a les propostes formulades. Accions necessàries per generar confiança i fiabilitat entre els actors.
- **Lideratge polític** en la implementació i el desenvolupament dels espais de participació del qual es desprèn l'obligatorietat de la presència política en les diferents instàncies de participació (òrgans, processos i mecanismes).
- **Responsabilitat política** envers la participació ciutadana. Els espais de participació possibiliten la participació de la ciutadania en l'elaboració de les polítiques públiques i en la gestió de projectes o serveis, però no supleixen la competència ni la facultat decisòria dels òrgans representatius de l'Ajuntament.
- **Transparència:** els representants municipals, polítics i tècnics han de comunicar les intencions, les voluntats i les actuacions del Govern i aportar tota la informació necessària als ciutadans. En cada instància de participació (òrgans, processos o mecanismes), els actors implicats han de conèixer els objectius i les regles de joc.
- **Proximitat** en la relació entre Govern i Administració i ciutadania fruit de l'atenció als seus interessos i inquietuds, adaptant-se a la realitat del ciutadà i al seu entorn.
- **Accessibilitat:** cal garantir la igualtat d'oportunitats i l'accessibilitat física i comunicativa a l'hora de participar, de manera que les diferents situacions, capacitats i coneixements dels ciutadans no els limitin les possibilitats de participar. Tota persona, associada o no, ha de tenir la possibilitat de comprometre's i jugar un paper actiu en els afers que afecten la comunitat.
- **Planificació de la participació:** la participació no es pot improvisar, sinó que implica haver previst l'objectiu de la participació i el procés per arribar-hi. Engregar processos participatius en qualsevol marc comporta pre-

veure les diferents fases d'informació, debat, aportacions, decisió i retorn, compartint els resultats amb tots els actors implicats. Igualment, comporta la previsió del temps i els recursos necessaris per a l'acompliment dels objectius.

- **Informació prèvia** a qualsevol procés de participació: clara, entenedora, precisa i a temps. La informació no és una finalitat per si mateixa, sinó que és una acció necessària per possibilitar la reflexió, el debat i la creació d'opinió sobre un afer.
- **Suport i dinamització tècnica** de manera continuada i de qualitat a qualsevol estructura i procés per facilitar-ne el desenvolupament i la implementació.
- **Impacte:** la participació és un valor que suma i del qual s'esperen uns resultats que influeixin en les decisions del Govern municipal amb voluntat de transformació. Les deliberacions, les propostes o les decisions que es prenguin en aquests espais han d'aportar coneixement i qualitat a les polítiques públiques.
- **Eficiència** en el funcionament de tot el sistema de participació. Cal vetllar perquè el temps que destinen la ciutadania i l'Administració s'utilitzi de la millor manera possible i evitar l'esgotament i la desmotivació dels participants.
- **Documentació, registre:** totes les iniciatives han de preveure un sistema estable de recollida d'informació sobre el seu procés i resultats, com a condició per al coneixement i l'avaluació de tot el model de participació.
- Assumir que la participació és una **estratègia de qualitat** que requereix temps i recursos. Cal fer compatibles els temps de l'Administració amb els de la participació. És necessari disposar dels recursos humans i econòmics necessaris per garantir la qualitat en totes les instàncies de participació.
- **Sostenibilitat** de la participació ciutadana, entesa com una necessitat de prioritzar la participació ciutadana en els camps i els temes en què hi ha ciutadania organitzada i polítiques públiques que poden millorar-ne la qualitat. Això vol dir consensuar els camps i els temes que no cal prioritzar. Es considera convenient reservar la participació ciutadana a les qüestions més rellevants (projectes estratègics i qüestions d'interès ciutadà), efectives i realitzables per fer més eficient i de qualitat la feina de les entitats i la ciutadania que hi participen.

6.3.

LES LÍNIES DE TREBALL DEL PLA DIRECTOR MUNICIPAL DE PARTICIPACIÓ CIUTADANA (PDMPC)

LÍNIA 1.

MILLORAR LA QUALITAT DEMOCRÀTICA, SENSIBILITZANT EL CONJUNT DE LA CIUTADANIA SOBRE LES POLÍTIQUES PARTICIPATIVES PROMOGUDES PER L'AJUNTAMENT DE BARCELONA

La política de participació a la ciutat de Barcelona ha de girar entorn de la millora de la qualitat democràtica. Es considera fonamental motivar la ciutadania i acostar els espais de participació a la gent del carrer. Precisament, es considera que una manera clau -i econòmica- per incentivar la participació és vetllar per la seva qualitat, ja que la satisfacció generada és bàsica per desencadenar la difusió boca-orella i, d'aquesta manera, reforçar el seu efecte demostratiu. En aquest sentit, cal promoure accions que tinguin una visibilització i un èxit notables (per exemple, la gestió i la cogestió d'equipaments públics per part d'entitats).

També cal tenir en compte les mobilitzacions ciutadanes per problemes concrets. Aleshores, cal entrar-hi en contacte per tractar d'interessar la gent en la participació en temes més globals i estratègics. Cal definir elements de pedagogia, comunicació, motivació i mobilització de la ciutadania.

La informació ha de ser sintètica –però a la vegada exhaustiva– i a l'abast de tota la gent. Una bona manera de fer difusió és la presentació de bones pràctiques per part de les mateixes associacions implicades en experiències participatives interessants. El web del Consell de Ciutat i el seu model de portal de webs de consells esdevé un fòrum de tots els consells i espais de participació ciutadana de la ciutat. Cal aprofitar també espais festius, com ara les festes de la Mercè, per mostrar actuacions i espais de participació, com ja es fa amb el Consell de Ciutat.

Les finalitats de sensibilitzar la ciutadania sobre les polítiques participatives són:

- Fomentar una cultura participativa basada en els valors de la solidaritat, el compromís social, la co-responsabilitat en el bon govern de la ciutat, el respecte dels drets humans de tothom i l'exercici d'una ciutadania amb drets i deures.
- Contribuir al bon govern de la ciutat, tant des de la participació individual com des de la col·lectiva, tot mantenint la diversificació de canals i espais que faciliten la participació de la ciutadania i aprofitant la potencialitat que ofereixen les tecnologies de la informació i la comunicació.

FOMENTAR UNA CULTURA PARTICIPATIVA BASADA EN EL COMPROMÍS, EN LA SOLIDARITAT I EN L'EXERCICI D'UNA CIUTADANIA AMB DRETS I DEURES

De la diagnosi del PDMPC se'n desprèn que una gran part de la ciutadania, i en menor mesura del seu teixit associatiu, desconeix les possibilitats de participar, influir i implicar-se en la governança de la ciutat, més enllà dels drets reconeguts d'informació, suggeriment o queixa davant els organismes municipals.

Fomentar i potenciar les polítiques participatives impulsades per l'Ajuntament de Barcelona implica posar en marxa un procés pedagògic d'aprenentatge i capacitat mutu, de comunicació efectiva, que mostri les possibilitats de la democràcia participativa com a complement d'aquells drets que atorga la democràcia

representativa i dels drets de participació reconeguts en l'ordenament jurídic. Vol dir, també, desenvolupar una **pedagogia de la participació basada en el foment d'una cultura del compromís i la solidaritat, i en l'exercici d'una ciutadania amb drets i deures**. El procés de sensibilització ha d'anar acompanyat d'un reconeixement i una potenciació de les dinàmiques participatives que es produeixen a la ciutat.

El dia 21 de juliol de l'any 2000 es va ratificar, en el Plenari de l'Ajuntament de Barcelona, la **Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat**, en la qual s'afirma, en parlar del **dret a la ciutat**, que «la ciutat és un espai col·lectiu que pertany a tots els seus habitants, que tenen dret a trobar-hi les condicions per la seva realització política, social i ecològica, cosa que **comporta assumir també deures de solidaritat**».

Més endavant, en l'article cinquè del mateix text, titulat «**Deure de solidaritat**», es diu «**que la comunitat local està unida per un deure de solidaritat recíproca**» en el qual les autoritats locals fomenten el desenvolupament i la qualitat dels serveis públics, afavoreixen la creació de xarxes i associacions de solidaritat entre ciutadans i ciutadanes i controlen la bona execució dels deures públics. A la carta, la ciutat apareix com el recurs a un nou espai polític i social en el qual s'obren les condicions per a una democràcia de proximitat estretament vinculada al deure de solidaritat:

*Se'ns presenta l'ocasió perquè tots els ciutadans i ciutadanes participin en la ciutadania: una ciutadania de la ciutat. **Si cada dret definit pertany a cadascú, cada ciutadà, lliure i solidari, ha de garantir-lo als altres.** [...] Inspirades en els valors de respecte de la dignitat de l'ésser humà, de la democràcia local i del **dret a una existència que permeti millorar el benestar i la qualitat de vida de tothom.***

La ciutat participativa se'ns apareix, doncs, com un compromís de convivència i de governança entre els ciutadans que hi viuen, i entre els ciutadans i les institucions que els representen; un compromís fet de drets i deures, perquè gaudir de tots els drets humans origina responsabilitats i deures tant respecte dels altres individus com del conjunt de la comunitat humana i de les futures generacions. I el principal de tots és el deure de solidaritat, que comença amb el deure individual de no violar els drets dels nostres veïns i veïnes.

CONTRIBUIR AL BON GOVERN DE LA CIUTAT DES DE LA PARTICIPACIÓ INDIVIDUAL I COL·LECTIVA

Les accions de sensibilització que es posin en marxa per fomentar una cultura de la participació han de ser capaces de transmetre als ciutadans una idea clara del model participatiu de la nostra ciutat i de la diversitat de canals i espais que permeten participar.

Tal com s'assenyala en les Normes reguladores de la participació ciutadana, «l'Ajuntament ha optat d'una manera decidida per la democràcia participativa, com a complement i aprofundiment de la democràcia representativa». S'entén així que la democràcia participativa dóna un valor afegit a la política i **que participar és sinònim de contribuir al bon govern de la ciutat**, aportant el saber i les propostes dels ciutadans sobre Barcelona al Govern del municipi, és a dir, participant en la presa de decisions sobre els afers públics. Per poder participar en la construcció de Barcelona cal informar-se, reflexionar i fer arribar el resultat d'aquesta reflexió a l'Ajuntament, de manera que pugui ser tinguda en compte.

- L'Ajuntament té el deure de facilitar una informació adequada a la ciutadania per tal de garantir-li els drets a la informació i a la participació. Perquè per participar, abans cal poder **informar-se sobre els assumptes municipals d'interès ciutadà**. I això és possible fer-ho de moltes maneres, entre d'altres:

- Visitant el web de l'Ajuntament www.bcn.cat, i de manera específica la pàgina de cada districte municipal (www.bcn.cat/districtes), la de participació (www.bcn.cat/participacio) o la dels diferents sectors, consells, etc. També es poden fer consultes sobre el funcionament de la ciutat i sobre els serveis municipals anant a l'apartat «Atenció al ciutadà», subapartat «Atenció en línia».

- **Adreçant-se a les oficines d'atenció al ciutadà (OAC)**, que es troben en cadascun dels deu districtes municipals i a la plaça de Sant Miquel. Virtualment s'hi pot accedir a través de www.bcn.cat, apartat «Atenció al ciutadà», subapartat «Atenció presencial», o bé trucant al telèfon d'informació 010.
 - **Demanant informació, segons la temàtica, als diferents departaments** dels districtes, els sectors, els equipaments i els serveis municipals. Es pot fer presencialment, per telèfon o per correu electrònic.
 - A través de les revistes *Barcelona Informació* i *Barcelona Districtes*, que es distribueixen mensualment a totes les llars de la ciutat.
 - Seguint el desenvolupament de les sessions del Consell Plenari Municipal a través del web municipal, www.bcn.cat, o del canal BTV
- **Participar amb iniciatives individuals.** La ciutadania pot fer arribar a l'Ajuntament informacions, idees, suggeriments o queixes, per mitjà dels canals següents:
- **Telèfon gratuït del civisme** (900 226 226)
 - **Telèfon d'informació 010**
 - www.bcn.cat, apartat «Atenció al ciutadà», subapartat «Atenció telefònica»
 - **Registre Municipal**, lliurant un escrit a qualsevol **OAC**

De manera general, s'acaba canalitzant cap al **sistema IRIS** de gestió d'incidències ciutadanes, que en el futur es complementarà amb una aplicació des de terminals mòbils que en millorarà l'eficiència.

- **Participar, junt amb d'altres, en espais col·lectius.** Els ciutadans i ciutadanes també poden informar-se, reflexionar amb altres persones, contrastar punts de vista i fer aportacions en espais col·lectius:
- **Assistint a les reunions del Consell de Barri** on viuen. L'objectiu és informar, debatre i fer el seguiment de les actuacions municipals a cada barri. Són reunions obertes a tot el veïnat, en les quals es troben veïns i veïnes, associacions i Ajuntament, i on es poden formular preguntes o propostes de millora, de paraula i per escrit.
 - **Assistint als consells ciutadans de districte i a les audiències públiques** que cada districte convoca periòdicament, on la ciutadania pot participar.
 - **A través de les associacions.** Barcelona disposa d'un amplíssim ventall d'associacions que cobreixen tots els àmbits, al si de les quals es produeixen debats i propostes que afecten la vida de la ciutat. Les associacions fan arribar a l'Ajuntament les seves opinions en els consells de participació municipal, als quals assisteixen els seus representants.
 - **Prenent part en els processos participatius**, que són consultes que el Govern municipal dirigeix als ciutadans implicats per un tema concret.
 - **Als consells de centres cívics o altres equipaments municipals**, on es pot col·laborar en el seguiment de la gestió del centre.
 - Al bloc **Barcelona Parla!** El bloc permet intercanviar opinions amb immediatesa sobre el dia a dia de la ciutat. L'adreça del bloc és www.barcelonaparla.cat.
 - **Inscrivint-se al Registre Ciutadà**, que agrupa totes aquelles persones que manifesten la seva voluntat de formar part d'un consell de barri, d'un consell ciutadà de districte o del Consell de Ciutat. La forma d'elecció entre les persones inscrites és aleatòria.

MESURES

LÍNIA 1 (L1)

L1.1. Aprofitar al màxim les tecnologies de la informació i la comunicació per millorar els canals estables de comunicació municipals que s'utilitzen per informar la ciutadania sobre les actuacions de l'Ajuntament, els projectes de futur i els espais i els processos participatius existents, amb la finalitat d'incrementar les

possibilitats de participació de la població en la transformació de la ciutat. **Adaptar els canals d'informació disponibles, com ara el web municipal, a la diversitat d'actors socials i la pluralitat de llenguatges:**

- **Fomentar l'ús de blocs, fòrums electrònics i espais digitals per debatre** temes d'especial interès com a mitjà per ampliar l'espai participatiu de la ciutat (per exemple, el bloc del PAM, el bloc Barcelona Parla!, els espais de discussió sobre temes i projectes de l'Observatori Internacional de la Democràcia Participativa, etc.).
- Continuar impulsant l'**aplicació de les eines de les xarxes socials 2.0**, com ara l'experiència de l'aplicació de les xarxes socials amb el canal Twitter obert recentment per l'Ajuntament de Barcelona i la majoria de districtes municipals.
- Impulsar i difondre les eines de **votació digital** en els consells de participació, com també les de sorteig del Registre Ciutadà.

L1.2. Potenciar el nou web municipal de Participació, fent-lo més interactiu per aconseguir que esdevingui el portal municipal que enllaci amb totes les iniciatives virtuals de participació de l'Ajuntament.

L1.3. Explotar el sistema IRIS i crear i difondre les preguntes més freqüents al nou web de Participació. Sistematitzar i buidar les preguntes fetes pels ciutadans a les bústies municipals: la bústia de participació (participacio@bcn.cat), Torre Jussana (tjussana@bcn.cat), l'IRIS (canals de *Barcelona Informació*), etc. Com a eina privilegiada de comunicació i de canalització de queixes i suggeriments, i en general com a eina de participació, el sistema IRIS articula un servei integral de queixes, suggeriments i reclamacions per les vies de telèfon, web, instàncies i audiències públiques, amb un nombre molt elevat de NIF donats d'alta. Potenciar l'extracció de les preguntes més freqüents relacionades amb la participació per integrar-les en un apartat al web de Participació i difondre-les a *Barcelona Informació* i a *Barcelona Afers Interns*. Així mateix, fomentar l'ús dels informes IRIS com a eina prèvia d'informació per als participants als diferents consells.

L1.4. Fer difusió de les actes, les memòries i les resolucions dels òrgans de participació. Habilitar espais virtuals i presencials on la ciutadania pugui tenir accés a la documentació generada pels òrgans de participació municipal.

L1.5. Augmentar els canals de comunicació amb els usuaris mitjançant l'ús diversificat de bústies de correu específiques i altres formes de comunicació eficaces per tal d'aconseguir més eficiència i agilitat dels processos participatius. Les comunicacions dels ciutadans cap a l'Ajuntament entren per diferents canals (010, *Barcelona Informació*, Registre, correu electrònic, web, IRIS, etc.). El retorn, és a dir, la informació de l'Ajuntament cap als ciutadans, s'ha de fonamentar en pràctiques comunicacionals que busquin l'efectivitat en el temps de resposta a les queixes o les aportacions i l'ús d'un llenguatge més clar i accessible a la ciutadania.

L1.6. Impulsar una **agenda de la participació** que inclogui tot el que es fa a l'Ajuntament en aquesta matèria. Difondre la programació de l'agenda als mitjans de comunicació de la ciutat.

L1.7. Un mínim de dos cops l'any, fer arribar la informació sobre l'**Agenda de la participació de la ciutat a totes les persones inscrites en el Registre Ciutadà** i a les que formin part dels diferents òrgans de participació. **Aprofitar el butlletí de *Barcelona Informació* per difondre l'Agenda a tota la ciutadania.**

L1.8. Garantir l'abast territorial i sectorial de la informació. Per arribar a més gent, cal garantir que les estratègies de comunicació vagin adreçades:

- **A escala territorial: al conjunt de la ciutat, als districtes i als barris.** Buscar punts estratègics de la ciutat per instal·lar-hi punts d'informació i taulers d'anuncis per fer publicitat dels processos participatius i de l'agenda participativa.
- **A escala sectorial:** a aquells col·lectius socials que tenen un sentiment més profund de llunyania o de manca de motivació per participar (joves, persones amb discapacitat, població nouvinguda, etc.).

L1.9. Educar per a la participació ciutadana. Dur a terme accions de formació adreçades a la ciutadania per fomentar una cultura del compromís, la solidaritat i la participació ciutadana, i per oferir coneixements i

eines metodològiques que facilitin una col·laboració activa i de qualitat dels ciutadans i ciutadanes que assisteixen als diferents espais i processos participatius. La formació ha d'incidir de manera destacada en:

- El model participatiu de la ciutat i els seus valors culturals.
- L'explicació de la diversitat de formes i canals existents per participar en la construcció de Barcelona.
- Els requisits necessaris per al bon funcionament de qualsevol òrgan o procés de participació: l'explicació de les regles del joc, el valor de la transparència, l'abast de la participació (quan i com comença un procés, què se'n farà, de les aportacions recollides, quin seguiment es durà a terme, etc.) i altres criteris bàsics de la participació.

Aquesta formació ha d'anar adreçada als col·lectius següents:

- Persones inscrites al Registre Ciutadà.
- Persones -inscrites o no al Registre Ciutadà- que participin en algun òrgan, mecanisme o procés participatiu.
- Tots els ciutadans i ciutadanes, en general, interessats en la participació ciutadana.
- Persones amb discapacitat intel·lectual, facilitant continguts i metodologia adaptats a les seves necessitats.
- Infants i joves dels centres escolars.

L1.10. La Direcció de Participació i Associacionisme (Observatori Local de la Democràcia Participativa, OLDP) i el Consell de Ciutat han de fer, cada dos anys, un **recull de bones pràctiques participatives** (inclosos els casos de gestió associativa d'equipaments municipals que destaquin per la seva qualitat), que ha de ser divulgat a totes les instàncies participatives de la ciutat.

L1.11. La Direcció de Participació i Associacionisme, conjuntament amb els àmbits municipals corresponents i el Consell de Ciutat, ha de dur a terme un **Pla de comunicació de la participació ciutadana**, adreçat a tots els territoris i àmbits de la participació, que inclogui les principals directrius i orientacions d'aquest Pla. El Pla de comunicació ha de tenir en compte els criteris següents:

- Complir el Reglament d'usos lingüístics de l'Ajuntament de Barcelona.
- Utilitzar un llenguatge que sigui clar per a la majoria de ciutadans, amb una atenció especial a les persones amb diversitat funcional.
- A l'hora de fer la difusió, tenir presents els punts de trobada dels barris i en particular aquells on es formen els nuclis d'opinió (serveis públics, equipaments, seus socials, espais públics emblemàtics...).

L1.12. **Crear la imatge corporativa dels òrgans i els processos de participació**, amb un logotip fàcilment identificable i diferenciable i de forma coordinada amb el departament responsable. Elaborar un missatge comú per comunicar, de manera clara i entenedora, la finalitat que uneix tots els espais i instàncies participatives de la ciutat.

L1.13. Promoure mesures que afavoreixin el **reconeixement de la representativitat de les persones que participen als espais i els processos participatius**:

A escala individual, aconseguir que el Registre Ciutadà estigui ben representat, tant des del punt de vista qualitatiu (amb la presència de tots els territoris, sectors socials i franges d'edat) com quantitatiu (assolint un bon nombre de persones adherides). D'altra banda, explicar a la ciutadania el perfil de la composició del Registre Ciutadà com una manera més d'avançar en el seu reconeixement.

L1.14. Els espais i els processos participatius són, per si mateixos, la millor oportunitat per **educar en la participació**. Però això només és possible si els òrgans, els mecanismes i els processos participatius són de qualitat, compleixen els requisits metodològics establerts i respecten els acords presos. Si és així, l'experiència serà positiva i els ciutadans voldran continuar participant. L'objectiu i l'abast d'un determinat espai o procés participatiu ja preveuen unes certes eines pedagògiques de sensibilització, concretades en l'*experiència de participar*. Amb voluntat política i els recursos adients, els processos

tindran una bona resposta ciutadana. La qualitat implica no decebre expectatives i, per tant, també cal explicar prèviament si es tracta de processos consultius –sense decisió– o de consens –amb decisió–, i marcar clarament els objectius, els límits, la destinació de les opinions recollides, el moment del retorn i el seguiment dels acords, si escau.

L1.15. Incorporar les conclusions del Projecte educatiu de ciutat de Barcelona (PECB) en les propostes de sensibilització per fomentar una cultura participativa. El PECB vol fer de la ciutat «un escenari d'exercici i construcció de ciutadania»; per això, convida a debatre la realitat i la presència dels valors democràtics en la nostra societat i especialment en l'educació. El PECB aspira a «fer de Barcelona un mirall de participació i de democràcia. Una ciutat amb projectes individuals i col·lectius compatibles amb el caràcter democràtic dels ciutadans i ciutadanes de Barcelona. Una ciutat plural i oberta per aprendre i exercir els drets i deures d'una ciutadania que viu en les diferències i lluita contra les desigualtats».

LÍNIA 2.

IMPULSAR LA DEMOCRÀCIA REPRESENTATIVA I LA DEMOCRÀCIA DIRECTA

Esdevé necessari crear i potenciar les eines que millorin la participació de la ciutadania en l'exercici del vot, tant pel que fa a la democràcia representativa que emana de la Constitució espanyola i de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, com pel que fa a la democràcia directa que emana de la Carta Municipal i de les Normes reguladores de la participació ciutadana, en la línia de promoure el vot i els mecanismes de comunicació i transparència dels representants polítics.

Cal que el Govern de la ciutat reti comptes. Per exemple, el Programa d'actuació municipal (PAM) s'ha de revisar també a meitat de mandat i ha de tenir un seguiment continuat del Consell de Ciutat.

Cal aprofundir i facilitar l'exercici dels mecanismes de democràcia directa que recullen tant la Carta Municipal com les Normes reguladores de la participació ciutadana. En aquest sentit, cal treballar amb un doble objectiu:

- a) Redefinir l'aposta de la ciutat per aquest model de participació ciutadana.
- b) Desenvolupar els mecanismes directes que recull la legislació de la ciutat.

Es remarca el fet que les Normes reguladores de la participació ciutadana obren un ventall de possibilitats encara no explorat i permeten incloure en els processos participatius totes les persones residents a la ciutat, sense distinció d'origen. Així mateix, es valora l'avanç en alguns consells sectorials en la presa de decisions participada. Exemples: elecció de càrrecs rellevants (direcció de museus), distribució del pressupost de l'àmbit, participació en la gestió d'un institut municipal, etc.

Pel que fa a les consultes ciutadanes, es valora la conveniència de trobar un equilibri entre fer-ne sobre temes tan generals com sigui possible, que afectin un nombre important de gent, o bé fer-ne sobre temes concrets, acotats i que impliquen molt directament només un segment de la població, o un districte de la ciutat. En aquest sentit, tot i que el procés de transformació de la Diagonal ha estat una experiència, no cal esperar projectes tan emblemàtics, ni tan costosos: temes tan directes com ara fer d'un carrer una zona de vianants poden ser objecte de consulta, perquè són propers a la ciutadania. Evidentment, els criteris de sostenibilitat són molt importants a l'hora de triar els temes subjectes a consulta ciutadana, com també el fet que siguin fruit del consens polític i ciutadà més ampli possible.

MESURES

LÍNIA 2 (L2)

L2.1. La Comissió Permanent del Consell de Ciutat, amb la presència de tots els grups polítics municipals, ha d'incloure en el seu calendari de treball la reflexió sobre les mesures que cal adoptar per promoure la transparència i la comunicació de l'acció política dels seus representants polítics municipals.

L2.2. L'Ajuntament de Barcelona ha de desenvolupar l'article 3 de la Carta Municipal, en el sentit de facilitar i millorar la informació als espais formals de participació, com ara als plens municipals i a les comissions de plenari, i altres eines de participació previstes a les Normes reguladores de la participació ciutadana com ara la promoció de la mediació comunitària, la promoció de la figura de la gestió cívica, la millora de l'audiència pública i la millora dels mecanismes de dret de petició.

L2.3. El Consell de Ciutat ha de fer una revisió anual de l'estat d'execució del Programa d'actuació municipal. Aquesta valoració s'ha de comunicar a totes les entitats censades al Fitxer General d'Entitats Ciutadanes de Barcelona, com també a les persones inscrites al Registre Ciutadà i a les persones que han fet aportacions prèvies a la seva elaboració en el procés participatiu corresponent.

L2.4. Els consells ciutadans de districte han de fer una revisió del Programa d'actuació del districte, cada dos anys, fins a la seva execució completa. Aquesta valoració s'ha de comunicar a totes les entitats del districte censades al Fitxer General d'Entitats Ciutadanes de Barcelona, com també a les persones del districte inscrites al Registre Ciutadà i a les persones que han fet aportacions prèvies a la seva elaboració en el procés participatiu corresponent, i al Consell de Ciutat.

L2.5. Els consells ciutadans de districte i el Consell de Ciutat han d'incorporar al seu calendari de treball una reflexió sobre els possibles assumptes que han de ser objecte de processos de democràcia directa, incloses les consultes ciutadanes.

L2.6. L'Ajuntament de Barcelona, d'acord amb el Consell de Ciutat, ha de regular i desenvolupar tots els mecanismes de democràcia directa que preveu la legislació municipal a partir de la reflexió consensuada que això enforteix el sistema democràtic i millora la governança municipal. En aquest àmbit, cal fer un èmfasi especial en el reforçament de la iniciativa i la consulta ciutadanes desenvolupant normatives a partir del que concreten la Carta Municipal i les normatives de participació ciutadana.

L2.7. Promoure la iniciativa ciutadana. Tal com recull la Carta Municipal, cal facilitar la realització d'activitats que fomentin la participació i les consultes ciutadanes i promoure l'ús de la iniciativa ciutadana d'acord amb el Consell de Ciutat i el CMAB, tot definint com s'ha de desenvolupar i quin suport cal donar-li des de l'Ajuntament, si escau, cedint espais o equipaments públics, sempre que no impliqui lesió del principi d'eficàcia de l'actuació administrativa.

LÍNIA 3.

RACIONALITZAR I ESTRUCTURAR ELS ÒRGANS DE PARTICIPACIÓ DE LA CIUTAT. ESTRUCTURES I INSTRUMENTS DE COORDINACIÓ

El canvi cultural que va representar la voluntat d'introduir la participació en els afers municipals es va plasmar en diverses iniciatives que han anat forjant un treball molt important i pioner en participació. Al llarg d'aquests anys s'ha anat construint un mapa de participació molt ric que ha donat experiències, mètodes i dinàmiques molt positius dels quals podem aprendre.

Cal recordar que en el marc normatiu vigent hi ha un conjunt d'espais, mecanismes i formes de participació que sempre tenen com a raó de ser millorar qualsevol procés de presa de decisions del Govern municipal, sota els criteris d'informació, transparència, proximitat, deliberació i cerca de consens. Lògicament, no es pretén eliminar cap mecanisme ja existent formalment a les normes vigents, però sí racionalitzar-ne el funcionament adaptant-lo a la realitat dels espais participatius que es prioritzen al PDMPC.

D'aquesta manera, entenem que es mantenen les audiències públiques d'àmbit de ciutat previstes en la normativa vigent, però incorporem la pràctica que preceptivament sigui informat el Consell de Ciutat de la convocatòria, els continguts, la realització, el seguiment i la valoració d'aquestes audiències.

Així mateix, entenem que es mantenen les audiències públiques d'àmbit de districte previstes en la normativa vigent, però incorporem la pràctica que preceptivament sigui informat el Consell Ciutadà de Districte de la convocatòria, els continguts, la realització, el seguiment i la valoració d'aquestes audiències. Entenem també que la realització de sessions obertes dels consells de barri, si es considera oportú, poden incloure en el seu contingut els objectius i les accions previstos en una audiència pública del seu àmbit territorial.

Així, entenem que les comissions consultives de govern de cada districte, com a espais oberts de participació i transparència, es poden reunir conjuntament sempre que sigui possible, per fer més sostenible el seu funcionament, i que en totes cal convocar sistemàticament tots els membres del Consell Ciutadà de Districte, que pot aprofitar per fer les seves reunions ordinàries.

També es mantenen els **consells d'equipaments** com a element bàsic de la participació municipal en la gestió cívica dels equipaments i els serveis municipals, de les entitats del barri més directament implicades en la seva gestió i el seu servei a la ciutadania. Centres cívics, biblioteques, mercats, poliesportius, casals, etc., són espais de proximitat adients per recollir la veu de la ciutadania.

Es valora molt positivament l'experiència de 30 anys de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat, que fa prevaler la democràcia directa en l'elecció de persones amb discapacitat a la seva Junta Rectora.

Tanmateix, l'estructura dels espais de participació municipal mostra al llarg de les últimes dècades una tendència constant a la inflació, amb un creixement continuat, any rere any, dels òrgans de participació, que es multipliquen sobre diferents temàtiques. De fet, enguany s'han creat més de 50 consells territorials sobre la trama ja existent.

La saturació d'òrgans dificulta la coordinació i, també, la possibilitat d'elaborar i trametre informació sobre el seu funcionament, i aboca molts d'aquests espais a un funcionament molt dèbil i, per tant, ineficient. La seva multiplicitat fa dubtar de si és possible que tots aquests òrgans arribin a tenir algun impacte i, en cas que la resposta sigui negativa, ens obliga a plantejar la frustració que poden generar en els que hi participen i en els que tenen al seu càrrec la secretaria.

Una altra característica és l'elevat grau de fragmentació i sectorialització, tant a escala temàtica com territorial, que fa que en molts casos els òrgans tractin una mateixa qüestió en paral·lel sense que hi hagi mecanismes que permetin capitalitzar la documentació, la reflexió o les conclusions a les quals s'arriba.

Es valora la funció dels consells municipals de participació, com un espai de contribució al disseny de polítiques públiques, en els quals cal prioritzar els aspectes més importants de la ciutat, aportant-hi la dimensió col·lectiva. Per tant, cal donar-los la importància que requereixen i evitar que es dispersin.

En l'àmbit dels districtes és on la inflació d'òrgans es fa més evident. Les diferències en el nombre d'òrgans entre els deu districtes municipals no rauen tant en relació amb la densitat de població com en la mateixa dinàmica i història del Consell de Districte i, també, en la seva relació amb les associacions.

A continuació es relacionen els òrgans, els processos i els espais de participació de ciutat i de districte que consten actualment.

ÒRGANS, MECANISMES, PROCESSOS I ESPAIS DE PARTICIPACIÓ DE CIUTAT I DE CADA DISTRICTE

ÒRGANS, MECANISMES, PROCESSOS I ESPAIS DE PARTICIPACIÓ

DE CIUTAT

JULIOL 2010

CONSELLS	AUDIÈNCIES	COMISSIONS	ALTRES ESPAIS
Consell de Ciutat	Audiència Pública de Pressupostos i Ordenances Fiscals (anual)	Comissions de Participació de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat	Associació Barcelona per l'Acció Social
Consell Municipal d'Associacions de Barcelona	Audiència Pública de Nois i Noies de Barcelona (anual)	Comissió d'Habitatge i Domòtica	Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva
Consell de Convivència, Defensa i Protecció dels Animals	Audiència Pública sobre el Programa d'Actuació Municipal (quadriennal)	Comissió d'Informació i Comunicació	Pacte per la Mobilitat
Consell de Benestar Social		Comissió de la Llei de l'Autonomia Personal i la Llei de Serveis Socials	Projecte Educatiu de Ciutat
Consell Ciutat i Comerç		Comissió de Transport	Agenda 21
Consell de Cooperació Internacional al Desenvolupament		Comissió d'Urbanisme	
Consell de Coordinació Pedagògica			
Consell de Consum			
Consell de Cultura			
Consell de les Dones			
Consell Escolar Municipal			
Consell de la Formació Professional i Ocupacional			
Consell de Gais, Lesbianes, Homes i Dones Transsexuals			
Consell Assessor de la Gent Gran			
Consell de l'Habitatge Social			
Consell Municipal d'Immigració			
Consell de Medi Ambient i Sostenibilitat			
Consell del Poble Gitano			

ÒRGANS, MECANISMES, PROCESSOS I ESPAIS DE PARTICIPACIÓ DE DISTRICTE

DISTRICTE DE CIUTAT VELLA JULIOL 2010

CONSELLS TERRITORIALS	CONSELLS SECTORIALS	AUDIÈNCIES	COMISSIONS DE TREBALL SECTORIALS	CONSELLS D'EQUIPAMENTS	PROCESSOS PARTICIPATIUS	ALTRES ESPAIS que impliquin les associacions o la vida del barri o districte
Consell Ciutadà de Districte	Consell (C) Escolar de Districte	Audiència Pública de l'Estat del Districte	Comissió de Seguiment Folch i Torres	CC Pati Llimona	Equipament Pou de la Figuera	Pla Integral del Casc Antic (PICA)
Consell de Barri (CB) de Gòtic	C de la Gent Gran		Comissió de Seguiment del Born	CC Barceloneta		Pla Integral Gent Gran de la Barceloneta
CB de Raval	C de Salut		Comissió de Seguiment de la mesura de govern d'habitatges d'ús turístic	CC Convent de Sant Agustí		Taula d'infància de la Barceloneta
CB de la Barceloneta	C de Medi Ambient		Taula de seguretat del Raval	CC Drassanes		Pla de Barri de la Barceloneta
CB CB de Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera	C de les Dones		Taula de seguretat de Sant Pere	CEM Parc de la Ciutadella		Plataforma d'associacions juvenils del Casc Antic
	C de Prevenció i Seguretat		Taula mixta de drogues	CEM Sant Sebastià		Pla educatiu d'entorn del Raval
			Taula de seguretat del Gòtic	CEM Frontó Colom		Pla de Barri Raval Sud
			Comissió de Turisme de Ciutat Vella	CEM Marítim		Taula de joves del Raval
				Camp Mpal de futbol La Catalana		Taula de dones del Raval
						Comissió Local del Pla Educatiu d'Entorn

ÒRGANS, MECANISMES, PROCESSOS I ESPAIS DE PARTICIPACIÓ DE DISTRICTE

DISTRICTE DE L'EIXAMPLE

JULIOL 2010

CONSELLS TERRITORIALS	CONSELLS SECTORIALS	AUDIÈNCIES	COMISSIONS DE TREBALL SECTORIALS	CONSELLS D'EQUIPAMENTS	PROCESSOS PARTICIPATIUS	ALTRES ESPAIS que impliquin les associacions o la vida del barri o districte
Consell Ciutadà de Districte	Consell (C) Escolar de Districte	Audiència Pública de l'Estat del Districte	Comissió de Gent Gran	CC Golferichs	Obertura interior d'Illa Tete Montoliu	Pla Comunitari de Sagrada Família
Consell de Barri (CB) Esquerra de l'Eixample	C de Prevenció i Seguretat		Comissió de Joventut	CC Cotxeres Borrell	Obertura interior d'Illa Mercè Vilaret	Taula d'infància
CB de Sant Antoni	C de Salut		Comissió de Discapacitats	CC Elizalde	Remodelació plaça André Malraux	Taula de cooperació i sostenibilitat
CB de Sagrada Família	C de les Dones		Comissió d'Esports	CC Sagrada Família	Remodelació passatges Pagès i Bocavella	Taula d'entitats de persones amb discapacitat
CB de Fort Pienc	C de Comerç		Comissió de Medi Ambient	CEM Aiguajoc Sant Antoni		Grup de treball de ciutadans del Consell ciutadà de l'Eixample
CB de Dreta de l'Eixample				CEM Sagrada Família		
				Camp Mpal de Futbol Fort Pienc		
				CEM Estació del Nord		
				Camp Mpal Futbol Escola Industrial		
				CEM Piscina Sant Jordi		
				CEM Joan Miró		

ÒRGANS, MECANISMES, PROCESSOS I ESPAIS DE PARTICIPACIÓ DE DISTRICTE

DISTRICTE DE SANTS-MONTJUÏC JULIOL 2010

CONSELLS TERRITORIALS	CONSELLS SECTORIALS	AUDIÈNCIES	COMISSIONS DE TREBALL SECTORIALS	CONSELLS D'EQUIPAMENTS	PROCESSOS PARTICIPATIUS	ALTRES ESPAIS que impliquin les associacions o la vida del barri o districte
Consell Ciutadà de Districte	Consell (C) Escolar de Districte	Audiència Pública de l'Estat del Districte	Comissió de Festa Major de Sants	CC Casa del Rellotge / La Cadena	Procés participatiu Pl. Can Mantega	Pla Comunitari del Poble Sec
Consell de Barri (CB) de Sants-Badal	C de la Gent Gran		Comissió de Festa Major d'Hostafrancs	CC Casinet d'Hostafrancs i Cotxeres de Sants		Camí Escolar de Sants
CB de Sants	C de Salut		Comissió de Festa Major de Poble Sec	CC El Sortidor		Camí Escolar de La Bordeta
CB de Marina Port i del Prat Vermell	C de l'Esport		Comissió de la Mostra d'Entitats de Poble Sec	CC Font de la Guatlà		Comitè d'avaluació de la Llei de millora de Barris de La Bordeta
CB de Poble Sec	C de Comerç		Comissió de Firentitats	Biblioteca Vapor Vell		Comitè d'avaluació de la Llei de millora de Barris de Poble-sec
CB de Font de la Guatlà	C de Dones		Comissió del Premi de Sants-Montjuïc	CEM Piscines Bernat Picornell		Seguiment de les obres del TAV
CB d'Hostafrancs	C de Persones amb Discapacitat		Comissió d'accessibilitat	CEM Poliesportiu de l'Espanya Industrial		Temps de Barri, Temps Educatiu Compartit
CB de Bordeta	C de Prevenció i Seguretat		Comissió de pares, mares i de les AMPA	Camp Mpal de Futbol Ibèria		Comissió de seguiment de Can Batlló
	C Assessor de l'Arxiu		Comissió de matriculació, escolarització i mapa escolar	Camp Mpal de Futbol La Satalia		Comissió de seguiment del barri de la Marina de Prat Vermell
			Comissió de millora del barri de Can Clos	Camp Mpal de Futbol Eduard Aunós		Taula de convivència del Poble-sec
			Comissió de participació del Consell de Salut	Camp Mpal de Futbol Julià Campany		Taula de convivència de la Pl. Herenni
			Comissió de seguiment de la Llei de barris de La Bordeta	Camp Mpal de Futbol Bàscula		
			Comissió de seguiment de la Llei de barris del Poble-sec			

ÒRGANS, MECANISMES, PROCESSOS I ESPAIS DE PARTICIPACIÓ DE DISTRICTE

DISTRICTE DE LES CORTS JULIOL 2010

CONSELLS TERRITORIALS	CONSELLS SECTORIALS	AUDIÈNCIES	COMISSIONS DE TREBALL SECTORIALS	CONSELLS D'EQUIPAMENTS	PROCESSOS PARTICIPATIUS	ALTRES ESPAIS que impliquin les associacions o la vida del barri o districte
Consell Ciutadà de Districte	Consell (C) Escolar de Districte	Audiència Pública de l'Estat del Districte	Comissió d'urbanisme	Centre Cívic (CC) Can Deu		Pla de Desenvolupament Comunitari per una mirada diferent
Consell de Barri (CB) de Les Corts	C de la Gent Gran		Comissió de Cultura	CC Joan Oliver-Pere Quart		
CB de La Maternitat i Sant Ramon	C Sectorial de Salut		Comissió de Serveis, Manteniment i Via Pública	CC Les Corts		
CB de Pedralbes	C per a la Igualtat de les Dones		Comissió de Mobilitat	CC Riera Blanca		
	C d'Infància i Joventut		Comissió d'Accessibilitat	Instal·lacions Esportives Mpals Aristides Maillol		
	C de Drets Civils i Cooperació		Comissió de Lectura Pública	Instal·lació Mpal Esportiva Pavelló L'Illa		
	C de Participació Mediambiental		Comissió de seguiment de la Colònia Castells	Complex Esportiu Municipal de Les Corts		
	C de Promoció Econòmica i Comerç		Comissió de seguiment L9			
	C Sectorial per a Persones amb Discapacitat		Comissió de seguiment Projecte Barça			
	Consell Assessor de l'Arxiu		Comissió Pla d'Equipaments			
	C de Seguretat i Prevenció					
	C d'Esports					

ÒRGANS, MECANISMES, PROCESSOS I ESPAIS DE PARTICIPACIÓ DE DISTRICTE

DISTRICTE DE SARRIÀ-SANT GERVASI

JULIOL 2010

CONSELLS TERRITORIALS	CONSELLS SECTORIALS	AUDIÈNCIES	COMISSIONS DE TREBALL SECTORIALS	CONSELLS D'EQUIPAMENTS	PROCESSOS PARTICIPATIUS	ALTRES ESPAIS que impliquin les associacions o la vida del barri o districte
Consell Ciutadà de Districte	Consell (C) Escolar de Districte	Audiència Pública de l'Estat del Districte	Comissió de dona	Centre Cívic (CC) Casal de Sarrià		Pla Integral de la muntanya de Collcerola
Consell de Barri (CB) de Sant Gervasi-Bonanova	C de la Gent Gran		Comissió de joves	CC l'Elèctric		Taula d'entitats de cooperació i sostenibilitat
CB de Putget	C de Salut		Comissió per la sostenibilitat	CC Vallvidrera-Vázquez Montalbán		Pla d'equipaments de Sarrià-Sant Gervasi
CB de Sant Gervasi-Galvany	C Assessor de l'Arxiu Municipal		Comissió d'entitats culturals	CC Casa Sagnier		Taula d'infància
CB de Sarrià			Comissió d'educació, cultura i esports	CC Vila Florida		Taula de persones amb discapacitat
CB de Vallvidrera			Comissió de serveis a les persones i benestar social	CEM Can Caralleu		Taula de coordinació d'entitats socials
CB de Tres Torres			Comissió 8 de març			Grup de prevenció i seguretat a l'entorn escolar
			Comissió d'entitats corals			Grup d'educació viària
			Comissió mapa escolar			Circuit de violència de gènere
			Comissió normes i serveis educatius			Plataforma d'entitats solidàries
			Comissió Agenda 21 Escolar			
			Comissió de cooperació i Drets Civils			
			Comissió de lectura pública			
			Comissió de l'entorn escolar			

ÒRGANS, MECANISMES, PROCESSOS I ESPAIS DE PARTICIPACIÓ DE DISTRICTE

DISTRICTE DE GRÀCIA JULIOL 2010

CONSELLS TERRITORIALS	CONSELLS SECTORIALS	AUDIÈNCIES	COMISSIONS DE TREBALL SECTORIALS	CONSELLS D'EQUIPAMENTS	PROCESSOS PARTICIPATIUS	ALTRES ESPAIS que impliquin les associacions o la vida del barri o districte
Consell Ciutadà de Districte	Consell (C) Escolar de Districte	Audiència Pública de l'Estat del Districte	Comissió de Treball d'Urbanisme i Habitatge	Centre Cívic (CC) El Coll	Travessera de Dalt	Pla Comunitari del Barri de La Salut
Consell de Barri (CB) de Vallcarca-Els Penitents	C de la Gent Gran		Comissió de Treball de Cultura	CC La Sedeta	Pla estratègic de la Vila de Gràcia	Pla Especial de la Zona 14 A - El Coll
	C de Medi Ambient		Comissió de Treball d'Infància i Joventut	Consell rector Ràdio Gràcia	Pla estratègic del Coll	Pla Director dels Tres Turons
CB de El Coll	C de l'Esport		Comissió de Treball de Mobilitat	Consell rector Espai Jove La Fontana	Pla estratègic La Salut	Camins escolars: Vila de Gràcia
CB de La Salut	C de Comerç		Comissió de Treball Solidaritat i Cooperació	Consell rector La Violeta	Pla estratègic Vallcarca-Els Penitents	Camins escolars: Turó del Cargol
CB de Vila de Gràcia	C de la Dona		Comissió de Treball de Serveis Municipals	Casal de barri Cardener	Pla estratègic Camp d'en Grassot- Gràcia Nova	Llei de barri del Coll Comissió de seguiment
	C d'Accessibilitat		Comissió de Treball de Serveis Socials i Salut	Comissió de seguiment de la Finca Sansalvador	CEM Perill	Modificació PGM Vallcarca
CB de Camp d'en Grassot i Gràcia Nova	C de Drets Civils		Comissió de Treball de Serveis Socials i Salut	CEM Claror	CEM Pau Negre-Can Toda	Taula de prevenció
	C de Nous Graciencs		Comissió de seguretat	CEM Sardanya Európolis		
	C de Salut		Comissió de treball del Protocol Festiu			
			Comissió de treball de Nomenclator			

ÒRGANS, MECANISMES, PROCESSOS I ESPAIS DE PARTICIPACIÓ DE DISTRICTE

DISTRICTE D'HORTA-GUINARDÓ JULIOL 2010

CONSELLS TERRITORIALS	CONSELLS SECTORIALS	AUDIÈNCIES	COMISSIONS DE TREBALL SECTORIALS	CONSELLS D'EQUIPAMENTS	PROCESSOS PARTICIPATIUS	ALTRES ESPAIS que impliquin les associacions o la vida del barri o districte
Consell Ciutadà de Districte	Consell (C) Escolar de Districte	Audiència Pública de l'Estat del Districte	Comissió Seguiment CAS drogodependències Vall d'Hebron-Horta-Guinardó	Centre Cívic (CC) El Carmel	Model d'Usos Casal Font d'en Fargas	Pla de Ciutadania, Convivència i Immigració
Consell de Barri (CB) de Sant Genís	C de l'Esport			CC Casa Grogà	Model d'Usos Casal d'entitats Mas Guinardó	Pla Comunitari Carmel Amunt
CB de Vall d'Hebron	C de Salut		Comissió de la Bicicleta	CC El Guinardó		
CB de Montbau	C de Cultura		Comissió Medi-ambient	CC Teixonera	Comissió de Seguiment Av Verge de Montserrat	
CB de Baix Guinardó	C de Comerç		Comissió Absentisme Escolar	CC Matas i Ramis		
CB de Carmel	C de la Dona			Espai Jove Boca Nord	Comissió de Seguiment Obres Parc de les Aigües	
CB de Guinardó	C de Seguretat			Camp Mpal de Futbol Sant Genís		
CB de Teixonera	C de Persones amb Discapacitat			Camp Mpal de Futbol Carmel	Comissió de Seguiment obres Casal Font Fargues	
CB de La Clota	C Assessor de l'Arxiu			Pista Poliesportiva Montbau		
CB d'Horta	Comissió de la Gent Gran			Camp Mpal de Futbol i rugbi Vall Hebron Teixonera	Comissió de Seguiment obres escales carrer Telègraf	
CB de Can Baró						
CB de Font d'en Fargues				CEM Mundet		
				Comissió seguiment Biblioteca Horta-Can Mariner		
				Comissió Seguiment Casal de barri Can Travi-Vall Hebron		
			CEM Horta	Comissió de Seguiment Casal de barri Can Baró		
			CEM Carmel	CEM Guinardó		
			CEM Olímpics Vall Hebron	CEM Tennis Vall Hebron		

ÒRGANS, MECANISMES, PROCESSOS I ESPAIS DE PARTICIPACIÓ DE DISTRICTE

DISTRICTE NOU BARRIS						JULIOL 2010
CONSELLS TERRITORIALS	CONSELLS SECTORIALS	AUDIÈNCIES	COMISSIONS DE TREBALL SECTORIALS	CONSELLS D'EQUIPAMENTS	PROCESSOS PARTICIPATIUS	ALTRES ESPAIS <small>que impliquin les associacions o la vida del barri o districte</small>
Consell Ciutadà de Districte	Consell Escolar de Districte	Audiència Pública de l'Estat del Districte	Comissió de Patrimoni Històric i Cultural	Centre Cívic (CC) Can Basté	Taula d'entitats de Nou Barris	Pla Comunitari de Roquetes
Consell de Barri (CB) de Canyelles	C de la Gent Gran	Audiència dels nens i nenes	Comissió de Cavalcada	CC Torre Llobeta	Xarxa d'inserció de Nou Barris	Pla Comunitari de Trinitat Nova
CB de Turó de la Peira	C de Salut		Comissió d'Absentisme Escolar	CC Zona Nord	Comissió de Seguiment del PAD	Pla Comunitari Grup de Verdum
CB de Verdum	C de Seguretat i Prevenció		Comissió Ciutat Educadora	CC Porta-Soller	Comissió Pla d'Equipaments del Districte	Pla Comunitari de Ciutat Meridiana
CB de Can Peguera	C de Comerç		Comissió de Pares i Mares	Ateneu de Nou Barris	Comissió de Seguiment Cotxeres Borbó	
CB de Porta	C de la Dona		Comissió Mostra d'Entitats Zona Nord	C Cultural Ton i Guida	Comissió de Seguiment ARE Vallbona	
CB de Torre Baró	C de Medi Ambient		Comissió de Seguiment Escola de Música	Casal de Joves La Masia de la Guineueta	Comissió de Seguiment Habitatges Trinitat Nova	Camí escolar de Prosperitat
CB de Guineueta	Taula de Discapacitats			Casal de Joves de la Prosperitat	Comissió de Seguiment Habitatges Turó de la Peira	Comissió de seguiment i avaluació de la Llei de millora del barri de Ciutat Meridiana i Torre Baró
CB de Vilapicina-Torrellobeta	C d'Esport			Casal de Joves de les Roquetes		
CB de Trinitat Nova	C de Cultura			Casal de barri Cosa Nostra		Comissió de seguiment i avaluació del projecte Urbana de millora del barri de Trinitat Nova
CB de Roquetes	C d'Infància i Joventut			CEM Can Dragó		
CB de Vallbona	C de Cooperació i Solidaritat			CEM Artesania	Casal de barri Vallbona	
CB de Prosperitat				CEM Via Favència	Casal de barri Torre Baró	Comissió de seguiment i avaluació de la Llei de millora del barri de Roquetes
CB de Ciutat Meridiana				CEM Can Cuyàs	Casal de barri de la Prosperitat	
				CEM Valldaura		Temps de barri de Verdun
				CEM Piscina Turó		Temps de barri de Prosperitat
					Comissió de participació de la Biblioteca de Nou Barris	
					Temps de barri de Vallbona	
					Temps de barri de Torre Baró	
					Temps de barri de Roquetes	

ÒRGANS, MECANISMES, PROCESSOS I ESPAIS DE PARTICIPACIÓ DE DISTRICTE

DISTRICTE SANT ANDREU

JULIOL 2010

CONSELLS TERRITORIALS	CONSELLS SECTORIALS	AUDIÈNCIES	COMISSIONS DE TREBALL SECTORIALS	CONSELLS D'EQUIPAMENTS	PROCESSOS PARTICIPATIUS	ALTRES ESPAIS que impliquin les associacions o la vida del barri o districte	
Consell Ciutadà de Districte	Consell (C) Escolar de Districte	Audiència Pública de l'Estat del Districte	Comissió de Seguiment Habitatges Casernes Sant Andreu	Centre Civi (CC) Sant Andreu	Casernes de Sant Andreu	Pla Comunitari de Baró de Viver	
Consell de Barri (CB) de Baró de Viver	C de la Gent Gran			CC Sagrera	Fabra i Coats	Pla Comunitari de Navas	
CB de Bon Pastor	C de Salut			Comissió de Seguiment L9 Metro a Sant Andreu	CC Trinitat Vella	Canòdrom	Pla de Barris de Bon Pastor
	C d'Esports				CC Baró de Viver	Plenari Pla Sant Andreu - Sagrera	Pla de Barri de Trinitat Vella
CB de Congrés-Indians	C de Comerç			Comissió de Seguiment del Menjador de Navas	CC Bon Pastor	Plenari Pla Sants-Sagrera	Usos i equipaments de futur en els terrenys de la presó de la Trinitat
CB de Navas	C de la Dona				Centre Garcilaso		
CB de la Sagrera	C de Cultura			Comissió VP-Mobilitat	Centre Mpal Can Galta Cremada	CEM Bon Pastor	Taula de Convivència de Trinitat Vella
CB de Sant Andreu	C d'Infància i Joventut			Comissió Urbanisme- MA i obres	CEM Piscina Sant Andreu		
CB de Trinitat Vella	C de Cooperació i Solidaritat			Comissió Serveis a les Persones	CEM Trinitat Vella		
	C de Prevenció i Seguretat			Comissió de Seguiment obres rodalies la Sagrera	Grup Treball Patrimoni Fabra i Coats		
	C de Persones amb Discapacitat						
	C de Medi Ambient i Sostenibilitat	Comissió Torre del Fang					
	C Assessor de l'Arxiu	Grup de Treball Cultura Fabra i Coats					
C de Lectura Pública	Grup de Treball Educació Fabra i Coats						
		GT d'Urbanisme i Espai Públic-Pla St Andreu Sagrera	Grup de Treball Educació Fabra i Coats				
		Comissió de Seguretat Bon Pastor, Baró de Viver, Congrés Indians, la Sagrera, Navas, Sant Andreu i Trinitat Vella	Grup de Treball de Seguiment d' Obres Inversions i Mobilitat-Pla ST.Andreu Sagrera				

ÒRGANS, MECANISMES, PROCESSOS I ESPAIS DE PARTICIPACIÓ DE DISTRICTE

DISTRICTE DE SANT MARTÍ JULIOL 2010

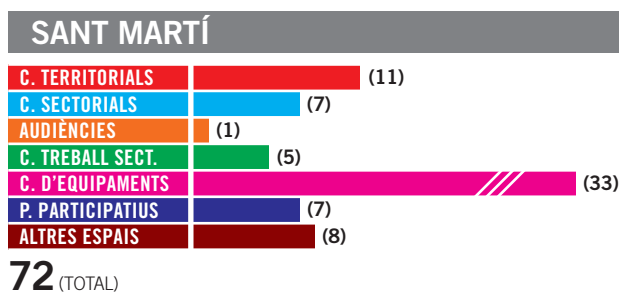
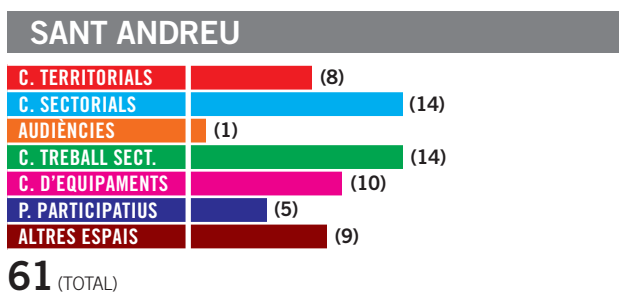
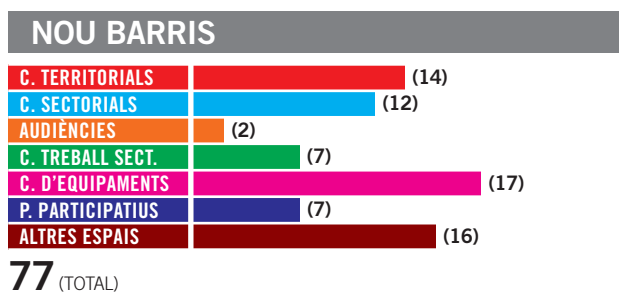
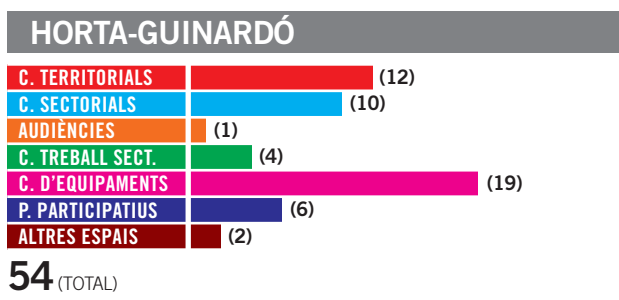
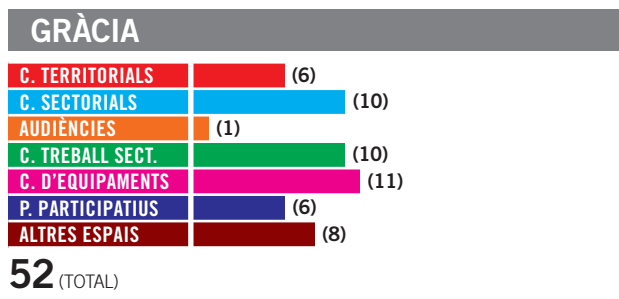
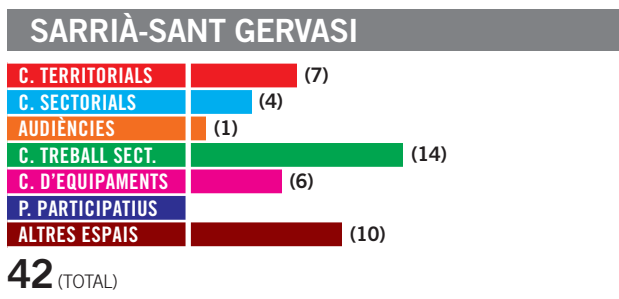
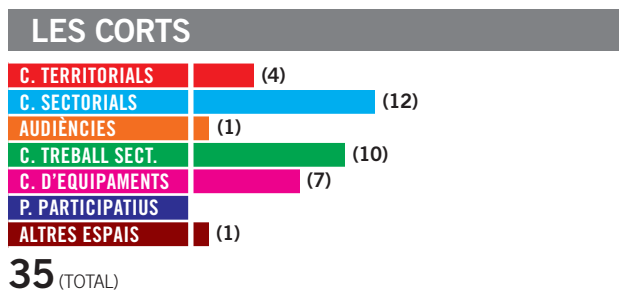
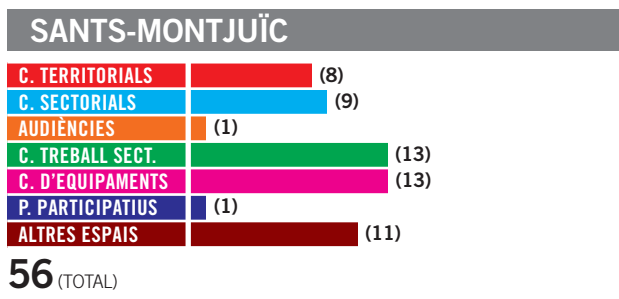
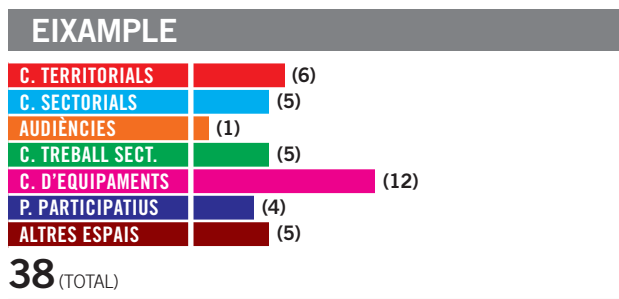
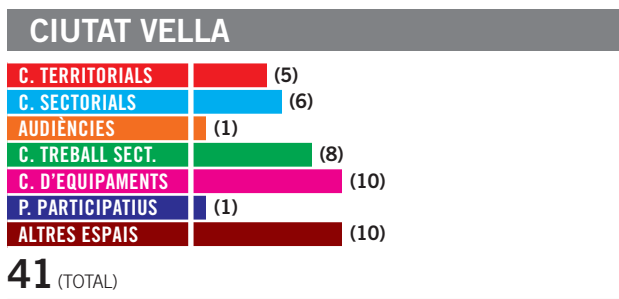
CONSELLS TERRITORIALS	CONSELLS SECTORIALS	AUDIÈNCIES	COMISSIONS DE TREBALL SECTORIALS	CONSELLS D'EQUIPAMENTS	PROCESSOS PARTICIPATIUS	ALTRES ESPAIS que impliquin les associacions o la vida del barri o districte
Consell Ciutadà de Districte	Consell (C) Escolar de Districte	Audiència Pública de l'Estat del Districte	Comissió d' Accessibilitat i Promoció de Persones amb Discapacitat	Centre Cívic (CC) Besòs	Pla Equipaments Àrea del Clot - Camp de l'Arpa. Seguiment	Pla Comunitari Fem Besòs, Fem Ciutat
Consell de Barri (CB) de Besòs	C de la Gent Gran			CC Can Felipa		Pla Comunitari Apropem-nos
CB Provençals del Poblenou	C de Salut		Comissió de Joves	CC Sant Martí de Provençals	Pla Equipaments Àrea Poblenou - Provençals - Vila Olímpica - Diagonal Mar - Llacuna. Seguiment	Pla de Barri Besòs-Maresme
CB Parc i Llacuna del Poblenou	C d'Esports		Comissió de Cultura i Lectura Pública	CC La Farinera del Clot		Pla d'entorn i educatiu (Besòs-Maresme)
CB Diagonal Mar / Front Marítim	C de la Dona		Comissió de Solidaritat	CC El Parc-Sandarú	Pla Equipaments Besòs - Maresme. Seguiment	Taula de Cultura
CB de Clot	C de Comerç		Comissió d' Absentisme	Biblioteca Poblenou – Manel Arranz	Pla Equipaments Sant Martí Provençals – Verneda - La Pau. Seguiment	Temps de Barri Clot - Camp de l'Arpa
CB de Camp de l'Arpa del Clot	C de Prevenció			Casal de Barri Verneda		Temps de Barri Verneda - La Pau - Sant Martí Provençals
CB de Poblenou			Club Mpal Futbol Júpiter	Casal de Barri Diagonal Mar	Definició de programes funcionals Casals de Joves - Espai Jove de Sant Martí	Temps de Barri Poblenou - Provençals de Poblenou
CB de Vila Olímpica		CEM Júpiter	Club Mpal de Futbol Maresme	Casal de Barri Bac de Roda - Poblenou		
CB de Verneda i La Pau		CEM Verneda	Club Mpal de Futbol Menorca	Casal de Barri La Pau	Taula de seguiment del Centre Obert del Carrer Huelva	
CB de Sant Martí de Provençals		CEM Mar Bella	Centre Municipal de Vela	Casal de Barri La Palmera	Pla Estratègic d' Educació - Sant Martí Districte Educador	
		CEM Maresme	CEM Clot de la Mel	Casal de Barri Besòs		
		CEM Nova Icària	CEM Olímpia	Club Mpal de Futbol Poblenou - Agapito Fernández		
		CEM Vintrodó	CEM Base Nàutica	Club Mpal Futbol Sant Martí		
		Frontó Bac de Roda	CEM Bac de Roda	Club Mpal Futbol Besonense		
		Pista La Palmera	CEM Can Felipa			
		Poliesportiu Nau Clot				

QUADRES COMPARATIUS PER DISTRICTES

ÒRGANS, MECANISMES I ESPAIS DE PARTICIPACIÓ

QUADRE COMPARATIU PER DISTRICTES I

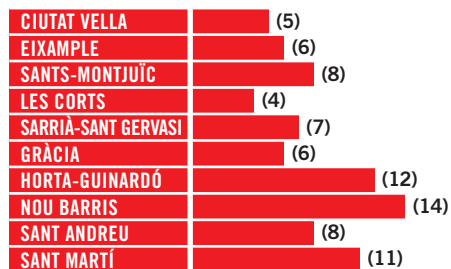

ÒRGANS, MECANISMES I ESPAIS DE PARTICIPACIÓ

QUADRE COMPARATIU PER DISTRICTES II

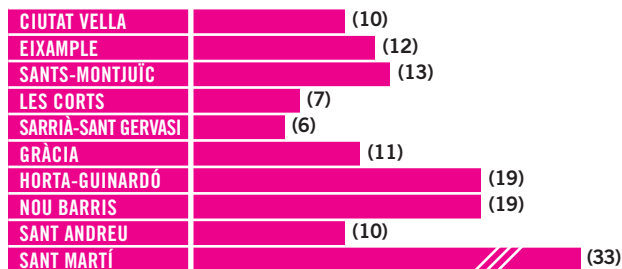
CONSELLS TERRITORIALS	CONSELLS SECTORIALS	AUDIÈNCIES	COMISSIONS DE TREBALL SECTORIALS	CONSELLS D'EQUIPAMENTS	PROCESSOS PARTICIPATIUS	ALTRES ESPAIS <small>que impliquin les associacions o la vida del barri o districte</small>
------------------------------	----------------------------	-------------------	---	-------------------------------	--------------------------------	---

CONSELLS TERRITORIALS

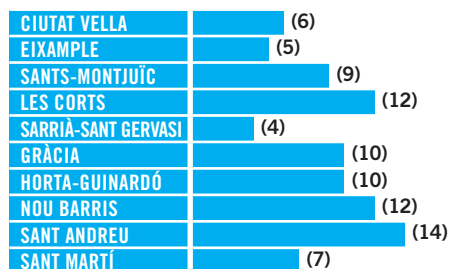
81 (TOTAL)

CONSELLS D'EQUIPAMENTS

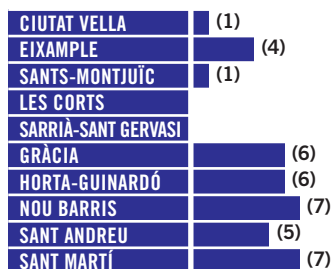
140 (TOTAL)

CONSELLS SECTORIALS

89 (TOTAL)

PROCESSOS PARTICIPATIUS

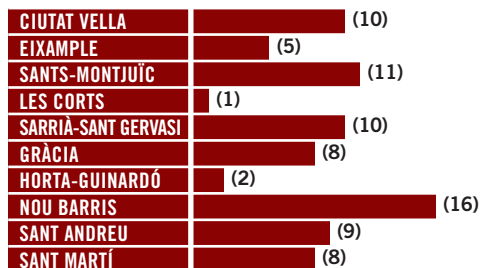
37 (TOTAL)

AUDIÈNCIES

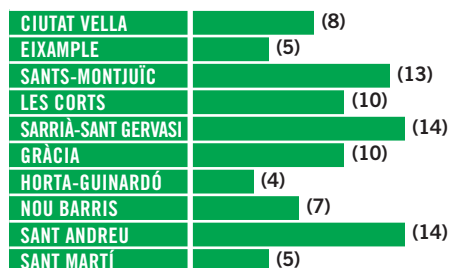
11 (TOTAL)

ALTRES ESPAIS que impliquin les associacions o la vida del barri o districte

80 (TOTAL)

COMISSIONS DE TREBALL SECTORIALS

90 (TOTAL)

Malgrat l'existència de tots aquests espais no es tracta de jutjar de manera negativa la possibilitat de crear un nou òrgan participatiu, si aquest òrgan respon a unes necessitats concretes, però sí de ser molt prudents i tenir en compte el que ens diuen la diagnosi i els informes anteriors.

Sovint els que viuen els consells afirmen, sobretot en els districtes, que funcionen millor els espais que no estan regulats ni institucionalitzats. I la raó és que són més àgils, més adaptables a una realitat canviant, amb més capacitat de resposta. Aquesta és una altra consideració que cal tenir present a l'hora de marcar les pautes per poder millorar el que s'ha anat construint fins ara. Cal buscar la fórmula que s'adapti millor a una conjuntura, a unes temàtiques, a un territori. Per tant, hem de defugir d'una norma rígida i buscar una fórmula de racionalització dels espais que existeixen que permeti compatibilitzar la necessària simplificació amb la salvaguarda i la potenciació d'allò que tingui un valor important. És evident que la simplificació ha de passar per eliminar allò que no acaba de funcionar, i que alenteix el funcionament d'altres òrgans i les possibilitats d'actuació de tècnics obligats a mantenir una estructura que segurament no s'adapta al moment actual de la participació.

A Barcelona, en la història recent el principal espai de participació ha estat el consell de caràcter consultiu, que incorpora una representació de les entitats implicades en cada àmbit concret. El públic a qui s'ha adreçat gairebé tota la participació és el que participa en les entitats, ja que la major part dels espais no preveuen la participació de ciutadans a títol individual. Els mecanismes que sí que ho preveuen acaben essent també utilitzats majoritàriament per les persones organitzades en associacions. La presència d'una mateixa associació en diferents consells, comissions, plans i taules aboca a una certa fatiga. Els elements exposats, més les consideracions i els suggeriments que s'han aportat al llarg del procés, són els que s'han tingut presents a l'hora de plasmar l'estructura organitzativa dels diferents espais de participació.

És molt important no confondre els espais de participació amb sessions o reunions informatives que poden tenir un apartat de precs i preguntes i que l'Ajuntament pot convocar –o els ciutadans poden demanar– quan, com, on i amb qui es consideri convenient.

D'aquesta manera, per a tot el que afecta el Pla, es considera espai de participació municipal la reunió –amb caràcter estable o puntual, amb presència ciutadana oberta o restringida– de responsables polítics i tècnics municipals amb veïns de la ciutat a fi d'informar, reflexionar, debatre, proposar, fer el seguiment de les propostes, deixar constància escrita de la seva activitat i trametre aquesta informació al departament que ha de centralitzar, difondre i posar en xarxa les activitats dels diferents espais i que també ha mantenir un estret lligam amb el Consell Ciutadà de Districte o el Consell de Ciutat, segons que el seu àmbit sigui de districte o ciutat.

ESTRUCTURA DELS ESPAIS DE PARTICIPACIÓ EN ELS AFERS MUNICIPALS DE BARCELONA

ESPAIS ESTABLES DE PARTICIPACIÓ: ÒRGANS DE PARTICIPACIÓ	CIUTAT	Consell de Ciutat (Plenari i Comissió Permanent)		
	TERRITORIALS	Consell Ciutadà de Districte (Plenari i optativament Comissió Permanent)	Consell de Barri (Plenari i Comissió de Seguiment)	
	CONSELLS D'EQUIPAMENT			
	SECTORIALS	Consells sectorials de ciutat (Plenari i optativament Comissió Permanent)		

ESPAIS PUNTUALS DE PARTICIPACIÓ	PROCESSOS PARTICIPATIUS				
	AUDIÈNCIES PÚBLIQUES	Audiència Pública de Ciutat	Audiència Pública de l'Estat del Districte		
	COMISSIONS	D'un consell territorial o sectorial	Espais de participació informals		
	CONSULTA CIUTADANA				
	CANALS DE COMUNICACIÓ AMB LA CIUTADANIA	Atenció presencial en les diferents seus del Registre Municipal	Telèfons d'atenció a la ciutadania	Correu electrònic	Apartat d'atenció a la ciutadania del web Municipal

ESPAIS ESTABLES DE PARTICIPACIÓ: ÒRGANS DE PARTICIPACIÓ

L'estructura estable de la participació en els afers de competència municipal té un doble vessant: el vessant territorial i el sectorial, o el que és el mateix, els consells que parteixen d'una visió del territori en el qual tenen lloc les diferents polítiques públiques que s'enllacen en la vida de la ciutat i la visió de la ciutat a partir de les necessitats d'un determinat sector de població que té unes especificitats que cal considerar o d'un determinat sector temàtic que té unes polítiques per accomplir en la seva matèria.

Els consells són òrgans de participació que ofereixen una dimensió col·lectiva compartida amb els grups polítics municipals i que tenen una **missió clau: contribuir al disseny de polítiques a la ciutat de Barcelona**. A aquest efecte tenen una funció de consulta, assessorament i proposta a partir de la qual poden formular propostes i emetre informes destinats a incidir en determinades polítiques públiques municipals. L'essència d'aquests òrgans, la seva raó de ser, és la d'esdevenir un espai de deliberació, consulta i proposta amb l'objectiu d'enriquir el coneixement de la realitat de la ciutat i millorar la presa de decisions. Els consells promouen i canalitzen la participació en els barris, en els districtes, en el conjunt de la ciutat i, també, en els diferents sectors en els quals l'Ajuntament té competència. Estan formats per representants polítics, representants associatius, personal tècnic municipal i, en el cas dels consells territorials, ciutadans a títol individual o amb un perfil específic. La secretaria dels consells l'exerceix un tècnic municipal.

CIUTAT

L'any 2008, el Consell de Ciutat en primer lloc i el Consell Plenari Municipal en darrera instància van reflexionar sobre el rol i les perspectives de futur del consell i van acordar el seu pla de treball, que s'emmarca clarament en l'esperit de renovació i posada al dia, que inspira precisament l'elaboració d'aquest Pla director municipal de participació ciutadana, i que s'adjunta com a annex d'aquest document.

• Consell de Ciutat

Màxim òrgan per a la governança de la ciutat. Espai de participació i consulta per als temes estratègics de ciutat. Estudia, analitza i assessora des de l'òptica del bé comú del conjunt de la ciutat i a partir de considerar els temes d'especial rellevància, i treballa en la definició de les polítiques públiques vinculades a les competències municipals. El Consell de Ciutat té plenament reconeguda la seva autonomia en matèria de seguiment i avaluació. El Consell de Ciutat té especialment reconeguda la seva interlocució específica i singular amb el Govern de la ciutat, la ciutadania i les associacions.

El Consell de Ciutat articula els òrgans de participació municipals.¹

TERRITORIALS

En el vessant territorial, en el qual es plasmen les polítiques, els programes i els projectes dels diferents sectors de l'Ajuntament, hi ha diferents nivells de participació que responen a diverses perspectives de la ciutat. Cadascun dels nivells –barri, districte– aporta una visió diferent sobre l'actuació municipal.

• Consell Ciutadà de Districte

Els consells ciutadans de districte consideren i valoren els projectes que afecten el conjunt dels barris que componen el districte, des del bé comú del conjunt del districte, com també la gestió dels serveis municipals i la convivència entre els diferents barris.

És el màxim òrgan de participació i consulta per a aquells temes que afecten la vida del districte.

El Consell Ciutadà de Districte dóna compte de la seva activitat al Consell de Ciutat.

Articula els espais de participació del districte.

• Comissió Permanent de cada consell

Els consells es doten amb un grup de treball format per una part dels seus membres que té per objecte coordinar el treball dels diversos grups i preparar les sessions plenàries.

1. Per a les funcions i la composició del Consell de Ciutat es pot consultar l'annex 3, «Mesura de govern sobre el rol, l'organització i les línies de futur del Consell de Ciutat de Barcelona».

• Consell de Barri

Els consells de barri es troben en la base de la participació. Són els més pròxims a la vida quotidiana de les persones, els que tracten de com funciona el barri –amb una visió integral, incorporant tots els sectors de població i tots els àmbits temàtics–, de les seves necessitats, dels projectes que es volen portar a terme, de com responen els diferents serveis municipals en la gestió del dia a dia. La gran diferència d'aquests consells respecte a la resta de consells de participació municipal és que la participació no està restringida, es promou la participació individual i la convocatòria és oberta a tota la ciutadania del barri. En aquest sentit, tenen també una funció formativa sobre la participació ciutadana i la democràcia participativa.

És un espai de participació per a les qüestions referents al barri: implementació de projectes, convivència, espai públic. Les seves funcions són la deliberació, l'anàlisi, la presentació i el seguiment de propostes entorn dels assumptes que afecten el barri. Tracten els temes d'actualitat del barri i de la ciutat a proposta de les entitats, els representants de la ciutadania o el Govern municipal.

El Consell de Barri dona compte de la seva activitat al Consell Ciutadà del seu districte. Articula els espais de participació del barri.

- **Comissió de Seguiment del Consell de Barri.** És un **espai clau en la nova estructura territorial**, atès que fa el seguiment del que s'ha tractat a cada consell i prepara i convoca les properes sessions. També facilita la concertació entre la ciutadania, les entitats i l'Administració al primer nivell més immediat.

CONSELLS D'EQUIPAMENTS

En els nivells de barri i districte és on trobem la majoria dels consells d'equipaments, que són els que donen servei i s'inscriuen en la vida d'un barri o d'un districte. Hi ha una minoria de consells d'equipaments que són els que donen servei al conjunt de la ciutat.

Aquests consells tenen com a funció fer el seguiment i l'avaluació de la programació, el funcionament, els criteris d'utilització i la gestió de les activitats del centre. En els consells d'equipaments, les persones que hi participen a títol individual ho fan com a usuàries de l'equipament. Han de tenir en compte la ubicació i l'àrea d'influència dels serveis a l'hora d'abordar les qüestions que s'hi han de tractar.

La xarxa de centres cívics és un element fonamental en el desenvolupament de les polítiques de proximitat i el foment de la participació, ja que són un espai de referència i informació municipal en el barri i un espai de trobada i comunicació veïnal.

Els consells d'equipament donen compte de la seva activitat al Consell Ciutadà del Districte o el Consell de Barri segons quin sigui l'abast de la seva activitat.

CONSELLS SECTORIALS DE CIUTAT

El vessant sectorial el componen aquells espais que tracten els temes específics d'un col·lectiu o d'un àmbit des de l'òptica de les necessitats, les línies d'actuació o les polítiques que cal seguir en el conjunt de la ciutat. Són òrgans permanents de caràcter consultiu –assessoren, estudien, reflexionen i fan propostes– sobre les polítiques o els projectes que afecten un determinat sector de població o àmbit temàtic. Tenen una estructura estable i la participació està restringida als membres que els componen. El seu funcionament es regeix per una normativa interna.

Els consells sectorials de ciutat donen compte de la seva activitat al Consell de Ciutat.

- **Comissió Permanent** de cada consell

Els consells es poden dotar amb un grup de treball format per part dels seus membres que disposi de més agilitat i operativitat per preparar les sessions plenàries.

ESPAIS PUNTUALS DE PARTICIPACIÓ: PROCESSOS I MECANISMES PER FACILITAR LA PARTICIPACIÓ

No tenen voluntat de permanència en el temps i responen a un objectiu que motiva la seva creació. Molt sovint poden ser alternatives més lleugeres i sostenibles que la solució clàssica de crear un nou consell estable

de participació, i es pot optar per processos o taules temporals que canalitzen una preocupació temporal de la ciutadania.

PROCESSOS PARTICIPATIUS

Participació organitzada al voltant d'un projecte, oberta a la ciutadania afectada, i on els termes de la participació conformen un pacte entre els representants del Govern municipal i els participants.

Es desenvolupen per iniciativa de l'Ajuntament o a proposta d'un consell (i, per descomptat, a partir d'una iniciativa ciutadana regulada en les NRPC i en la legislació vigent). En tots els casos han de disposar d'un informe favorable del seu consell territorial. Poden incloure la invitació d'experts (entitats i/o persones) i, quan es consideri convenient, la seva contractació segons el procediment legal establert en aquests casos.

Tot i que les regles en les quals es desenvolupi el procés han d'estar molt clares per a tots els participants, no s'ordenen per cap reglamentació. Les fases que identifiquen un procés són: informació, reflexió, propostes, concreció, retorn, seguiment i avaluació.

AUDIÈNCIES PÚBLIQUES

Espais oberts a la ciutadania, que pot formular preguntes o fer suggeriments o propostes sobre els temes plantejats.

• Audiència Pública de Ciutat

En les audiències públiques de ciutat té molt pes la part informativa, ja que són els espais reservats per fer la presentació pública de qüestions especialment significatives de l'acció municipal –pressupost anual, Programa d'actuació municipal–, si bé la ciutadania pot intervenir formulant preguntes o propostes.

• Audiència Pública de l'Estat del Districte

Espai de comunicació amb la ciutadania per al seguiment de l'acció del Consell de Districte.

CONSULTA CIUTADANA

Sobre una qüestió concreta, es pot organitzar una consulta a escala de barri, districte o ciutat, segons regula la Carta Municipal de Barcelona. La iniciativa pot emanar del Govern municipal, del Consell de Ciutat, del Consell Ciutadà de Districte o d'una iniciativa ciutadana.

COMISSIONS

La seva durada respon al tractament d'un tema en particular i la seva existència finalitza amb l'emissió d'un acord, unes propostes o unes recomanacions. Com a regla general, la secretaria de la comissió no l'exerceix un tècnic municipal.

• D'un consell territorial o sectorial

Sovint, els consells creen, discrecionalment, comissions per tractar temes específics. Les comissions dels consells acostumen a tenir un format reduït, propi per al treball en grup, i estan formades per membres del mateix consell al qual rendeixen compte del seu treball.

• Espai de participació informal de composició variable i discrecional

Són espais autoregulats en el desenvolupament de la seva tasca. Tenen un caràcter de consulta i proposta. Davant un assumpte concret que no sigui propi d'un consell, per la seva temàtica o per la tipologia de persones afectades o compromeses, es pot crear un grup informal per estudiar, analitzar, debatre i proposar. La composició és flexible i els membres no sorgeixen d'un procés electoral.

Dels resultats de les comissions així creades n'ha de ser informat el consell territorial pertinent.

PLANS COMUNITARIS I INTEGRALS

CANALS DE COMUNICACIÓ AMB LA CIUTADANIA

Aquests canals que permeten la comunicació dels individus amb l'Administració són també canals d'escolta de la ciutadania, la qual pot fer arribar al Govern municipal preguntes, demandes d'informació, queixes, incidències, propostes i suggeriments per escrit, per telèfon, per correu electrònic o per Internet a través dels diferents canals que hi ha. No poden, però, substituir els espais de participació presencial, perquè no impliquen la construcció col·lectiva de propostes ni el compromís de continuïtat que sí que tenen els membres dels òrgans.

- **Atenció presencial en les diferents seus del Registre Municipal**
- **Telèfons d'atenció a la ciutadania**
- **Correu electrònic**
- **Apartat d'atenció a la ciutadania del web municipal**
- **Bloc Barcelona Parla!**

APORTACIONS DEL PLA RESPECTE ALS CONSELLS

La principal diferència que s'apunta en aquesta estructura, respecte a la que s'ha analitzat en la diagnosi, és que no preveu l'existència d'estructures estables sectorials de districte. Per arribar a aquest punt és necessari iniciar un camí que eviti qualsevol efecte no desitjat i la pèrdua de valor acumulat. Per tant, el procés ha de ser individualitzat, analitzant cas per cas i buscant també solucions per a cada cas que presenti un escenari singular.

D'aquesta manera, s'esdevé la necessitat d'iniciar un procés per valorar la idoneïtat de suprimir un consell. Les sessions de treball de la fase de proposta del Pla ens indiquen que el camí que cal seguir per fer aquesta valoració és revisar cadascun dels espais de participació sectorials atenent criteris d'eficiència i qualitat.

De la mateixa manera, i atenent el que ens reclama la diagnosi respecte a la necessitat de simplificar i racionalitzar els espais de participació, també cal que els membres dels diferents consells sectorials de ciutat valorin la possibilitat de treballar conjuntament en algun projecte. En la mateixa línia, la primera recomanació és evitar crear nous espais estables, nous consells.

L'etapa de vigència d'aquest Pla és una etapa decisiva per a la consolidació dels consells de barri. La política de proximitat, d'atenció a la ciutadania en el mateix entorn, que posa en valor el que aporta la comunitat, ha de nodrir els consells de barri dels coneixements tant individuals com col·lectius en forma de suggeriments i propostes ajustades a les necessitats i a la realitat del barri, que els territoris i els sectors han de valorar i respondre. La Direcció de Participació i Associacionisme ha de donar suport a l'etapa de consolidació dels consells de barri.

APORTACIONS DEL PLA RESPECTE ALS ESPAIS PUNTUALS DE PARTICIPACIÓ

En la recerca de fórmules de participació àgils i atenent un objecte concret es convoquen els processos participatius. Els últims anys s'han generat tant a escala de ciutat o de districte com en projectes, i han afectat una comunitat més reduïda, ja que sovint molts àmbits temàtics es poden abordar al mateix temps des d'una perspectiva transversal. El Pla pretén assegurar la sostenibilitat dels processos.

En la línia de donar coherència als espais existents, el Pla recomana realitzar una labor constant per preservar les diferents funcions que han d'acomplir els consells -amb els seus plans de treball, ordres del dia, seguiment d'acords... - de les que han d'acomplir les audiències de ciutat i les audiències de districte. Així, els consells s'interpreten com espais deliberatius, consultius i propositius en assumptes que afecten al bé comú, les audiències de ciutat com espais de presentació de qüestions especialment significatives de l'acció de govern - com pot ser el Pla d'Actuació Municipal o els pressupostos anuals - i les audiències de districte com els espais presencials d'interrelació amb la ciutadania que es sumen als espais estables - telefònics i virtuals - de comunicació.

APORTACIONS DEL PLA RESPECTE ALS CANALS DE COMUNICACIÓ AMB LA CIUTADANIA

En la mesura que la comunicació a través d'Internet esdevingui cada cop més habitual augmentarà el nombre de comunicacions que arribin a l'Ajuntament per donar la seva opinió sobre assumptes que molt probablement seran motiu de debat en algun espai de participació. És convenient, doncs, que aquests suggeriments i opinions, igual que els que provinquin a través de la resta de canals de comunicació, puguin arribar sistematitzats a aquests espais, per contribuir al debat i la presa de posició, i que se'n faci un retorn correcte en forma, contingut i temps.

ESTRUCTURES I INSTRUMENTS DE COORDINACIÓ

Un dels aspectes que la diagnosi ha fet molt evident és que manca una visió integral de la participació en la ciutat. Els espais de participació formen un univers molt ric i variat per ser conduïts de manera centralitzada, però estan fragmentats temàticament, territorialment, en els projectes de ciutat i en la interrelació entre òrgans, processos i mecanismes. Per tant, es fa necessària una coordinació més elevada per buscar més eficàcia, integralitat i transversalitat de la participació en la ciutat.

Coherència global i coordinació del conjunt dels espais de participació municipal poden ser una realitat en la mesura que tots els espais estiguin en xarxa, connectats entre si, i també que tots tinguin accés al conjunt d'informació que la seva activitat genera.

Amb aquesta finalitat, i tenint sempre present que en la mesura que es pugui es tracta de simplificar i, per tant, de defugir de crear noves estructures, el Pla proposa els nivells i els instruments de coordinació següents:

ARTICULACIÓ D'ESPAIS			ESPAIS DE PARTICIPACIÓ	
TAULA DE DIRECTORS DE TERRITORI I TAULA DE COORDINACIÓ TERRITORIAL*	ESPAI DE COORDINACIÓ PUNTUAL DE SECRETARIS DE CONSELLS I COMISSIONS	DIRECCIÓ DE PARTICIPACIÓ I ASSOCIACIONISME - CONSELL DE CIUTAT	CONSELL DE BARRI	<ul style="list-style-type: none"> • Consells d'equipament de barri • Comissions, taules, plans d'abast de barri • Preprocessos participatius i projectes participats d'abast de barri
			CONSELL CIUTADÀ DE DISTRICTE	<ul style="list-style-type: none"> • Consells de barri • Consells d'equipaments de districte • Plans, comissions, taules, etc., d'abast de districte • Processos participatius i projectes participats d'abast de districte • Audiències de districte
			CONSELL DE CIUTAT	<ul style="list-style-type: none"> • Consells ciutadans de districte • Consells sectorials • Processos participatius i projectes participats d'abast de ciutat • Audiències de ciutat

* La Taula de Coordinació Territorial està composta pels directors dels serveis a les persones dels deu districtes municipals.

- **Consell de Ciutat:** articula i coordina la xarxa de consells.
- **Consell Ciutadà de Districte:** articula els espais de participació que actuen a escala de districte. És receptor de les propostes i els treballs dels espais de participació de districte.
- **Consell de Barri:** articula els espais de participació que actuen a escala de barri. És receptor de les propostes i els treballs dels espais de participació de barri.

Els tres nivells de participació territorial –ciutat, districte i barri– han de ser receptors de les propostes i els treballs que els afectin i, també, articular al seu entorn els espais de participació que actuïn a escala de barri, districte o ciutat.

- **Taula de Directors de Territori en col·laboració amb la Direcció de Participació i Associacionisme:** la taula que reuneix els directors territorials dels deu districtes municipals, amb la col·laboració de la Direcció de Participació, ha de vetllar per la coherència dels plans de treball dels òrgans i les comissions de participació.
- **Convocatòries puntuals de secretaris de consells o de comissions:** en la mesura que el Consell de Ciutat, de comú acord amb la Direcció de Participació i amb el vistiplau de la Taula de Coordinació Territorial, ho consideri convenient.
- **Direcció del Programa de Participació i Associacionisme:** aporta els instruments i centralitza la informació necessària perquè es pugui fer efectiva aquesta articulació i sigui una garantia per a la coherència global del sistema.

Aporta els instruments i centralitza la informació necessària per al traspàs d'informació a escala tècnica –als departaments i les persones relacionades amb la participació de secretaris, departaments de participació de sector, directors territorials i directors de serveis a les persones, departaments de comunicació, *Barcelona Informació*– i política, cap als responsables polítics que lideren els diferents espais.

Proporciona els instruments per a l'articulació dels espais de participació en els diferents nivells i el traspàs d'informació necessària als tècnics i els responsables polítics a partir de bases de dades sobre membres de consells, secretaris, comissions, processos, etc.; els arxius amb el resum de l'activitat realitzada per cadascun dels espais; els documents que cada espai hagi elaborat; el pla de treball, i la informació continguda a l'agenda participativa. La forma d'accés que es creu convenient per a aquesta informació és a través de la intranet municipal.

Les pautes i els criteris generals que el Pla marca en la línia 4 de l'apartat 6.3 són, sens dubte, elements molts importants que contribueixen a l'articulació, la coordinació i la coherència global dels espais de participació.

Una eina també molt important per a la coordinació és la incorporació d'ofici de l'adreça participacio@bcn.cat en totes les convocatòries i comunicacions als membres d'un espai. Aquesta actuació permet nodrir gran part de la informació que cal traspasar, reconduir grups, aportar materials i canviar situacions i plans de treball de manera àgil i basant-se en el conjunt del treball municipal en participació.

MESURES

LÍNIA 3 (L3)

L3.1. Dur a terme una avaluació dels diferents consells sectorials de districte, i també de ciutat, per valorar la idoneïtat de la seva supressió considerant els criteris següents:

- Lideratge polític efectiu
- Existència d'un objectiu clar de l'espai
- Agenda de treball
- Vitalitat
- Renovació
- Nombre d'associacions que també són membres d'altres consells
- Existència d'una instància a la qual s'eleven les conclusions de l'espai i de la qual es pot obtenir un retorn
- Valoració dels membres del consell sobre el treball dut a terme
- Coordinació amb els altres espais de participació
- Possibilitats d'adjudicar un tècnic municipal per fer-se càrrec de la secretaria de l'espai

Cal prescindir del criteri del sentiment de pertinença d'unes associacions pel fet de perpetuar-se un consell. Cal prioritzar l'existència de comissions, taules o grups de treball del Consell Ciutadà de cada districte, per sobre de l'existència de consells sectorials de districte.

Per fer aquesta valoració, els territoris disposen de la col·laboració de la Direcció de Participació i Associacionisme i del sector de referència.

L3.2. Els diferents consells sectorials de ciutat han de valorar la possibilitat del treball conjunt per mitjà de les respectives comissions de treball o de convocatòries conjuntes puntuals o de fusions temporals que impliquin més eficiència respecte a la finalitat dels respectius consells i l'eficiència en la participació municipal. Per fer aquesta valoració es poden ajudar de la informació continguda en el portal de consells i en les bases de dades descrites en la línia 4, «Millorar la gestió de la política de participació. Organització municipal, qualitat dels espais i processos participatius».

L3.3. Evitar crear nous consells sectorials de ciutat llevat que en una sessió de treball conjunta de l'òrgan que pretén impulsar el nou consell i la Direcció de Participació i Associacionisme es valori la seva conveniència basant-se en l'existència d'un objectiu clar –un contingut i un pla de treball– i diferenciat, i no assumible per un altre consell i la resta de criteris ja enunciats. En aquest cas, la Direcció de Participació ha de demanar al Consell de Ciutat que consideri la creació del nou consell i n'emeti un informe favorable, requisit indispensable perquè es constitueixi el nou consell.

L3.4. Per iniciar un procés participatiu, cal que l'òrgan o departament impulsor argumenti la seva motivació basant-se en els aspectes següents:

- Objecte del procés.
- Objectiu que es persegueix: consulta, proposta, vinculant...
- Valoració de si pot ser assumit per un òrgan existent.
- Col·laboració prevista amb els diferents espais de participació existents.
- Forma de coordinació amb l'espai territorial de referència.
- Fases del procés.
- Població a la qual s'adreça (territoris afectats).
- Durada prevista de cada fase.
- Mecanismes de seguiment i avaluació.
- Pla de comunicació.
- Recursos.
- Pel que fa als òrgans de participació territorial, cal tenir en compte la ubicació i el territori d'influència dels serveis a l'hora d'abordar les qüestions (l'àmbit de barri no sempre és el més adequat).

L3.5. Un procés participatiu s'ha d'engegar a iniciativa del mateix ajuntament o bé a proposta d'un consell de participació (i per descomptat a partir d'una iniciativa ciutadana regulada en les Normes reguladores de la participació ciutadana i en la legislació vigent). En ambdues situacions cal disposar d'un **dictamen favorable del Consell de Ciutat o del Consell Ciutadà de Districte**, segons l'àmbit d'incidència del procés en qüestió.

L3.6. A fi d'obrir el ventall de la participació, s'ha de tendir a incorporar, allà on hi hagi acord, associacions i ciutadans individuals que no hagin format part de cap espai a partir del Fitxer General d'Entitats Ciutadanes i el Registre Ciutadà, de manera aleatòria.

L3.7. Adscriure en cada consell un tècnic municipal per a les tasques de secretaria i coordinació.

L3.8. Adscriure en cada procés i en cada mecanisme de participació una persona per a tasques de secretaria i coordinació.

L3.9. L'Ajuntament aportarà, en la mida de les seves disponibilitats, els recursos necessaris per fer possible la realització del pla de treball de cada consell.

L3.10. Tots els espais de participació municipals, siguin estables o puntuals, reglats o informals, han de donar compte puntual de la seva activitat a l'òrgan territorial corresponent a l'àmbit objecte de treball en curs i, si escau, a l'òrgan o mecanisme del sector corresponent. Totes les trameses s'han de fer amb còpia a la Direcció de Participació i Associacionisme, per tal que aquesta direcció pugui posar a la disposició de la xarxa de participació municipal el treball efectuat i fer-ne difusió pública.

L3.11. Garantir l'accés de la ciutadania a la informació generada pels espais de participació: les convocatòries amb l'ordre del dia, els acords de les sessions, els informes participatius i les memòries s'han de fer públics a través de l'apartat que el web municipal de participació destini a aquest efecte.

L3.12. Limitar el temps que es dedica en els espais de participació a la informació, de manera que no superi un terç de les sessions.

L3.13. Preservar el caràcter de recerca del bé comú que han de tenir les intervencions que es produeixen en els espais de participació. Per això, els afers que responguin a una necessitat o a un interès individual han de ser vehiculats per mitjà dels mecanismes i les instàncies establerts per a aquest fi, els serveis i els canals de comunicació i d'atenció ciutadana: 010, apartat d'atenció ciutadana del web municipal, Registre Municipal, correu electrònic.

L3.14. Els serveis municipals d'Atenció al Ciutadà i els de Participació han de convenir i assegurar el tractament i el circuit que es doni a les aportacions ciutadanes en matèria de participació –que arribin a través dels canals de comunicació ciutadana–, el traspàs als serveis i els espais de participació pertinents, i el temps i la forma en què se'ls ha de donar una resposta adequada. Un cop sistematitzades, s'han de fer arribar als serveis municipals i als espais de participació pertinents.

L3.15. Tots els espais de participació han d'incorporar d'ofici en totes les convocatòries i comunicacions emeses l'adreça electrònica participacio@bcn.cat per tal d'assegurar la connectivitat entre els diferents espais, la difusió de la seva tasca i el bon funcionament dels instruments de coordinació.

L3.16. La Direcció de Participació i Associacionisme ha d'elaborar i mantenir actualitzades les bases de dades necessàries per a la coordinació i l'articulació dels diferents espais de participació: membres, secretaris i presidents dels diferents espais, reglaments interns, activitat duta a terme, documents elaborats, calendari i pla de treball de cada espai, aportacions efectuades per mitjà dels canals de comunicació, etc.

L3.17. La Taula de Directors de Territori i la Taula de Coordinació Territorial² s'han de reunir periòdicament, com a mínim una vegada a l'any, amb la Secretaria del Consell de Ciutat i la Direcció de Participació i Associacionisme, a fi d'elaborar les propostes de qüestions que, pel seu abast o transcendència, han de ser considerades en els plans de treball dels òrgans i les comissions de participació.

2. La Taula de Coordinació Territorial està composta pels directors dels serveis a les persones dels deu districtes municipals.

LÍNIA 4.

MILLORAR LA GESTIÓ DE LA POLÍTICA DE PARTICIPACIÓ. ORGANITZACIÓ MUNICIPAL, QUALITAT DELS ESPAIS I PROCESSOS PARTICIPATIUS

Els processos participatius són, per si mateixos, una gran oportunitat per educar en la participació. Però això només serà possible si els òrgans, els mecanismes i els processos participatius són de qualitat, compleixen els requisits metodològics establerts i respecten els acords presos.

En primer lloc, és convenient que el procés participatiu estigui en el context del model de ciutat al qual aspira el Govern municipal, i s'entengui com una eina que reforci la governança en algun aspecte clau de la ciutat.

El conjunt d'òrgans, mecanismes i processos de participació constitueixen un model ja consolidat a la ciutat de Barcelona que gaudeix d'una valoració positiva, en termes generals, tant per part de les associacions com pels representants municipals i en l'àmbit del districte o del conjunt de la ciutat. Els valors més apreciats d'aquests espais són els d'interrelació i comunicació amb l'Administració i entre les entitats; propicien la generació de xarxes de col·laboració i se'n deriven aprenentatges. Igualment, per als participants esdevenen espais privilegiats per rebre informació i poder incidir en la presa de decisions sobre afers d'interès ciutadà.

Amb tot, en les diverses fonts d'estudi utilitzades per conèixer la realitat d'aquestes instàncies, com també en el mateix procés d'elaboració del Pla, s'han explicat alguns dèficits que dificulten el funcionament correcte i l'impacte esperat d'aquests espais de participació. S'observen diferències, per exemple, entre els consells de participació de ciutat i els de districte.

Esdevé necessari introduir una sèrie de mesures que corregeixin aquestes mancances i que estiguin destinades principalment a:

- Garantir les condicions òptimes per a l'exercici dels drets de participació dels ciutadans.
- Evitar el malbaratament de recursos i la duplicitat d'esforços.
- Augmentar la capacitat d'incidència de la ciutadania en les polítiques públiques.
- Fer més efectius i de qualitat els espais de participació aprofitant-ne totes les potencialitats i augmentant-ne l'impacte.
- Promoure una visió transversal dels projectes i la seva coordinació.
- Garantir el retorn del treball dut a terme visualitzant els resultats.

La formació per a la participació. Per participar es requereix una certa capacitació dels actors implicats, tant pel que fa als continguts com a les habilitats comunicatives. Es fa necessari comunicar de manera clara la finalitat de cada espai de participació als actors implicats i informar, si cal, dels canals disponibles per a la comunicació de queixes, suggeriments o peticions a l'Ajuntament. Es tracta sobretot d'educar en la participació per mitjà de la seva bona pràctica, més que mitjançant cursos específics. Cal donar a conèixer a totes les persones que actuen en la participació les millors eines per utilitzar-la. Amb aquest fi també cal dur a terme accions formatives per difondre i fer comprensible el concepte de participació, com també les finalitats i les regles del joc de les diferents instàncies de participació, en formats adequats als diferents destinataris:

- A la ciutadania en general
- Als membres del Registre Ciutadà
- Als membres d'associacions
- Als responsables municipals: responsables tècnics de participació, secretaris de consells i tècnics de barri

ELABORACIÓ DE L'AGENDA DE LA PARTICIPACIÓ DE BARCELONA

Cal centralitzar tota la informació referent als espais de participació en una sola eina de coordinació i de difusió fiable, actualitzada i accessible a tota la ciutadania.

L'Agenda de la participació ha de contenir la informació dels temes que cal tractar en cadascun dels espais de participació del districte i de ciutat –consells, taules, comissions, plans, processos, etc.–, com també la seva finalitat i el calendari de reunions en el qual s'especifiqui si la reunió és oberta o tancada. Igualment, mitjançant l'Agenda s'ha de poder accedir als espais virtuals de participació que s'hagin habilitat vinculats als espais de participació.

ÚS MÉS INTENSIU DE LES TIC

Les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) ens aporten un seguit d'avantatges en la millora de la nostra gestió i en les relacions entre l'Administració i el Govern i els ciutadans. Amb aquesta finalitat, l'Administració municipal ha avançat molt significativament en l'ús de les TIC i és un procés que es manté viu i evoluciona constantment.

La participació ciutadana pot augmentar en qualitat i quantitat fent un ús més intensiu de les TIC per tal d'agilitar alguns processos, com ara les convocatòries de reunions, les trameses d'informació i l'oferiment d'altres formes de participació més adients a la disponibilitat i les preferències d'alguns col·lectius ciutadans. Alhora, cal rendibilitzar els canals telemàtics existents com una font de coneixement i detecció dels interessos i les inquietuds de la ciutadania i, al mateix temps, com a vehicle transmissor de les seves aportacions als temes objecte de debat en els diferents espais participatius.

Les mesures contingudes en aquesta línia de treball, per a un ús més intensiu de les TIC, poden contribuir a millorar el funcionament de tot el model i augmentar en quantitat i qualitat la participació dels ciutadans.

POTENCIALITAT DELS EQUIPAMENTS DE PROXIMITAT

Els equipaments municipals a la ciutat (centres cívics, mercats, biblioteques, etc.) són espais de proximitat amb la ciutadania i de referència de l'acció municipal. És per això que cal reconèixer-los com a recursos òptims per a la dinamització de la participació ciutadana, apreciats els consells de centre o d'equipament com a **actors que cal implicar en qualsevol procés participatiu** que afecti el seu àmbit d'acció o el seu territori d'ubicació.

En aquest sentit, es considera important que els responsables dels centres cívics i altres equipaments arrelats al barri s'incorporin als consells de barri.

BONES PRÀCTIQUES PARTICIPATIVES

L'experiència acumulada en el desenvolupament i la dinamització dels espais de participació és una font de coneixement valuosa i que cal compartir. Tant des de l'àmbit municipal com associatiu, hi ha nombroses experiències per identificar i integrar en un «**banc de bones pràctiques participatives**» a la disposició de tots els actors.

Aquest bagatge és un valor afegit als criteris i els valors compartits per tots els espais de participació i el banc de bones pràctiques participatives pot esdevenir un recurs per dinamitzar aquesta participació.

MÉS IMPACTE DELS ESPAIS I ELS PROCESSOS PARTICIPATIUS

Els consells i les comissions són espais essencialment de deliberació, consulta i proposta i tenen com a objectiu principal enriquir el coneixement de la realitat de la ciutat i millorar la presa de decisions. Per tal que esdevinguin efectius, aquests òrgans han de **flexibilitzar, documentar i fer transparent la seva composició, organització i funcionament** de manera que tinguin capacitat per tractar els temes d'actualitat i de més interès a la ciutat i, alhora, per incorporar nous actors interessats i amb disponibilitat per participar. A la pràctica, aquesta flexibilitat s'hauria de considerar en els ordres del dia de les sessions i, també, en la composició dels òrgans, tenint en compte les possibilitats de permetre l'assistència de ciutadans no membres.

La diagnosi del Pla ha evidenciat la dificultat de reunir informació sobre el desenvolupament de tots els **processos participatius** en curs a la ciutat, tant per la diversitat i l'elevat nombre d'actors motors o impulsors dels processos com per l'heterogeneïtat d'aquests actors. Amb tot, els processos participatius estan generalment vinculats a la planificació i tenen objectius diferents segons la realitat en la qual incideixen, sia un col·lectiu específic de població (joventut, infància, immigrants...), un territori o comunitat específica (plans comunitaris, plans integrals, de futur...), un sector o tema específic (urbanisme, educació, esports...) o tinguin un abast general, com pot ser el Programa d'actuació municipal.

Els processos participatius corren el risc de desvirtuar-se com a espais extraordinaris per a la presa de decisions sobre afers que afecten una col·lectivitat per fer-ne un ús excessiu. Igualment, és imprescindible que els processos compleixin un conjunt de requisits en la seva posada en marxa, preparació i execució perquè esdevinguin **estratègies efectives de canvi i d'aprenentatge col·lectiu**. Un procés participatiu ha de ser una eina que reforci la governança en algun aspecte clau de la ciutat.

Els processos participatius tenen caràcter universal, qualsevol sector de població hi pot participar (independentment de l'edat, el sexe, la religió, el lloc de residència, l'antiguitat en el municipi, el nivell d'associacionisme, etc.), i esdevenen una eina per al coneixement de les necessitats globals i la prioritització de les accions més necessàries, procurant la inclusió dels sectors més desfavorits.

Sovint, les expectatives dels participants en un procés participatiu no s'adiuen amb els resultats, en alguns casos per no haver transmès amb claredat, des del principi, els objectius del procés i els seus límits i, en altres, per manca d'argumentació sobre la decisió final del Govern municipal. Paral·lelament a les mesures destinades a millorar la qualitat dels processos participatius, caldria propiciar la realització de consultes ciutadanes en aquelles qüestions que afectin la totalitat del territori de la ciutat o una part significativa de la població, enteses com a fita última d'un procés participatiu.

MESURES

LÍNIA 4 (L4)

MESURES DE CARÀCTER GENERAL

L4.1. A través dels diferents espais participatius, difondre la publicació *Barcelona Afers Interns*, elaborada per la Direcció de Participació i Associacionisme, per tal d'augmentar el coneixement dels diferents canals i mecanismes de comunicació amb l'Ajuntament i de participació en els afers col·lectius de la ciutat. Valorar la possibilitat d'editar aquesta publicació en altres idiomes d'ús rellevant a la ciutat.

L4.2. L'elaboració de l'**Agenda de la participació** competeix a la Direcció de Participació i Associacionisme, si bé requereix la col·laboració de tots els sectors i districtes per garantir-ne el manteniment i l'actualització. Cada districte i sector ha d'elaborar la seva pròpia agenda, que s'ha d'integrar a l'Agenda de la participació de Barcelona.

Aquesta agenda s'ha de poder consultar en el web municipal i en el de cada districte, i s'ha de publicar a la revista mensual *Barcelona Informació*. Igualment, cal valorar la possibilitat de difondre-la a través de panells en punts estratègics de cada districte.

L4.3. Concebre el **Portal de Consells** com un instrument per potenciar l'establiment d'una xarxa de coordinació i d'intercanvi entre consells i, alhora, com un recurs per augmentar-ne la visibilitat i el coneixement entre la ciutadania. El portal ha de permetre aplegar tota la informació, actualment dispersa en diferents webs i seccions, millorar-ne el contingut i facilitar-ne la consulta.

El disseny del portal correspon a la Direcció de Participació i Associacionisme conjuntament amb la Secretaria del Consell de Ciutat, i s'ha de fer d'acord amb els paràmetres del sistema de webs municipals. Per elaborar-lo i fer-ne el manteniment, cal comptar amb la col·laboració de les secretaries dels diferents consells sectorials i territorials.

L4.4. Crear **espais virtuals de participació** (tipus bloc) per motivar la participació, especialment dels joves, i agilitar el funcionament dels òrgans de participació disminuint el temps dedicat a la informació en les seves sessions.

L4.5. **Rendibilitzar els canals existents**, com ara el sistema de suggeriments, reclamacions i incidències (IRIS) o el 010, per identificar les opinions i les inquietuds ciutadanes que poden orientar el treball dels òrgans de participació. Alhora, aquests canals poden esdevenir eines per potenciar la participació de la ciutadania individual en els diferents processos participatius o en els afers que tracten els consells de participació evitant crear nous canals.

L4.6. Crear un **nou web de Participació i Associacionisme** que integri l'Agenda de la participació i el Portal de Consells, entre altres seccions.

L4.7. Generalitzar l'ús d'eines virtuals **per als processos d'elecció dels membres dels consells**, per la seva efectivitat, seguretat i transparència comprovada.

L4.8. **Utilitzar prioritàriament el correu electrònic**, per raons de sostenibilitat, com a mitjà de comunicació i intercanvi entre els participants en un procés o en un òrgan de participació. Cal fer servir altres canals de comunicació i d'informació adients a les possibilitats d'accés dels ciutadans per evitar engrandir la fractura digital.

L4.9. Fer de la participació una qüestió prioritària per ocupar els **espais concertats en els mitjans de comunicació** (BTV, premsa...), com un mitjà per guanyar visibilitat i impacte.

L4.10. Integrar en el **banc de bones pràctiques participatives** experiències tant de l'àmbit municipal com associatiu (inclosos els casos de gestió associativa d'equipaments municipals que destaquen per la seva qualitat). Aquest banc ha de ser divulgat a totes les instàncies participatives de la ciutat, en el marc del pla de treball de l'Observatori Local de la Democràcia Participativa de Barcelona, i constituir una eina d'aprenentatge i també un element de prestigi del model de Barcelona mitjançant la seva difusió en àmbits de col·laboració com ara l'Observatori Internacional de la Democràcia Participativa (OIDP).

MESURES ESPECÍFIQUES PER MILLORAR LA QUALITAT I EL FUNCIONAMENT DELS ÒRGANS DE PARTICIPACIÓ

L4.11. Cada consell ha d'elaborar el seu pla de treball anual, que incorpori:

- Les qüestions i els temes que es debatran (recomanable 1-2 anys).
- El calendari de reunions.
- Els objectius plantejats per a cada tema en termes de resultats. Això vol dir tenir present quin tipus de document s'espera obtenir al final del procés d'informació, reflexió, debat i proposta, quina derivació (la instància a la qual s'elevantà) i com es fa el seguiment dels resultats.

- El pressupost de despeses necessàries d'acord amb la disponibilitat de l'exercici pressupostari corresponent.

L4.12. Per facilitar l'elaboració d'aquest pla de treball anual, prèviament els responsables de participació dels sectors i dels districtes, mitjançant la Taula de Coordinació Territorial i la Taula de Serveis Personals, juntament amb la Direcció de Participació i Associacionisme, han d'elaborar les seves propostes dels temes que, pel seu abast o transcendència, han de ser tractats en els consells sectorials i territorials.

L4.13. Donar compte de l'execució d'aquest pla de treball i dels seus resultats mitjançant l'**elaboració d'una memòria o informe anual**.

L4.14. A fi de garantir l'acompliment de la seva finalitat, cada consell ha de preveure el **seguiment** dels temes que constitueixen el seu pla anual donant compte a tots els membres dels resultats del seu treball. Per fer-ho possible, de totes les sessions **cal recollir per escrit els acords**. Igualment, aquesta informació, els acords de les sessions, s'ha de fer pública per mitjà dels canals que cada consell hagi establert i cal garantir l'accés de la ciutadania a aquesta informació.

L4.15. Els consells són bàsicament espais deliberatius. Per això, en les sessions, l'espai dedicat a la informació no pot superar un terç del temps total disponible.

L4.16. Els afers que ocupen els òrgans de participació han d'atendre l'**interès col·lectiu** i abordar-se a partir de l'articulació de diferents punts de vista en un acord o consens conjunt. Perquè això sigui possible, cal evitar l'exposició i el debat sobre problemes o queixes individuals que tenen altres canals de comunicació i d'interacció amb l'Administració.

L4.17. A les sessions dels consells hi ha d'assistir imprescindiblement el **president/a o el representant polític** en qui delegui.

L4.18. Els consells poden augmentar la qualitat del seu treball i la seva visibilitat possibilitant la participació i la comunicació amb els ciutadans i ciutadanes a través d'**espais virtuals** (ja esmentats) i facilitant un **canal de comunicació** on es pugui establir la relació entre els membres del consell i la ciutadania.

L4.19. Cada consell ha d'elaborar una **agenda anual** de reunions (plenaris, permanents, comissions) en la qual s'actualitzin els diferents apartats:

- Data
- Hora
- Lloc
- Reunió de l'òrgan
- Ordre del dia
- Accessibilitat: restringida als membres o oberta
- Documentació preparatòria de la reunió
- Acta o resum d'acords
- Altres documents generats (dictàmens, informes, memòries...)

L4.20. Cada consell ha de formalitzar els acords respecte al seu funcionament en forma de **reglament o normes de funcionament** que determinin qüestions com ara la composició, el procediment de renovació dels membres, els canals de comunicació entre els membres i el paper de cadascun d'ells, entre d'altres. Aquests reglaments els ha d'aprovar inicialment el Plenari de cada consell i s'han d'eleva al Consell Plenari Municipal, amb l'informe preceptiu de la Comissió Permanent del Consell de Ciutat.

L4.21. Elegir els membres dels consells: cada consell, d'acord amb el seu reglament i el que disposen les Normes reguladores de la participació ciutadana, decideix el procediment per a l'elecció dels seus

membres, incloent-hi els representants associatius, les persones expertes en la temàtica sectorial i la ciutadania a títol individual.

Per garantir la pluralitat i incorporar la veu d'aquells ciutadans i agents socials que actualment són menys presents, convé optar per criteris aleatoris d'elecció fent ús del Fitxer General d'Entitats Ciutadanes i del Registre Ciutadà i reconeixent els grups de fet contactats per canals informals.

L4.22. Estudiar la viabilitat d'un sistema d'aval entre entitats d'un sector per a candidatures i per a persones a títol individual.

L4.23. Estudiar la conveniència d'establir el vot proporcional d'acord amb la representativitat de cada entitat als òrgans de participació que preveuen la votació.

L4.24. Incloure al reglament del consell el **Protocol per a l'acollida dels nous membres** i garantir que se'ls proporciona tota la informació necessària per exercir el seu rol dins el consell.

L4.25. Amb independència de la composició que tingui el consell, si la complexitat o l'especificitat del tema objecte de debat ho requereix, hi haurà la possibilitat de comptar amb la **presència d'experts**, seguint el procediment legal establert.

L4.26. Els secretaris dels consells han de tenir la **formació necessària** per exercir les seves funcions.

L4.27. L'Ajuntament aportarà, en la mida de les seves disponibilitats, els recursos necessaris per fer possible la realització del pla de treball de cada consell.

MESURES ESPECÍFIQUES PER MILLORAR LA QUALITAT DELS PROCESSOS PARTICIPATIUS

L4.28. Un procés participatiu s'ha d'engegar a iniciativa del mateix Ajuntament o bé a proposta d'un consell de participació. És recomanable que la decisió de posar-lo en marxa gaudeixi del màxim consens possible, del Plenari Municipal (o del Districte, si escau), com també del Consell de Ciutat (o del Consell Ciutadà de Districte, si escau), i respongui a les prioritats prèviament expressades.

En ambdues situacions cal disposar d'un **dictamen favorable del Consell de Ciutat o del Consell Ciutadà de Districte**, segons l'àmbit d'incidència del procés en qüestió.

L4.29. Considerar l'impuls no tan sols dels processos que sorgeixen de l'Administració cap als ciutadans (*top-down*), sinó també dels que sorgeixen a iniciativa de la ciutadania (*bottom-up*). De la mateixa manera, reforçar accions que promoguin aquesta iniciativa ciutadana, com podrien ser les polítiques de foment de l'associacionisme.

L4.30. Vetllar per la **coordinació i la coherència entre els processos participatius** en curs per tal d'evitar l'esgotament dels participants, procurar, en la mesura que sigui possible, el seu agrupament i evitar la duplicitat de processos participatius. En la línia d'assegurar la **sostenibilitat** del sistema, el Consell de Ciutat i el Consells Ciutadans de Districte per emetre el preceptiu informe favorable per a la realització d'un procés participatiu tindran en compte el nombre de processos previstos o en marxa a nivell de ciutat, sector o districte.

L4.31. Reforçar els mecanismes d'e-democràcia/e-participació, com a mètode per superar/disminuir els costos individuals relacionats amb la participació en els afers públics.

L4.32. Executar qualsevol procés participatiu considerant, com a mínim, les fases establertes en les NRPC: fase d'informació i comunicació (presentant el tema per debatre, el diagnòstic de la situació i les diverses opcions o propostes existents, com també els mecanismes participatius que s'utilitzin), fase d'aportacions ciutadanes (ha d'incloure possibilitats de deliberació col·lectiva i de recollida d'aportacions individuals i associatives) i fase de retorn (argumentant la decisió final adoptada). Sempre que sigui possible, incloure una fase de seguiment i avaluació en la qual se supervisi l'execució del projecte i s'analitzin els resultats obtinguts. Totes les fases s'han

de caracteritzar per la transparència, la informació i la retroalimentació a la comunitat. Avançar en la creació d'indicadors per fer el seguiment i avaluar els processos participatius duts a terme pels responsables municipals.

L4.33. Transmetre amb claredat, des de l'inici, els objectius del procés, els seus límits i com i on es pren la decisió final, com també quin òrgan del Govern municipal la pren. Complementàriament, informar del consell de participació on es canalitza la informació i el seguiment del procés.

Amb tot, els processos participatius estan vinculats generalment a la planificació i amb objectius diferents segons la realitat en la qual incideixen, sia un col·lectiu específic de població (joventut, infància, immigrants...), un territori o una comunitat específica (plans comunitaris, plans integrals, de futur...), un sector o tema específic (urbanisme, educació, esports...) o amb un abast general com pot ser el Programa d'actuació municipal. És imprescindible que els processos compleixin un conjunt de requisits en la seva posada en marxa, preparació i execució perquè esdevinguin estratègies efectives de canvi i d'aprenentatge col·lectiu.

L4.34. Elaborar de cada procés participatiu una memòria o informe participatiu, tal com estableixen les NRPC, a la disposició de tots els actors, de la manera que s'estimi més adient i que incorpori l'avaluació del procés participatiu, criteris d'eficiència i traçabilitat i, quan sigui possible i prioritari, avaluacions d'impacte i de satisfacció de les persones destinatàries.

L4.35. La Direcció de Participació i Associacionisme ha d'actualitzar els models per a l'elaboració de la memòria i l'informe participatiu per tal de facilitar-ne la redacció, com una eina a la disposició dels sectors i els territoris.

L4.36. La definició de l'estratègia per dur endavant un procés participatiu ha de tenir en compte els criteris següents:

- **Flexibilitat** per adaptar-se a les resistències, els canvis i les oportunitats.
- **Adaptació a la comunitat** a la qual s'adreça, aprofitant tant les seves dinàmiques relacionals com els espais de trobada, organitzacions, etc.
- **Adaptació als temps i els ritmes** dels ciutadans.
- **Pluralisme:** estendre al màxim el debat ciutadà sobre el tema objecte del procés incorporant tots els punts de vista i posant una atenció especial a les posicions menys representades o organitzades. Incorporar aquesta idea no tan sols en la definició estratègica dels projectes, sinó també en el discurs municipal sobre la participació. Sovint, valorem l'èxit d'un procés segons la quantitat de gent que hi ha participat. Posar en valor la qualitat d'aquesta participació (grau de debat i deliberació, metodologia, informació, canals). **Quantitat enfront de qualitat.**
- **Transparència**, que s'ha de traduir en la informació i la comunicació clares i entenedores, als ciutadans, de les **finalitats i les regles del joc**, com també de les condicions de la participació des de l'inici.
- **Tractament dels continguts.** Com a feina prèvia al desenvolupament dels processos, treballar i elaborar els continguts subjectes de la participació, per tal de fer-los accessibles a la ciutadania.

L4.37. La fase de retorn d'un procés participatiu es pot executar de diferents maneres (cartes personalitzades, reunions amb veïns, plenaris oberts, publicacions...), però en tots els casos cal garantir una resposta raonada a totes les propostes o aportacions dels ciutadans.

L4.38. Cada direcció o departament sectorial o territorial ha de vetllar per la informació correcta i la transparència de l'estat d'execució dels processos participatius que impulsi des del seu sector o territori, com també per la seva inclusió en l'Agenda de la participació i l'elaboració del corresponent informe o memòria participativa.

L4.39. Paral·lelament a les mesures destinades a millorar la qualitat dels processos participatius, propiciar la realització de consultes ciutadanes en aquelles qüestions que afectin la totalitat del territori municipal o una part significativa de la seva població, sempre com a fita última d'un procés participatiu amb informació i deliberació prèvies.

LÍNIA 5.

REFORÇAR LA PRESENCIA DE LA XARXA ASSOCIATIVA EN ELS ESPAIS DE PARTICIPACIÓ

Tots els elements de la diagnosi de l'estat de la participació a la ciutat de Barcelona coincideixen en el fet que la riquesa i la densitat del teixit associatiu sectorial i territorial de Barcelona és un dels principals actius de la realitat de la democràcia participativa a la ciutat. Tot i aquest reconeixement, hi ha també bastant consens en el fet que cal augmentar i reforçar la presència associativa als espais de participació, ja que hi ha sectors d'associacions que encara no hi participen, d'altres que no aprofiten per connectar la seva àmplia massa social amb les accions municipals i d'altres que tenen la sensació de no ser prou aprofitats per enriquir la governança municipal en el seu camp.

L'element determinant d'aquesta línia de treball és el reconeixement unànime de tots els grups polítics municipals que les entitats són els interlocutors fonamentals en la política participativa de la ciutat, en la qual hi pot haver altres agents socials, però les associacions sempre seran el nucli fonamental que alimenti els òrgans i els espais de participació. Les associacions no han d'actuar com a corretja de transmissió de l'Administració. En determinats temes tenen visions diferents i resulta bo i enriquidor que es difonguin posicions diferents.

Un aspecte important d'aquestes consideracions és que en alguns casos, tot i haver-hi un nombre significatiu de persones que participen en espais i consells municipals representant formalment associacions, els ritmes de l'acció participativa i els espais deliberatius de la seva entitat impossibiliten conciliar el temps i el calendari per millorar la implicació de més persones de la mateixa entitat. Quan es tracta l'agenda habitual això no constitueix cap problema, atès que l'associació acostuma a tenir una opinió formada, però quan es plantegen novetats no previstes, sovint el representant associatiu ha d'improvisar el seu posicionament.

En definitiva, amb aquesta línia de treball del PDMPC es pretén facilitar a les entitats una presència més efectiva als òrgans i els espais de participació municipal, reforçant les entitats i la seva democràcia i organització interna, vetllant també per una qualitat més gran dels canals participatius, i augmentant la transparència i l'impacte de les accions participatives en les polítiques municipals per millorar el nivell de satisfacció dels participants. La circulació de la informació entre l'Ajuntament, els representants associatius del sector, tots els representants associatius i el conjunt de persones associades ha de ser una de les prioritats en aquesta línia de treball.

S'ha d'entendre aquest Pla com un primer pas cap a la futura deliberació, redacció i implementació d'un Pla director municipal de suport associatiu, que cal estudiar en propers exercicis, com un marc de treball més general que també englobi les mesures de reforç de les associacions per a la seva funció participativa.

Potenciar i augmentar la qualitat de la presència associativa en els espais de participació municipals implica:

- Facilitar la participació de totes les entitats de la ciutat que ho desitgin en tots els òrgans i processos de participació, d'acord amb el seu abast territorial i temàtic, ampliar-ho a tota l'activitat municipal, cercar en cada cas l'encaix més idoni entre totes les entitats del sector i fomentar la presència de les entitats no habituals.
- Potenciar que inicialment les entitats presents en les dinàmiques participatives de la ciutat incorporin el Codi ètic de les associacions de Barcelona i que els seus mecanismes democràtics d'organització, funcionament i representació garanteixin la qualitat i la transparència de la seva interlocució.
- En la mesura de les seves possibilitats, facilitar a les entitats els recursos de formació i avaluació escaients per a la finalitat anterior, i prioritzar la presència i la interlocució d'aquelles que n'avalin el compliment.
- Facilitar a les entitats els recursos formatius i tecnològics disponibles per a una participació adequada en el marc d'aquest Pla.

- Mantenir la col·laboració amb la Diputació de Barcelona per impulsar i mantenir el Portal Provincial de les Entitats de Barcelona, pel que afecta la nostra ciutat, amb tota la seva informació comuna, al servei de tots els representants associatius, articulant-la amb els webs associatius i posant-la a la disposició de les persones associades de les seves entitats; ha de ser accessible per mitjà del web de Torre Jussana.
- Impulsar l'Agenda de la participació ciutadana de Barcelona, en la qual s'anunciïn totes les activitats de participació ciutadana que es convoquin des de l'Ajuntament de Barcelona, incloent-hi totes les seves empreses, instituts i consells municipals, amb el calendari corresponent.
- Actualitzar el Fitxer General d'Entitats Ciutadanes, com una eina al servei de les entitats de Barcelona, per facilitar-ne la visualització, la potenciació i, també, la sinergia, la cooperació i l'ajuda mútua.
- Fomentar i reconèixer en totes les actuacions municipals els processos d'articulació associativa, de segon i tercer grau, tant a escala territorial com sectorial. Les xarxes d'entitats de segon i tercer grau són, per tant, els interlocutors amb l'Ajuntament per poder millorar els espais de participació municipal.

MESURES

LÍNIA 5 (L5)

L5.1. El Consell de Ciutat, en el marc del procés de seguiment del PAM 2008-2011, ha de vetllar perquè en tots els àmbits de l'activitat municipal, inclosos els instituts i les empreses en els quals l'Ajuntament participa amb més del 50% de la titularitat, tinguin establerts els òrgans i els espais de participació de les associacions del sector o el territori corresponent, d'acord amb la voluntat expressada per l'equip de govern.

L5.2. La Direcció de Participació i Associacionisme de l'Ajuntament de Barcelona ha de mantenir actualitzat el Mapa de la participació de l'Ajuntament de Barcelona. A aquest efecte, totes les gerències de districtes i àmbits de l'activitat municipal, inclosos els instituts i les empreses en els quals l'Ajuntament participa amb més del 50% de la titularitat, li han de facilitar la informació necessària. Aquest mapa ha d'estar a la disposició de tota la ciutadania, i en especial de totes les associacions inscrites al Fitxer General d'Entitats Ciutadanes de Barcelona i de tots els membres dels diferents consells municipals sectorials i territorials.

L5.3. La Direcció de Participació i Associacionisme ha de mantenir actualitzat el Fitxer General d'Entitats Ciutadanes amb la informació subministrada pels districtes, els barris i els sectors municipals, que l'han de tenir a la seva disposició, tant per gestionar canvis de dades com per fer consultes. Cal que promogui la màxima difusió del fitxer. Es reconeix el rol protagonista de cada entitat de la ciutat en mantenir i actualitzar les seves dades en el fitxer.

L5.4. Donar suport a la difusió i la defensa del Codi ètic de les associacions de Barcelona i, amb aquesta finalitat, facilitar els recursos disponibles de formació i avaluació escaients i informar-ne les associacions.

L5.5. En el marc de la mesura anterior, estudiar que els diferents consells municipals incorporin l'obligatorietat que les entitats escollides per formar-ne part hagin subscrit el Codi ètic de les associacions de Barcelona.

L5.6. Donar suport especialment als processos d'articulació associativa, creació i consolidació de xarxes d'associacions de segon i tercer grau, tant de tipus sectorial com territorial.

L5.7. Reconeixent la pluralitat de mirades que el moviment associatiu aporta a l'Administració, com un valor de qualitat democràtica, amb el màxim respecte a la seva independència, reforçar els dispositius i els recursos de suport a la participació qualificada dels seus membres.

L5.8. En el marc del pla de treball de l'Observatori Local de la Democràcia Participativa de Barcelona, impulsar la difusió de les bones pràctiques en participació de les associacions a Barcelona, revisar les experiències dutes a terme i fomentar-ne la documentació i l'avaluació.

L5.9. Un cop celebrat el II Congrés d'Associacions de Barcelona, previst per al període 2010-2011, el Consell Municipal d'Associacions de Barcelona (CMAB) ha d'estudiar les seves conclusions per tal de valorar la possibilitat d'adaptar-les com un nou element que serveixi per afavorir la participació ciutadana i la implicació associativa en la governança de Barcelona.

L5.10. Potenciar les diferents funcions i activitats que s'impulsen des de Torre Jussana per consolidar-la com equipament de suport a les associacions i al desenvolupament del futur Pla director municipal de suport a les associacions.

L5.11. Proposar una actuació conjunta amb les altres administracions públiques supramunicipals (Diputació i Generalitat) que actuen a la ciutat de Barcelona per elaborar i desenvolupar un Pla director municipal de suport a les associacions que incorpori les importants accions en aquest àmbit que fan o poden fer aquestes altres administracions en l'exercici de les seves competències.

L5.12. Impulsar la Declaració d'entitats d'interès ciutadà (DEIC), amb el màxim consens possible en el marc del CMAB, com a eina de reconeixement i incentiu de l'acció cívica i ciutadana de les millors entitats de la ciutat de Barcelona.

L5.13. Amb relació a la gestió cívica dels equipaments i els serveis municipals, documentar les experiències que ja s'han dut a terme, avaluar-ne l'efectivitat, incorporar les seves memòries en les bones pràctiques participatives de Barcelona i estudiar l'aplicabilitat dels diferents formats existents, en el marc de l'article 12 de les Normes reguladores de la participació ciutadana. Així mateix, promoure aquestes experiències a tota la ciutat.

L5.14. L'Observatori Local de la Democràcia Participativa (OLDPB) ha de documentar les experiències positives ja portades a terme de gestió cívica, avaluar-ne l'efectivitat, estudiar l'aplicabilitat dels diferents formats existents i presentar un informe anual amb les corresponents recomanacions a l'Ajuntament de Barcelona.

L5.15. Depenent de l'informe de la mesura anterior, com a reconeixement i impuls de la gestió cívica, es valorarà quins equipaments o programes municipals poden ser objecte de gestió cívica i es donaran les passes necessàries per a la formalització del conveni, tot respectant la legislació vigent.

L5.16. Estudiar el sistema d'aval entre entitats d'un sector per al reconeixement de candidatures per determinats òrgans de participació.

L5.17. En la mateixa línia, estudiar amb deteniment la conveniència d'establir el vot proporcional d'acord amb la representativitat de cada entitat o bé mantenir el vot igualitari entre les associacions participants en aquells òrgans de participació que preveuen la votació com a mecanisme de presa de decisions.

L5.18. De comú acord amb el Consell Municipal d'Associacions de Barcelona, aprofitar (l'Ajuntament de Barcelona) els diferents espais festius –com ara la Mercè i les festes de barri– per mostrar actuacions de les associacions i els espais participatius de la ciutat, com també per potenciar i aplicar protocols de participació en programacions festives en la línia establerta pel Protocol festiu de la ciutat de Barcelona, elaborat pel Consell de Cultura de Barcelona i aprovat el 20 de febrer de 2010, on es preveu la participació de les entitats de cultura popular en l'organització d'activitats per les festes de la Mercè.

L5.19. El Consell de Ciutat ha d'establir estratègies i recomanar línies de comunicació que reforcin l'equilibri entre la participació individual i la participació de les persones associades mitjançant entitats, tenint en compte que totes defensen interessos col·lectius.

L5.20. Avançar cap a incloure la participació a instituts i empreses municipals, organismes públics participats per l'Ajuntament de Barcelona, com també als espais de govern que no disposen de consell de participació, especialment els consorcis municipals amb altres administracions valorant els casos que sigui factible.

L5.21. L'Ajuntament de Barcelona, i especialment el Consell Municipal de les Associacions de Barcelona, ha de promoure el desenvolupament d'un Pla director de suport a les associacions que tingui en compte el procés participatiu i les conclusions del II Congrés de les Associacions de Barcelona impulsat des de Torre Jussana.

LÍNIA 6.

INCLOURE LA DIVERSITAT DE LA CIUTAT EN ELS SEUS ESPAIS PARTICIPATIUS

La diagnosi del PDMPC ha fet palès que **la riquesa de la diversitat ciutadana de Barcelona no es troba prou recollida en la composició dels diferents òrgans, mecanismes i processos de participació promoguts per l'Ajuntament**. Per tant, la política participativa del Govern municipal, adreçada al conjunt de la ciutadania, associada o no, ha de fer l'esforç necessari per aprofundir en la universalització de la participació ciutadana. Per desenvolupar aquesta línia de treball hi ha dues estratègies fonamentals: en primer lloc, desenvolupar mesures de suport a l'accessibilitat universal de totes les persones als espais i els processos participatius, i en segon lloc, cercar mesures de discriminació positiva per a les persones i els col·lectius menys implicats i amb menor presència en la democràcia participativa municipal.

L'accessibilitat universal ha de tenir components físics, ja que tota la via pública i els espais de pública concurrència on es duguin a terme pràctiques participatives han de ser plenament accessibles per a totes les persones, incloses les que tenen mobilitat reduïda, i també components de comunicació, atès que cal assegurar que totes les persones, independentment de les seves barreres comunicatives, puguin conèixer, opinar i participar en tots els espais i processos participatius municipals amb igualtat d'oportunitats que la resta de la població.

La discriminació positiva es concreta cercant-ne la implicació de persones i col·lectius amb escassa o nul·la presència en espais i processos participatius impulsats des de l'Ajuntament. Entre aquests col·lectius, cal fer esment especialment de les **persones novingudes**, les **persones amb discapacitat** i els **joves de 16-24 anys**. Aquest esforç passa també per:

- Enfortir la presència de les associacions de joves, de les persones amb discapacitat i de les persones d'origen immigrant als espais participatius.
- Preveure una renovació esglaonada de la composició dels òrgans de participació perquè reflecteixin un dinamisme més coherent amb la fesomia i el caràcter plural de la ciutat.

Atès que aquest apartat del Pla director es refereix a grups poblacionals molt específics, l'elaboració de les mesures de la línia de treball ha tingut en compte les orientacions i les recomanacions, en matèria de participació, dels plans municipals següents:

- Pla director de la política de joventut de l'Ajuntament de Barcelona, *plajovebcn 2006-2010*
- Pla de treball per a la immigració 2008-2011
- Programa de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat de l'any 2010

MESURES

LÍNIA 6 (L6)

MESURES DE CARÀCTER GENERAL

L6.1. Procurar incorporar en els processos **territoris i àmbits** on tinguin una presència més important els col·lectius socials que habitualment no participen.

L6.2. Impulsar la **discriminació positiva**, si escau, **d'aquells grups socials que estan menys representats** en els òrgans i els processos participatius de la ciutat, en especial la població juvenil, la població de persones amb discapacitat i la població nouvinguda. A aquest efecte es valora com una experiència emblemàtica la pràctica de 30 anys de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat (IMD), que fa prevaler la democràcia directa en l'elecció dels representants de les persones amb discapacitat a la Junta Rectora, per sobre de la representació associativa, gràcies al fet que Barcelona disposa d'un cens específic de la seva població amb discapacitat; també, la Junta Rectora de l'IMD té unes atribucions no merament consultives. Aquestes dues característiques el situen com un òrgan pioner de la democràcia participativa i dels òrgans de participació de la ciutat de Barcelona.

També cal valorar la introducció de persones de col·lectius de baixa representació en els consells i els comissions, sota els epígrafs de persones expertes, o d'especial rellevància ciutadana.

L6.3. Dins de l'**estratègia comunicativa** per ampliar la diversitat ciutadana present en els espais participatius, **adaptar-se als nous llenguatges i a les noves formes de relació** dels diferents col·lectius socials de la ciutat, en especial a la d'aquells sectors que menys hi participen. També, vetllar perquè tota l'activitat comunicativa municipal tingui el màxim nivell d'accessibilitat possible per a totes les persones amb discapacitat comunicativa. En aquest apartat, reforçar la utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació i aprofitar al màxim els recursos municipals ja existents: el web municipal, Barcelona TV, la revista *Barcelona Informació...* Finalment, potenciar la utilització dels instruments que tenen un ús massiu, o creixent, entre la població a la qual ens adreçem: eines web 2.0, comunicació per SMS, etc.

L6.4. **Observar i interpretar els usos del temps de la ciutat per millorar la diversitat participativa de la ciutadania.** L'Ajuntament de Barcelona, mitjançant el programa NUST (Nous Usos Socials del Temps), està desenvolupant un procés de recerca, anàlisi i diagnòstic sobre els desequilibris i les tensions en els usos del temps de la ciutadania, com també les noves pràctiques d'organitzacions horàries. Aquest treball cal aprofitar-lo per aconseguir una millora de la presència de la diversitat ciutadana en els espais de participació municipals, de manera que es puguin **implementar fórmules innovadores de funcionament en els òrgans, els mecanismes i els processos participatius que s'adaptin a la realitat quotidiana de les persones** i a les seves necessitats de conciliar el temps personal, familiar, laboral i el de *participació en el bon govern de la ciutat*.

L6.5. **Vetllar especialment per l'accessibilitat de tots els espais i processos participatius municipals** per a tota la ciutadania, especialment les persones amb diversitat funcional, d'acord amb les recomanacions i les prioritats marcades per la Junta Rectora de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat. Això és especialment important per poder exercir el vot en qualsevol procés de consulta ciutadana o d'altres sistemes de democràcia directa.

MESURES ADREÇADES A INFANTS, ADOLESCENTS I JOVES

L6.6. Fomentar l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació per apropar la participació ciutadana als llenguatges i recursos comunicatius dels més joves, mitjançant la missatgeria per SMS i les eines web 2.0.

L6.7. Reconèixer les formes específiques d'organització social i associacionisme dels joves i la seva inclusió en tots els òrgans i processos participatius en què sigui possible. Vetllar per la qualitat de les accions participatives en aquest camp, per evitar el fracàs i la consegüent desmotivació. En aquest sentit, també:

- Assegurar la participació institucional del Consell de la Joventut de Barcelona (CJB) en els òrgans de participació de la ciutat, reconeixent-lo com a representant i interlocutor vàlid de la veu de la gent jove de la ciutat.
- Reconèixer les plataformes territorials de joventut com a interlocutores vàlides de la veu dels joves del districte, sempre que esdevinguin representatives del teixit associatiu juvenil existent, i impulsar la creació

d'aquells mecanismes que garanteixin un diàleg continuat amb l'Administració i el Districte per tal d'acordar i fer el seguiment de les accions en matèria de joventut que es duguin a terme en el territori.

L6.8. Estudiar la possibilitat de permetre als **joves més grans de setze anys** participar en els espais i els processos participatius.

L6.9. Potenciar els **espais educatius de participació** destinats a infants i joves:

- L'organització anual de l'Audiència Pública de Nois i Noies de Barcelona, com a modalitat que promou l'educació per la participació entre l'alumnat d'educació secundària tot abordant un tema d'interès per a la gent jove.
- El Pregó de la Laia, convocatòria adreçada als centres d'educació primària de la ciutat de Barcelona per seleccionar la redacció del pregó de les festes de Santa Eulàlia, en el qual les nenes i els nens puguin fer sentir la seva veu sobre la ciutat.

L6.10. Assegurar-se que els **processos participatius d'iniciativa municipal** que es desenvolupin a la ciutat per a la implementació de plans i projectes que afecten principalment el sector juvenil de la ciutat es facin en col·laboració amb els agents juvenils socials representatius corresponents i garanteixin el retorn dels resultats i les conclusions.

L6.11. Impulsar que en els **òrgans de decisió, seguiment i coordinació dels diferents equipaments juvenils de la ciutat** (espais joves i casals de joves) hi hagi una participació rellevant del teixit associatiu juvenil representatiu de l'àmbit d'actuació (ciutat/districte/barri). Promoure que la gestió dels casals de joves sigui desenvolupada per les associacions juvenils del territori, si mostren el desig corresponent de fer-ho.

L6.12. Estudiar la promoció de **nous formats de participació per als més joves**, que respectin el seu ús del temps, els seus interessos i les seves maneres d'organitzar-se:

- Impulsar **campanyes per fomentar la participació** dels joves sobre temes que siguin del seu interès, en coordinació amb la xarxa de recursos i iniciatives locals juvenils existents a la ciutat: el Centre de Recursos per a les Associacions Juvenils de Barcelona (CRAJ), la xarxa de punts d'informació juvenil dels diferents districtes, el Consell de la Joventut de Barcelona, el Servei d'Informació i Dinamització als Centres d'Educació Secundària, etc.
- Tenir en compte la **xarxa d'equipaments juvenils municipals** per a la difusió i la canalització de les iniciatives de participació.

L6.13. Potenciar el **rol educatiu de l'associacionisme juvenil**. Difondre les associacions de joves, entenenent que fan un paper d'*escoles de participació* i són un recurs per aprendre a exercir de ciutadans a partir de processos desenvolupats des de la seva autonomia generacional:

- Fer que el **Centre de Recursos per a les Associacions Juvenils de Barcelona (CRAJ)** sigui un referent municipal per a la difusió i l'impuls de la participació entre la població juvenil, com també per a la mobilització dels joves en les iniciatives de participació.
- Donar suport, en col·laboració amb el Consell de la Joventut de Barcelona, a les **plataformes territorials juvenils de districtes**. Fer campanyes de sensibilització per difondre els avantatges de treballar en xarxa i participar en una plataforma territorial juvenil. Reconèixer les plataformes territorials de joventut com a interlocutores vàlides de la veu dels joves del districte, sempre que esdevinguin representatives del teixit associatiu juvenil existent.
- Dialogar periòdicament amb aquelles entitats juvenils d'àmplia implantació a la ciutat, amb aquelles entitats que tot i no ser juvenils representen un ampli sector de la societat i en les quals poden participar nombroses persones joves i, també, amb aquells col·lectius juvenils que sorgeixin de nou a la ciutat.

- Potenciar la **participació de l'alumnat en la realització d'activitats i projectes** i promoure l'associacionisme en qualsevol dels seus nivells. Donar suport a la creació i el desenvolupament d'associacions tant d'alumnes com d'estudiants mitjançant la intervenció del Servei d'Informació i Dinamització als centres d'educació secundària, vinculat als punts d'informació juvenil i al Casal d'Associacions Juvenils de Barcelona.

L6.14. Potenciar el **paper educatiu de les activitats de foment de la participació** dels adolescents i els joves als **centres d'educació secundària**:

- Impulsar el rol actiu dels representants d'alumnes als **consells escolars de centre** mitjançant campanyes adreçades principalment als equips docents i a les associacions de mares i pares d'alumnes que promoguin la importància de la seva participació en aquest òrgan i donin peu a la consolidació de funcions.
- Potenciar el rol i les funcions dels delegats i delegades de classe per tal d'establir una xarxa vertebradora de representants de l'alumnat dels centres d'educació secundària.
- Fomentar la participació de l'alumnat en l'elecció de representants als consells escolars de centre mitjançant la realització de campanyes que permetin informar clarament de la funcionalitat d'aquest òrgan i de la importància que té la veu de la gent jove en aquest espai de decisió, i facilitar la implicació de les associacions d'estudiants en el disseny, la realització i l'avaluació de les eleccions.
- Fer amb una periodicitat anual trobades de representants d'alumnes de secundària a tots els districtes que serveixin com a espais de formació i intercanvi, tot facilitant la implicació de les associacions d'estudiants en el disseny, la realització i l'avaluació d'aquestes trobades.

MESURES ADREÇADES A LA POBLACIÓ NOUINGUDA

L6.15. Promoure el desenvolupament del dret a la interculturalitat i el dret a la participació entre el conjunt de la ciutadania, entenent-los com a dos eixos principals per garantir la cohesió social i la plena integració entre la societat d'acollida i la població nouvinguda. La interculturalitat implica la promoció sistemàtica i gradual d'espais i processos d'interacció positiva, que generin reconeixement mutu i enforteixin les relacions de confiança. És aquí on el *coneixement de les llengües* esdevé un primer element imprescindible perquè es produeixi aquesta interacció. L'altre factor fonamental per permetre un veritable procés d'integració és el de la *plena participació ciutadana*. Les persones immigrades que resideixen a la ciutat han de tenir l'oportunitat de desenvolupar-se com a agents polítics i socials. Per això, s'ha d'**impulsar la inclusió de totes les formes de diversitat dins les xarxes de participació ciutadana existents i dins dels espais municipals de participació ciutadana**, mitjançant:

- La dinamització de la tasca del **Consell Municipal d'Immigració (CMIB)** a partir de l'execució del pla de treball del Consell per als propers anys, com a principal òrgan de participació i consulta de les associacions d'immigrants a la ciutat, i de debat sobre les actuacions sectorials en matèria d'immigració.
- El foment de la incorporació de les persones nouvingudes i de les associacions de persones d'origen immigrant als diferents espais de participació municipal. En aquest sentit, **els consells de barri cal valorar-los com una gran oportunitat per avançar en la plena integració social entre les persones nouvingudes i la comunitat d'acollida**.
- **La potenciació dels vincles entre les entitats de persones d'origen immigrant i la resta d'associacions de la xarxa del teixit associatiu de Barcelona.** Entre altres accions, fomentar la seva participació als òrgans, els mecanismes i els processos participatius, a les mostres d'entitats de districte, a la Mostra d'Associacions de la Mercè, a la Festa del Dia del Migrant, etc.
- El suport a la **incorporació de les persones nouvingudes a les xarxes i els canals de participació** associatiu existent a la ciutat, i també a la seva participació en activitats del calendari festiu, activitats culturals i altres

esdeveniments de la ciutat: programacions dels centres cívics, biblioteques públiques, Cavalcada de Reis, Carnestoltes, festes de la Mercè, festes majors dels barris, activitats esportives populars, activitats extraescolars i d'educació en el temps de lleure, etc.

L6.16. Impulsar la mediació intercultural com a eina de treball amb la població nouvinguda per facilitar la seva participació en els afers ciutadans, sobretot tenint present que sovint el concepte de relació amb l'Administració està condicionat per l'experiència punitiva en certs països d'origen. Donar suport a l'extensió dels serveis de mediació intercultural a tots els districtes, augmentant els serveis de mediació en els diferents vessants de relació interpersonal, comunitària, veïnal, amb els serveis socials i sanitaris, i dins de la *dinàmica social i participativa del barri i la ciutat*.

L6.17. Transmetre el model Barcelona de participació a la població nouvinguda. L'estratègia d'acollida de la ciutat de Barcelona és una estratègia en xarxa que combina els serveis del SAIER (Servei d'Atenció a Immigrants Estrangers i Refugiats) amb la tasca que fan una vuitantena d'entitats que formen la Xarxa d'Acollida, juntament amb els projectes que s'impulsen directament des de la Direcció d'Immigració i els diversos programes d'acollida que es coordinen des dels districtes. Una de les actuacions consisteix en la implantació a tota la ciutat d'un sistema de sessions informatives grupals per als nous residents. En aquestes sessions es dona informació bàsica sobre la ciutat i la societat d'acollida, el seu context sociocultural, els drets i deures, l'aprenentatge de les llengües, les normes de convivència, la informació sobre serveis, tradicions, etc. Dins d'aquest ventall de continguts, cal incorporar un altre bloc d'informació bàsica que serveixi per **transmetre a la població nouvinguda la importància de participar en els afers públics de la ciutat per aconseguir, d'aquesta manera, una millor integració social**.

A l'hora d'elaborar aquest bloc d'informació, es recomana prendre com a guió la línia de treball del PDMPC adreçada a «sensibilitzar el conjunt de la ciutadania sobre les polítiques participatives impulsades per l'Ajuntament de Barcelona». Aquest material ha de tenir diversos formats depenent del context:

- Una informació més detallada per repartir a les sessions informatives grupals.
- Una informació més resumida per distribuir en el moment d'empadronar-se o per distribuir-la en diferents punts de la ciutat (OAC, biblioteques, entitats, etc.).

MESURES ADREÇADES A LA POBLACIÓ DE PERSONES AMB DISCAPACITAT

La Llei 5/2003, d'igualtat d'oportunitats, no-discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat destaca aquesta voluntat de pensar en les persones amb discapacitat com a subjectes actius en la mesura que exerceixen el dret a prendre decisions sobre la seva existència i no com a beneficiaris de decisions alienes. La discriminació positiva i l'accessibilitat universal són els eixos d'aquesta llei, que té per objectiu final garantir i reconèixer el dret de les persones amb discapacitat a la igualtat d'oportunitats en tots els àmbits de la vida política, econòmica i cultural.

L6.18. Continuar promovent la participació ciutadana de les persones amb discapacitat i donar suport a la promoció de l'associacionisme vinculat a la discapacitat:

- Promoure la participació d'entitats i persones del sector de persones amb discapacitat en comissions, taules i consells específics d'aquest col·lectiu tant a l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat com als districtes.
- Impulsar la participació de les persones amb discapacitat en els consells sectorials, en els consells de districte i en el Consell de Ciutat.
- Donar el suport necessari per a la promoció de l'associacionisme, en especial a les entitats més representatives i sense ànim de lucre. Així mateix, mantenir i ampliar les ajudes o les exempcions fiscals o de taxes a les entitats sense ànim de lucre que promoguin serveis i establiments per a persones amb discapacitat.

L6.19. Enfortir les actuacions adreçades a garantir l'accessibilitat comunicativa, en especial a les persones amb discapacitat sensorial. La informació i la participació han d'estar a l'abast de tothom, i si és necessari cal prestar informació específica per garantir les eines per poder participar:

Treballar i millorar la revisió i la millora del Codi d'accessibilitat universal.

- Planificar i promoure les actuacions municipals referents a sistemes suplementaris, com ara la transcripció, la interpretació del llenguatge de signes i l'audioguia, etc.
- Treballar per assolir una comunicació plenament accessible i de qualitat amb la ciutadania.

7

L'ARTICULACIÓ DELS DIFERENTS ÒRGANS I INSTÀNCIES DE PARTICIPACIÓ

Una de les mancances més visibles del model de participació de l'Ajuntament és la coordinació insuficient entre els diferents departaments municipals que desenvolupen projectes o processos de participació i entre els diferents consells de participació, tant a escala de territori com per sectors. En conseqüència, no es dona la transversalitat desitjable i necessària per assolir eficàcia i evitar duplicitats i malbaratament de recursos. Alhora, la manca d'aquests espais impedeix abordar conjuntament els problemes detectats en el funcionament de tot el sistema i l'establiment de prioritats en l'impuls i la promoció de la participació ciutadana.

Un altre dels aspectes que la diagnosi ha fet molt evident és que manca una visió integral de la participació a la ciutat. Els espais de participació formen un univers molt ric i variat per ser conduïts de manera centralitzada però estan fragmentats temàticament, territorialment, en els projectes de ciutat i en la interrelació entre òrgans, processos i mecanismes. Per tant, es fa necessària una coordinació més gran per buscar més eficàcia, integralitat i transversalitat de la participació a la ciutat.

Coherència global i coordinació del conjunt dels espais de participació municipal poden ser una realitat en la mesura que tots els espais estiguin en xarxa, connectats entre si, i també que tots tinguin accés al conjunt d'informació que la seva activitat genera.

El PDMPC, com ja hem esmentat, reuneix els principis i les condicions per garantir la coherència i la coordinació de tots els espais i actors del model de participació de l'Ajuntament. Igualment, en aquest Pla es fa necessari el reconeixement de les funcions necessàries de coordinació i de lideratge i la seva assignació als òrgans o departaments adients.

Per abordar les diferents mesures que desenvolupen aquestes línies de treball, cal que la ciutat de Barcelona, mitjançant els diversos òrgans i instàncies de participació municipal, exerceixi les seves competències, desenvolupant el conjunt de les mesures i articulant les seves respostes d'una manera harmònica i coordinada, que faci que la implementació del PDMPC sigui de la màxima qualitat possible.

A continuació es transcriuen les accions que s'impulsaran des de cada espai de participació per desenvolupar el Pla director municipal de participació ciutadana, inclosos els processos participatius i altres espais i mecanismes de participació, la Direcció de Participació i Associacionisme, les direccions de participació sectorials i les direccions territorials. Les mesures referents als diferents consells (consells de ciutat, territorials i sectorials) ja estan presentades a la segona línia de treball, que tracta de **«racionalitzar i estructurar els òrgans de participació de la ciutat»**.

7.1.

LA DIRECCIÓ DE PARTICIPACIÓ I ASSOCIACIONISME

L'assoliment de les finalitats d'aquest Pla depèn en gran manera de l'existència d'una bona coordinació entre tots els departaments municipals i els òrgans de participació i del reconeixement de les funcions de la Direcció de Participació i Associacionisme, que resumim en:

- **Vetllar per la coherència global** de tot el model de participació per mitjà de la coordinació amb la resta de departaments municipals i consells.
- **Centralitzar tota la informació** referent als projectes i els espais de participació sectorials i territorials de l'Ajuntament.
- **Impulsar i dinamitzar els processos participatius d'àmbit de ciutat** vetllant per la seva qualitat en cadascuna de les fases d'informació, aportacions ciutadanes, retorn i consulta, si escau.
- Prestar **suport i serveis a les associacions** com a actors rellevants per a la promoció de la participació ciutadana.
- Exercir la Secretaria del **Consell Municipal d'Associacions de Barcelona**, i elaborar les corresponents memòries i informes participatius dels mecanismes de participació a escala de ciutat.
- Esdevenir un **referent metodològic** per a tota l'organització municipal, facilitar la feina dels actors impulsors d'un procés i col·laborar-hi, procurar la seva formació i prestar-los assessorament.
- Donar suport, d'acord amb les seves possibilitats, a les demandes que li arribin des dels territoris amb relació a **l'impuls i el suport dels consells de barri**, posant una atenció especial que puguin rendibilitzar la feina, en curs o ja feta, dels diferents espais de participació del barri.
- **Generar eines** de gestió destinades a la millora de la qualitat de la participació. La Direcció de Participació i Associacionisme vetlla per la fiabilitat i l'actualització del Fitxer General d'Entitats Ciutadanes i del Registre Ciutadà. Igualment, és responsable de posar en marxa les diferents mesures de coordinació, informació i difusió contingudes en el Pla (Portal de Consells, Portal d'Associacions, Agenda de la participació, intranet al servei dels consells...).

Per a l'exercici d'aquestes funcions cal, en primer lloc, el seu reconeixement per part de tota l'organització municipal i el compromís de cada departament municipal de mantenir una estreta relació amb la Direcció de Participació i Associacionisme, facilitant tota la informació que els sigui requerida.

La Direcció de Participació i Associacionisme pot prestar assessorament per a l'execució dels projectes i els processos que impulsin els diferents sectors i districtes municipals, sense que això impliqui l'omissió de responsabilitat dels departaments promotors de la iniciativa.

Per al compliment de les funcions descrites, la Direcció de Participació i Associacionisme ha de disposar dels recursos humans adients i és necessari adequar els perfils i les categories professionals del personal adscrit i procurar la seva formació en aquelles àrees que resultin clau per assolir les competències necessàries.

SITUACIÓ EN L'ORGANIGRAMA

Atenent els diversos models que s'estan desenvolupant en diferents municipis catalans i recollint també l'experiència d'altres ciutats de l'Estat espanyol, constatem que el departament o direcció de participació dels ajuntaments està vinculat a l'alcaldia, a la primera tinència o a una àrea o sector que reuneix departaments o serveis que incideixen de manera transversal en tota l'organització municipal. Cada cartipàs municipal ha de decidir la seva ubicació en l'organigrama. A continuació expliquem les coordinacions que requereix.

Pel caràcter transversal de la seva competència i funcions, la Direcció de Participació i Associacionisme ha d'estar articulada amb el Sector de Serveis Generals, amb estreta relació amb la Direcció de Coordinació Territorial, la Direcció d'Atenció al Ciutadà i la Direcció de Comunicació, i amb el Sector de Benestar, Educació i Cultura, que absorbeix la majoria de les accions participatives de la ciutat.

Els reptes i les oportunitats que planteja per a la participació la nova organització territorial dels districtes fan del tot necessari, i gairebé imprescindible, que la Direcció de Participació i Associacionisme col·labori amb la **Direcció de Coordinació Territorial** en l'establiment de criteris i metodologies comunes per a l'estructura d'òrgans de participació territorial i la definició del sistema de coordinació entre si.

La Direcció de Participació i Associacionisme ha d'integrar-se en la Taula de Coordinació Territorial (que aplega els directors de Serveis a les Persones) i en la Taula de Directors de Territori a l'efecte d'incidir en l'establiment de criteris comuns i procurar el suport als territoris d'acord amb les seves necessitats.

La dimensió comunicativa de la participació ciutadana és un element clau per fer efectiva la incidència dels ciutadans en el govern de la ciutat. Es requereix un treball conjunt entre la Direcció de Participació i Associacionisme i la **Direcció de Comunicació Corporativa** en el disseny de les estratègies comunicatives per al compliment de les mesures contingudes en aquest Pla i que tenen per objectiu facilitar el coneixement i la comprensió dels mecanismes i els espais de participació i el seu funcionament al màxim nombre de ciutadans. Igualment, per millorar la visibilitat del treball dut a terme en els espais de participació i la seva incidència en la millora de la convivència a la ciutat, calen accions d'impacte per a les quals és necessària la col·laboració de la Direcció de Comunicació.

Una condició prèvia a la participació és l'existència de confiança entre els ciutadans i l'Administració. Els canals de comunicació dels ciutadans amb l'Ajuntament són essencials per a la construcció d'aquesta confiança, que es deriva de l'atenció adequada al ciutadà i de la seva satisfacció pel servei rebut. El sistema integrat d'atenció ciutadana de l'Ajuntament proporciona els canals idonis per al coneixement de les inquietuds i els interessos de la ciutadania i per facilitar l'expressió de les seves opinions i suggeriments. En aquest sentit, la **Direcció d'Atenció al Ciutadà** i la Direcció de Participació i Associacionisme han de treballar conjuntament per a un aprofitament més gran dels canals de comunicació existents amb la ciutadania, amb l'objectiu de millorar la qualitat dels òrgans i els processos de participació.

7.2.

LES DIRECCIONS DE PARTICIPACIÓ SECTORIAL

Les diferents gerències en què està estructurat l'organigrama municipal tenen la responsabilitat transversal comuna de vetllar per l'aplicació correcta de les polítiques de participació en l'àmbit de la seva competència. A aquest efecte, cada gerència ha de definir en quina direcció de serveis, direcció de programa o departament s'incorporen les funcions d'impuls i seguiment de les accions de participació que es duguin a terme en el seu àmbit. Quan l'existència d'instituts o empreses municipals o bé la complexitat de l'àmbit ho aconsellin,

aquestes funcions poden estar repartides entre diferents direccions. En aquest cas, cal especificar molt clarament l'àmbit de treball de cadascuna.

En aquest sentit, cada gerència municipal ha de comunicar a la Direcció de Participació i Associacionisme el referent o responsable designat per a les polítiques de participació ciutadana en el seu àmbit.

La missió principal d'aquestes **direccions de participació sectorial** és assegurar la màxima qualitat possible en la posada en marxa de les polítiques de participació en el seu àmbit sectorial corresponent. La missió complementària, i igualment necessària, és ser la interlocució continuada entre la ciutadania i les entitats del seu àmbit sectorial corresponent i l'Administració local, en especial tots els serveis de la seva gerència corresponent.

Les funcions d'aquestes direccions sectorials de participació són:

- Ostentar la secretaria dels consells de participació sectorial que corresponen al seu àmbit d'actuació.
- Dirigir tots els processos participatius que dugui a terme l'Ajuntament dins del seu àmbit d'actuació.
- Elaborar els informes i les memòries participatives de les activitats del seu àmbit d'actuació.
- Impulsar els diferents mecanismes de participació municipal que s'apliquen en el seu àmbit d'actuació i fer-ne el seguiment, amb una atenció especial a l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació al servei de la participació.
- Vetllar de manera especial per assegurar el traspàs de la informació a la Direcció de Participació i Associacionisme, com també l'intercanvi d'informació entre els espais i els òrgans de participació sectorials de la ciutat i els seus òrgans corresponents de districte. A més dels altres criteris tècnics o estratègics, el criteri territorial és bàsic en la composició dels diferents òrgans i espais de participació sectorial.
- Assegurar l'intercanvi d'informació entre els membres dels seus espais i òrgans de participació sectorial i el conjunt de la ciutat, representada pel Consell de Ciutat. Aquest intercanvi d'informació ha d'assegurar la màxima eficiència i qualitat del Registre Ciutadà, del Mapa de la participació, de l'Agenda de la participació de ciutat i dels districtes, del Portal de Consells i del web de participació municipal, del banc de bones pràctiques i de les altres eines d'informació i comunicació que es puguin desenvolupar. No hi ha dubte que les direccions de participació sectorial són clau per al bon funcionament de tots aquests instruments.
- Col·laborar amb la Direcció de Participació i Associacionisme en les tasques d'actualització del Fitxer General d'Entitats Ciutadanes.
- Mantenir les agendes de participació dels òrgans, els processos i els mecanismes de participació del seu àmbit.
- Aplicar el model de documentació inicial dels processos participatius, com també les memòries i els informes de participació actualitzats per la Direcció de Participació i Associacionisme als consells del seu àmbit.
- Facilitar el seguiment i la traçabilitat de les mesures pròpies del seu àmbit d'actuació que estiguin incorporades en el Programa d'actuació municipal, com també dels acords propis del seu àmbit d'actuació que s'hagin adoptat als seus consells de participació, o al mateix Consell de Ciutat. Aquesta traçabilitat s'ha d'incorporar al procés d'avaluació corresponent i fer-se pública al lloc web corresponent.
- Aplicar, seguir i avaluar les mesures contingudes en aquest Pla director municipal de participació ciutadana que afectin el seu àmbit.

- Donar compte a la Direcció de Participació i Associacionisme, i al Consell de Ciutat si escau, de les activitats del seu àmbit en matèria de participació.
- Elaborar cada any un informe mínim en el qual s'especifiquin les principals accions que s'han dut a terme, el balanç dels òrgans i els espais de participació existents, com també el resum explicatiu de la despesa (directa i indirecta) en accions de participació, pròpies del seu àmbit d'actuació.

Les direccions de participació sectorial existents en cada moment depenen de l'estructura municipal que hi hagi, com també de les prioritats que es fixin en cada gerència, amb el benentès que la gerència corresponent n'ostenti la màxima responsabilitat.

En el moment de la diagnosi de la situació actual, les direccions de participació sectorial existents són la Direcció de Programa de Participació Social (per a tota la Gerència d'Acció Social i Ciutadania), el Departament de Comunicació de la Direcció de Serveis d'Educació Ambiental (per a tota la Gerència de Medi Ambient), la Direcció de Serveis de Relacions Externes i Qualitat (per a tota la Gerència de Prevenció, Seguretat i Mobilitat), la Direcció de Serveis de Coordinació i Programes Estratègics (per a tota la Gerència de Promoció Econòmica) i la Direcció de Participació i Comunicació (per a tota la Gerència d'Urbanisme i Infraestructures). En el marc de la Gerència d'Educació, Cultura i Benestar hi ha una estructura més divisional, en la qual la responsabilitat de participació sectorial està repartida entre l'Institut Municipal d'Educació, l'Institut de Cultura de Barcelona, l'Institut Barcelona Esports, la Direcció del Programa d'Immigració, la Direcció del Programa de Cooperació Internacional, la Direcció del Programa de Joventut, la Direcció del Programa de Dones i la Direcció del Programa d'Usos del Temps. Entenem que el buit actualment es troba a les empreses i els consorcis municipals, que han d'assignar les seves responsabilitats en matèria de participació ciutadana.

L'element articulador de totes aquestes direccions de participació sectorial és la Direcció de Participació i Associacionisme de la Gerència d'Educació, Cultura i Benestar, que, com s'ha vist en l'apartat 7.1, té les funcions de producció dels instruments de comunicació i coordinació comuns a tot l'Ajuntament en matèria de participació ciutadana.

7.3.

LES DIRECCIONS TERRITORIALS DE DISTRICTE

Les gerències dels deu districtes municipals tenen reconeguda al seu organigrama l'existència de **direccions territorials**, amb una responsabilitat clara, entre altres qüestions, en matèria de participació ciutadana.

La missió principal d'aquestes **direccions de participació territorial** és assegurar la màxima qualitat possible en la posada en marxa de les polítiques de participació en el seu àmbit de districte corresponent. La missió complementària, i igualment necessària, és ser la interlocució continuada entre la ciutadania i les entitats del seu àmbit geogràfic corresponent i l'Administració local, en especial tots els serveis de la seva gerència corresponent.

A escala de districte, un objectiu clau és rendibilitzar els òrgans i els espais de coordinació existents, facilitar la seva coordinació i també la seva vinculació o fusió quan sigui possible i convenient, evitar la creació de nous espais i augmentar la qualitat i la transparència dels òrgans territorials bàsics: consells de barri i consells ciutadans de districte. Les funcions de les direccions territorials de participació són:

- Exercir la secretaria dels consells ciutadans de districte i dels consells de barri que corresponen al seu àmbit d'actuació.
- Donar suport a les comissions de seguiment dels consells de barri i a la permanent del Consell Ciutadà de Districte, vetllant pel seguiment i l'execució dels seus acords.

- Facilitar la incorporació als ordres del dia dels consells de barri dels temes d'actualitat territorial que interessin les entitats i la ciutadania del barri. Potenciar el seu paper d'escola de participació ciutadana, tant per a persones individuals com per a representants d'entitats.
- Vetllar per l'articulació i la coordinació correctes dels espais de participació del districte: consells territorials, consells d'equipaments, processos, mecanismes i espais puntuals de participació. Mantenir actualitzada l'Agenda de la participació del districte, evitant que es dupliquin de manera innecessària temes en diferents espais.
- Relacionada amb la funció anterior, fer anualment una avaluació, amb el Consell Ciutadà del Districte, sobre la idoneïtat de mantenir l'existència de cada òrgan participatiu del districte, valorar la conveniència de fusionar diferents consells, comissions i grups de treball, crear taules temporals de coordinació en lloc de consells permanents, acordar els espais més adients per tractar cada tema i dissoldre els òrgans que convingui, si escau.
- Dirigir els processos participatius que dugui a terme l'Ajuntament dins del seu districte, com també elaborar els informes i les memòries participatives conseqüents.
- Impulsar els diferents mecanismes de participació municipal que es portin a terme en el seu districte i fer-ne el seguiment, amb una atenció especial a l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació al servei de la participació.
- Vetllar per assegurar l'intercanvi d'informació entre els espais i els òrgans de participació sectorials de la ciutat i els seus corresponents de districte. A més dels altres criteris tècnics o estratègics, el criteri territorial és bàsic en la composició dels diferents òrgans i espais de participació sectorial.
- Col·laborar en les comissions o processos participatius de sector que abordin temes que afectin el seu districte.
- Assegurar el traspàs de la informació a la Direcció de Participació i Associacionisme, com també l'intercanvi d'informació entre els membres dels seus espais i òrgans de participació territorial i el conjunt de la ciutat, representada pel Consell de Ciutat. Aquest intercanvi d'informació ha d'assegurar la màxima eficiència i qualitat del Fitxer General d'Entitats, del Registre Ciutadà, del Mapa de la participació, de l'Agenda de la participació de ciutat i dels districtes, del Portal de Consells i del web de participació municipal, del banc de bones pràctiques i de les altres eines d'informació i comunicació que es puguin desenvolupar. No hi ha dubte que les direccions de participació territorial són clau per al bon funcionament de tots aquests instruments.

L'element articulador de totes aquestes direccions territorials és la Gerència de Serveis Generals i Coordinació Territorial, que té el suport de la Direcció de Participació i Associacionisme de la Gerència d'Educació, Cultura i Benestar, la qual, com s'ha vist en l'apartat 7.1, té les funcions de producció dels instruments de comunicació comuns a tot l'Ajuntament en matèria de participació ciutadana.

Les direccions de participació territorial tenen també com a funció facilitar el seguiment i la traçabilitat de les mesures pròpies del seu districte que estiguin incorporades en el Programa d'actuació municipal i en el Programa d'actuació del districte, com també dels acords propis del territori que s'hagin adoptat als seus consells de participació, o al mateix Consell de Ciutat. Aquesta traçabilitat s'ha d'incorporar al procés d'avaluació corresponent i fer-se pública al lloc web corresponent.

Les direccions territorials han d'elaborar cada any un informe mínim en el qual s'especifiquin les principals accions dutes a terme, el balanç dels òrgans i els espais de participació existents i, també, el resum explicatiu de la despesa (directa i indirecta) en accions de participació, pròpies del seu territori.

Atès que els consells sectorials de ciutat i territorials de districte són membres del Consell de Ciutat, cal dissenyar un sistema de coordinació permanent de les secretaries d'aquests consells amb la Secretaria del Consell de Ciutat. Aquest sistema ha de considerar les peculiaritats de cadascun dels consells que cal coordinar.

8

EL DESENVOLUPAMENT I L'AVALUACIÓ DEL PLA

DESENVOLUPAMENT I SEGUIMENT

D'acord amb l'estructura matricial presentada en l'apartat G d'aquest Pla, amb multiplicitat d'òrgans i de direccions, i amb responsables compartits de la participació ciutadana a Barcelona, és el conjunt d'aquests òrgans i direccions qui desenvolupa les diferents mesures que componen el PDMPC.

Evidentment, cada mesura té assignats diferents òrgans i direccions responsables de l'impuls i el desenvolupament de la mesura i incorpora un instrument de seguiment i avaluació, que fixa qui ha de fer l'informe anual sobre el desenvolupament de la mesura i qui l'ha de revisar, o n'emet un dictamen anual.

La gerència municipal, com no podia ser d'una altra manera, ha d'incorporar a la seva tasca de direcció municipal la coordinació del conjunt de les accions de foment de la participació ciutadana, harmonitzant la seva posada en marxa en els diferents àmbits municipals.

El Consell de Ciutat i el CMAB han de fer el seguiment de la implementació del PDMPC al conjunt de l'organització municipal.

AVALUACIÓ DEL PDMPC

En primer lloc, a la pregunta «**per què es vol avaluar?**», la resposta és clara: volem millorar la participació ciutadana a Barcelona i per això cal reflexionar sobre les conseqüències i l'assumpció dels resultats d'aquesta avaluació.

Cal tenir en compte que la transparència de «per què avaluem» marca el posicionament i l'interès amb què ens enfrontem amb un procés avaluador. És convenient que aquesta sigui una tasca pausada, estratègica i, sobretot, compartida entre els actors diversos.

L'avaluació considera criteris d'eficiència i traçabilitat; i hi han de participar les persones que treballen als espais de participació, com també les persones destinatàries de les actuacions. Cal incloure l'avaluació de l'activitat dels consells, tot fent un esforç suplementari respecte al de l'avaluació dels processos.

Respecte a «**què s'avalua?**», valorem aspectes vinculats als moments dels processos i als processos per si mateixos, als diferents mecanismes i als òrgans territorials i sectorials. De tota manera, **l'objectiu central és avaluar les diferents mesures del PDMPC**. Per tant, valorem l'impacte sobre els objectius substantius, sobre els continguts del PDMPC i sobre els objectius relacionals, és a dir, en les relacions entre els diferents agents del municipi.

Ens podem trobar que davant el repte d'avaluar la pràctica participativa del nostre municipi sorgeixin algunes reticències, com ara «en l'àmbit de la participació s'han d'avaluar els processos però difícilment els resultats, perquè sovint són intangibles», o «rebaixem les expectatives d'un procés participatiu per tenir objectius assu-

mibles i, d'aquesta manera, evitem el fracàs», etc. Davant d'aquestes reticències la posició municipal és clara: volem avançar tant com sigui possible en una avaluació sostenible i de qualitat del conjunt de la participació ciutadana a l'Ajuntament de Barcelona.

Cal fixar els objectius de l'avaluació prèvia o resultats mínims esperats per:

- Saber quins són la incidència i els resultats de les mesures incloses al PDMPC.
- Decidir si els continguts del PDMPC s'adeqüen o no a allò que necessita la ciutat en matèria de participació ciutadana.
- Avaluar els procediments i els resultats.
- Definir, argumentadament, qui ha de fer l'avaluació (l'Ajuntament, una consultora externa o ambdós) i si hi prenen part els participants.
- Definir les metodologies i les tècniques emprades en avaluació.
- Indicar com se sistematitzen els resultats de l'avaluació i com es pot accedir a aquesta informació.

En tot cas, és necessari tenir presents algunes de les qüestions bàsiques a l'hora d'avaluar un procés o projecte. Aspectes com ara:

- Amb relació a «qui hi participa?»

Quantitat i perfil dels participants.

- Amb relació a «sobre què es participa?»

Àmbits i moments en què es participa (diagnòstic, propostes, seguiment, etc.).

- Amb relació a «com es participa?»

Mecanismes que s'utilitzen. Com ha estat la coordinació del procés?

- Amb relació a «quines són les conseqüències del procés?»

Impacte de la participació. Quins resultats se n'esperen? Quins efectes tindrà sobre la comunitat?

Respecte a «**com s'avalua?**», podem recórrer a una àmplia varietat de metodologies, però optem per mecanismes senzills i continus, per tal que sigui sostenible i es planifiqui amb antelació de manera conjunta entre l'OLDPB i la Direcció de Participació i Associacionisme quins són els indicadors que cal utilitzar, és a dir, els elements que cal recollir, els terminis i els mecanismes i les tècniques d'acord amb els objectius establerts.

ÒRGANS DE SEGUIMENT I AVALUACIÓ

Per garantir la realització del seguiment i l'avaluació de l'execució del PDMPC i de la participació ciutadana que s'impulsa al municipi, el Consell de Ciutat i el Consell Municipal d'Associacions de Barcelona són els òrgans responsables d'elaborar i emetre, al final de cadascun dels dos períodes en els quals s'han de desenvolupar les mesures contingudes en el Pla (2012-2013 i 2015), un dictamen avaluador sobre la participació a la ciutat.

L'estructura de seguiment de l'execució d'aquest Pla és la Comissió de Seguiment del PDMPC, constituïda per representants del Consell de Ciutat i del CMAB, amb representació de la Direcció de Participació i Associacionisme i les direccions de participació sectorials i territorials.

La realització d'aquest dictamen s'ha de fer a partir d'avaluar els processos en què els consells hagin participat directament i d'un informe sobre la participació en els afers municipals a la ciutat elaborat per la Direcció de Participació i Associacionisme.

L'informe de la Direcció de Participació i Associacionisme s'ha d'elaborar a partir de les avaluacions que es duguin a terme en els diferents òrgans i processos de participació de la ciutat, tant a escala sectorial com territorial. Aquestes avaluacions cal fer-les sobre cada procés i actuació, com també sobre el conjunt de l'activitat de cada òrgan i territori.

Cada òrgan, procés i territori ha de definir les especificitats de la seva metodologia avaluadora (procediments, indicadors, actors...), d'acord amb les seves particularitats organitzatives i funcionals, en el marc d'uns criteris comuns a tota la ciutat.

Aquests criteris, quan sigui possible, inclouen:

- Actors: les avaluacions cal que incloguin la valoració de tots els actors implicats en els processos participatius (ciutadania, entitats, tècnics i polítics).
- Tota activitat, procés i òrgan ha de cloure l'acció participativa amb una enquesta de satisfacció i suggeriments per a tots els seus actors, com també, en processos complexos, amb un grup de discussió per tal de recollir valoracions i propostes de tipus més qualitatiu.
- Els resultats i els informes avaluadors són sempre públics, tant a escala dels implicats com de la ciutat, i accessibles per Internet al lloc web corresponent.

Els indicadors bàsics de valoració són:

- Nombre de participants
- Distribució de participants segons la diversitat d'actors i perfils (edat, gènere, territori, àmbit...)
- Idoneïtat i qualitat d'informació, delimitació de l'actuació o procés (abast, límits i actors), metodologia, resultats, retorn, aplicació, seguiment, organització (espai, temps i recursos)
- Articulació amb altres processos, actuacions i òrgans relacionats
- Comunicació
- Satisfacció
- Aplicació de millores resultants d'avaluacions anteriors

Aquests indicadors s'han d'avaluar mitjançant metodologies definides abans del procés de participació i, en la mesura que sigui possible, han de ser estandarditzades, tal com recomana la *Guia pràctica per a l'avaluació dels processos participatius* de l'Observatori Internacional de la Democràcia Participativa (OIDP). L'avaluació de la participació a la ciutat també ha d'incloure una avaluació, a meitat i al final de la seva vigència, d'aquest Pla director. El resultat final d'aquestes avaluacions forma part del dictamen sobre la participació que a mitjan període d'execució del Pla han de fer el Consell de Ciutat i el CMAB.

Per tal de dur a terme aquesta avaluació, l'Observatori Local de la Democràcia Participativa de Barcelona, amb participació de l'Ajuntament i la Diputació de Barcelona, del Consell de Ciutat i del CMAB, ha de proposar la tria de diferents indicadors d'avaluació, com també la metodologia i les tècniques emprades per a l'avaluació d'aquests indicadors, per a cadascuna de les mesures del PDMPC, i ha d'estudiar i valorar l'informe anual. A aquest efecte, l'OLDPB pot formar un grup de treball amb representació de la Comissió de Treball de Participació Ciutadana del Consell de Ciutat i la seva Secretaria, la Direcció de Participació i Associacionisme, i una representació dels consells sectorials i dels consells ciutadans de districte.

Aquesta avaluació ha de valorar: l'assoliment d'objectius i actuacions en el calendari previst, la incidència, els procediments i els resultats, els impactes, els canvis i les millores en el pla, la valoració de les persones destinatàries de les actuacions, i la satisfacció dels actors implicats.

Paral·lelament, i amb una periodicitat anual, cal fer una enquesta a través de l'Òmnibus Municipal, per conèixer l'impacte de les mesures del Pla pel que fa al grau de coneixement d'òrgans, mecanismes i canals de participació per part dels ciutadans. El contingut d'aquesta enquesta es revisa d'acord amb els indicadors d'avaluació que s'hagin definit per a les mesures del Pla.

Al final de cadascun dels períodes (2010-2013 i 2013-2015) en què s'han de desenvolupar les mesures aprovades en el Pla, la Direcció de Participació i Associacionisme ha d'elaborar un informe d'avaluació que doni compte dels aspectes següents:

- Grau d'assoliment de les mesures
- Motius i raons de l'incompliment total o parcial de les mesures
- Propostes de reconducció o reformulació de mesures, si escau

Aquest informe sobre l'execució del Pla s'ha de fer arribar al Consell de Ciutat i al Consell Municipal d'Associacions de Barcelona, per tal que aquests òrgans puguin emetre, si ho creuen oportú, un informe o dictamen. Tant l'informe com el dictamen corresponent són públics i s'han de donar a conèixer al web del Consell de Ciutat.

Aquesta pràctica d'avaluació a la meitat i al final del termini de desplegament del PDMPC, el **Consell de Ciutat** l'ha d'implementar també en el seguiment del Programa d'actuació municipal, i els consells ciutadans de districte en el seguiment dels programes d'actuació del districte corresponents. Han de ser, també, espais de rendició de comptes per part del Govern i de l'oposició, davant l'espai representatiu de la ciutadania que és el Consell de Ciutat.

En tot cas, l'avaluació i el seguiment de la participació cal considerar-los com un **procés continu durant l'execució del mateix PDMPC**, no com un tràmit final o la generació d'una memòria per concloure un expedient, perquè tenim la voluntat d'incidir i millorar el mateix projecte mentre s'executa.